

Kiinalaiset korkeakouluopiskelijat Suomessa ja heidän tulevaisuuden suunnitelmansa

Nina Lehväslaiho

Opinnäytetyö
Johdon assistenttityön ja kielten ko.
2012

Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma

<p>Tekijä tai tekijät Nina Lehväslaiho</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi Kevät 2009</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Kiinalaiset korkeakouluopiskelijat Suomessa ja heidän tulevaisuuden suunnitelmansa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 74 + 11</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Tuuli Tukiainen</p>	
<p>Kiina on nopeasti kasvava ja merkittävä markkina-alue suomalaisille yrityksille, jotka tämän vuoksi tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa tarvitsemaan sujuvia kiinankielenpuhujia ja asiantuntijoita. Suomessa opiskelevista ulkomaalaisista opiskelijoista kiinalaiset ovat suurin yksittäinen kansallisuusryhmä. Suurten ikäluokkien jäädessä pian eläkkeelle, Suomi todennäköisesti hyötyisi siitä, että nämä nuoret koulutetut ja kielitaitoiset ihmiset jäisivät Suomeen töihin.</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, mitä kiinalaiset tutkinto-opiskelijat, jotka tutkimushetkellä (syksy 2011) opiskelivat pääkaupunkiseudun yliopistoissa ja korkeakouluissa, suunnittelivat tekevänsä opintojensa päätyttyä. Tutkimuksessa selvitettiin, miksi he olivat tulleet Suomeen, aikovatko he jäädä tänne, palata Kiinaan vai jatkaa johonkin muuhun maahan opiskelemaan tai työskentelemään ja mitkä olivat syyt näihin valintoihin. Kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden lukumäärät pääkaupunkiseudun korkeakouluissa selvitettiin tutkimuksen alkuvaiheessa, ja empiirinen aineisto kerättiin näiltä opiskelijoilta haastattelujen ja verkkokyselyn avulla.</p> <p>Tulosten mukaan suurin osa kiinalaisista opiskelijoista haluaa jäädä Suomeen, noin kolmannes mennä johonkin muuhun maahan ja loput palata Kiinaan päätettyään opintonsa Suomessa. Tärkeimmät syyt Suomeen jäämiselle ovat työkokemuksen kerääminen sekä perhe- ja seurustelusuhteet. Osa opiskelijoista osoitti myös halunsa maksaa Suomelle takaisin saamansa maksuttoman koulutuksen. Opiskelijat ovat harkinneet työskentelevänsä Suomessa 1–5 vuotta. Suomea pidettiin myös turvallisena ja puhtaana elinympäristönä.</p> <p>Suurimpina esteinä integraation onnistumiselle pidettiin suomen kieltä ja erilaista sosiaalista kulttuuria. Kiinalaiset opiskelijat halusivat oppia suullista suomen kielen taitoa ja saada enemmän ystäviä. He toivovat myös enemmän kulttuuriaktiiviteetteja ulkomaalaisille opiskelijoille. Kielitaidon koettiin myös vaikuttavan vahvasti työpaikan saamiseen Suomessa. Suurin osa valmistumisen jälkeen Suomeen jäävistä tai muuhun maahan jatkavista opiskelijoista aikoo kuitenkin lopulta palata sukulaissuhteiden vuoksi takaisin Kiinaan.</p>	
<p>Asiasanat ulkomaalaiset opiskelijat, kiinalaiset, korkeakouluopiskelu, Suomi, integraatio, tulevaisuus</p>	

Degree programme in Modern Languages and Business Studies for Management Assistant

Author or authors Nina Lehväslaiho	Group or year of entry Spring 2009
The title of thesis Chinese university students in Finland and their plans for the future	Number of pages and appendices 74 + 11
Supervisor or supervisors Tuuli Tukiainen	
<p>China is a fast growing and significant market for Finnish companies, who will probably need more fluent Chinese speakers and experts in the future. Of all the foreign students studying in Finland, the Chinese form the largest single nationality group. As the baby boomer generation is fast approaching retirement age, Finland would very likely benefit if these young educated people with language skills would stay and work in Finland after graduation.</p> <p>The main focus of this study was to find out what the Chinese degree students studying in traditional universities and universities of applied sciences in the Helsinki metropolitan area during the fall semester of 2011 were planning to do after graduation. This study investigated why they had come to Finland and whether or not they were planning to stay in Finland, return to China or go to some other country to study or work. It also looked at the reasons for these things. The number of Chinese degree students in different schools in the capital region was determined and the empirical data were collected by using theme interviews and an Internet survey.</p> <p>According to the research results, most of these Chinese students wish to stay in Finland, about one third want to continue to another country, and the rest plan to return to China relatively soon. The two most important reasons for staying in Finland after graduating are to get work experience, along with family relations or personal relationships. Some of the students expressed their wish to somehow pay back their tuition-free education in Finland. These students have considered working in Finland for one to five years, and Finland is perceived by them as a safe and clean place to live.</p> <p>The greatest obstacles to a successful integration process were the Finnish language and a social environment that differs a lot from China. Chinese students would like to learn spoken Finnish and make more friends. They also would like more cultural activities for foreign students. Chinese students feel that their Finnish language skills strongly affect their ability to find a job in Finland. Most of the Chinese students who are planning to stay in Finland or continue to another country after graduation are planning to eventually return to their families in China.</p>	
Key words foreign students, Chinese, traditional university, university of applied science, integration, Finland, future	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimuksen kohde	3
2.1	Kiinalaisia koskevat tutkimukset.....	3
2.2	Tutkimukset ulkomaalaisista opiskelijoista.....	4
2.3	Tutkimuskysymykset.....	5
2.4	Hypoteesit.....	5
2.5	Käsitteiden määrittelyä	5
2.6	Perusjoukon selvittäminen.....	8
2.7	Perusjoukon koko ja jakautuminen oppilaitoksiin.....	9
3	Tietoperusta.....	13
3.1	Kulttuurienvälinen viestintä.....	13
3.1.1	Perinteiset uskonnot	16
3.1.2	Perhesuhteet	17
3.1.3	Guanxi -suhdeverkosto	18
3.2	Maahanmuutto	18
3.2.1	Työnhakuaika ja kansalaisuus	20
3.2.2	Terveystenhoito.....	20
3.3	Opiskelijoiden omat motiivit.....	20
4	Tutkimusmenetelmät	22
4.1	Puolistrukturoitu teemahaastattelu	22
4.2	Verkkokysely	23
5	Empiirisen aineiston tuottamat tulokset.....	25
5.1	Haastattelujen tulokset.....	25
5.1.1	Suomen valitseminen opiskelupaikaksi.....	26
5.1.2	Suomen ja Kiinan kulttuurierot opiskelijanäkökulmasta	28
5.1.3	Suomalaiset ja suomen kieli kiinalaisten opiskelijoiden näkökulmasta...	30
5.1.4	Suomessa opiskelu.....	33
5.1.5	Tulevaisuuden suunnitelmat – haastattelujen pohjalta.....	36
5.2	Kyselyn tulokset.....	39
5.2.1	Maahanmuutto Suomeen	41
5.2.2	Suomessa asuminen ja opiskeleminen	47

5.2.3	Kielitaito.....	49
5.2.4	Tulevaisuuden suunnitelmat – kyselyn pohjalta.....	52
6	Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset.....	61
6.1	Kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä pääkaupunkiseudulla.....	61
6.2	Opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmat	61
6.3	Tulevaisuuden suunnitelmiin ja Suomeen jäämiseen vaikuttavat tekijät	63
6.3.1	Sosiaalinen ympäristö.....	63
6.3.2	Suomen kieli ja suomalaisiin tutustuminen	64
6.4	Hypoteesien tarkastelu.....	66
7	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	67
8	Diskussio.....	69
8.1	Kohderyhmän koko	69
8.2	Verkkokyselyn pituus.....	70
8.3	Tekninen toteutus.....	71
	Lähteet.....	74
	Liitteet.....	77
	Liite 1. Haastattelukysymykset kiinalaisille opiskelijoille.....	77
	Liite 2. Perustietolomake haastateltaville.....	79
	Liite 3. Kyselylomake.....	81

1 Johdanto

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, mitä kiinalaiset tutkinto-opiskelijat, jotka tutkimushetkellä (syksy 2011) opiskelivat pääkaupunkiseudun suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa, suunnittelivat tekevänsä opintojensa päätyttyä. Toisin sanoen, mitä opiskelijat itse haluavat tehdä valmistuttuaan. Tutkimuksessa selvitettiin, miksi he ovat tulleet Suomeen, aikovatko he jäädä tänne, palata Kiinaan vai jatkaa johonkin muuhun maahan opiskelemaan tai työskentelemään ja mitkä ovat syyt näihin valintoihin.

Ulkomaalaisista korkeakouluopiskelijoista kiinalaisten määrä on suurin. Suomessa oli vuonna 2009 yhteensä 2105 kiinalaista tutkinto-opiskelijaa (CIMO 2011). Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka kiinalaiset opiskelijat näkevät tämän hetken työmarkkinat ja mitkä ovat heidän tulevaisuuden suunnitelmansa. Suurten ikäluokkien jäädessä pian eläkkeelle, Suomi todennäköisesti hyötyisi siitä, että nämä nuoret koulutetut ja kielitaitoiset ihmiset jäisivät Suomeen töihin. Kiina on myös nopeasti kasvava ja merkittävä markkina-alue suomalaisille yrityksille, jotka tämän vuoksi tulevat tulevaisuudessa tarvitsemaan sujuvia kiinan kielen puhujia ja asiantuntijoita.

Tutkimuksessa selvitettiin, mitä tulevaisuuden suunnitelmia pääkaupunkiseudun kiinalaisilla opiskelijoilla on, ja onko heillä kiinnostusta jäädä Suomeen opintojensa päätyttyä. Opiskelijoilta kerättiin tietoa haastatteluilla sekä verkkokyselyllä, joiden avulla tutkittiin, mikä on vaikuttanut korkeakoulun valinnassa ja kuinka kiinalaiset ovat integroituneet suomalaiseen opiskeluympäristöön ja yhteiskuntaan.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijat tekevät yleensä opinnäytetyönsä toimeksiantona työharjoittelupaikallensa, jolloin he pyrkivät kehittämään harjoittelupaikkansa toimintoja ja puuttumaan epäkohtiin. Harjoittelupaikkana toimiva yritys, organisaatio tai julkisyhteisö pystyy toimeksiantajan roolissaan vaikuttamaan opinnäytetyön aiheeseen ja tutkimusotteeseen. Suoritin työharjoitteluni Tasavallan presidentin kansliassa Helsingissä ja käsittelin työssäni luottamuksellista tietoa. Tämä on yksi syy, miksi päätin olla valitsematta opinnäytetyöni aiheita työharjoittelupaikastani.

Päätökseeni vaikutti myös se, että harjoittelupaikastani on aiemmin tehty useita saman aihepiirin opinnäytetöitä.

Kiina ja sen kulttuuri ovat viime vuosina vieneet suuren osan ajastani ja huomiostani, joten opinnäytetyön liittyminen jollain tapaa Kiinaan tuntui luonnolliselta ratkaisulta. Työskentelin suurimman osan vuodesta 2010 oppaana Suomen paviljongissa Shanghain maailmannäyttelyssä ja sitä ennen vietin vuoden opiskellen puhumaan kiinaa, jotta voisin saada edellä mainitun työn, johon vaadittiin suullista kiinankielentaitoa. Olen ammatiltani opas, mutta ennen kevättä 2009 en ollut koskaan opiskellut kiinankieltä. Olin vapaa-ajallani nuorempana opiskellut Japanin kulttuuria, joten aasialainen tapakulttuuri oli minulle entuudestaan tuttu, mutta en ollut koskaan aiemmin asunut näin pitkää ajanjaksoa missään Aasian maassa.

Lähtiessäni töihin maailmannäyttelyyn olin kolmannen lukukauden opiskelija HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulussa ja tästä syystä työharjoittelu ja opinnäytetyö eivät olleet vielä ajankohtaisia, sillä ne aloitetaan yleensä viidennellä lukukaudella. Muuten olisin todennäköisesti tehnyt opinnäytetyöni toimeksiantona silloiselle työnantajalleni Finpro ry:lle ja tutkimuksen näkökulma olisi mahdollisesti ollut toisenlainen.

2 Tutkimuksen kohde

Kuten jo johdannossa totesin, pyrin selvittämään, mitä Suomessa opiskelevat kiinalaiset opiskelijat haluavat tehdä opintojensa jälkeen. Kiinalaisista opiskelijoista on tehty joitakin tutkimuksia aikaisemminkin, mutta ainakaan ne, joista itse olen tietoinen, eivät käsittele aihetta samasta näkökulmasta, kuin tämä opinnäytetyö. Kiinalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden yhdistyksen Espoon jaostosta, CSSA-Espoo ry:stä, kommentoitiin, että useimmat aiemmista kiinalaisista käsittelevistä tutkimuksista ovat olleet viranomaisten tai vastaavien tahojen tilaamia, joten tämän tutkimuksen näkökulma on heidän mielestään siinä mielessä erinomainen. Olen tutustunut myös ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista tehtyihin tutkimusraportteihin, koska niissä selvitetään samoja asioita, kuin tässä tutkimuksessa, mutta niissä kohderyhmän kansallisuutta ei ole rajattu.

2.1 Kiinalaisia koskevat tutkimukset

Teemu Naarajärvi, joka tällä hetkellä toimii Fudanin yliopiston pohjoismaisen keskuksen vetäjänä, on tehnyt Tekesin toimeksiantona vuonna 2002 tutkimuksen kiinalaisista teknologisten, matemaattisluonnontieteellisten ja lääketieteellisten alojen tohtoriopiskelijoista Suomessa. Toisin kuin omassa tutkimuksessani tässä Tekesin tutkimuksessa kohderyhmä on rajattu tohtoriopiskelijoihin, joita tuolloin oli Suomessa noin 110–130. Tämä tutkimus on jo melkein kymmenen vuotta vanha ja opiskelijamäärät ovat kasvaneet tämän selvityksen jälkeen. Tutkimuksen mukaan useat, erityisesti nuoremmat tutkijat, olivat epätietoisia tulevaisuudestaan. Naarajärven arvion mukaan ”noin 1/3 aikoo jäädä Suomeen, 1/3 jatkaa muualle länsimaihin ja 1/3 palata takaisin Kiinaan.” Tähän vaikuttavat kuitenkin erittäin paljon mahdollisesti aukeavat työmahdollisuudet, jolloin houkuttelevin tarjous todennäköisesti voittaa työpaikan sijainnista riippumatta. Naarajärven tutkimusprosessista selvisi myös, että syksyllä otollinen aika kerätä korkeakouluista tietoa opiskelijoiden kokonaismääristä ja sijoittumisista koulutusohjelmiin on loka–marraskuussa, sillä syyskuu on korkeakoulujen kiireisintä aikaa, eikä tietoja ole vielä ehditty koota ja järjestää.

Toinen aiheuttani sivuava tutkimus on 'Employability of Finnish-educated Chinese graduates in the eyes of Finnish employers in China', jonka on tehnyt Tampereen yliopiston tutkija ja apulaisprofessori tri Yuzhuo Cai. Sain tri Cailta luettavakseni konferenssiraportin, joka pohjautuu hänen tutkimukseensa, jota ei vielä tässä vaiheessa ole julkaistu. Tässä tutkimuksessa on nimensä mukaisesti selvitetty, miten Kiinassa toimivat suomalaisyritykset näkevät Suomessa kouluttautuneen ja valmistuneen kiinalaisen. Tutkimuksen tuloksena on toimintaohjeita kansainvälisille opiskelijoille ja koulutuksen tarjoajille. Tässä tutkimuksessa on haastateltu Kiinassa toimivien suomalaisyritysten johtoa ja heidän näkemyksiään, kun taas oma tutkimukseni keskittyy kiinalaisiin opiskelijoihin ja heidän näkemyksiinsä.

2.2 Tutkimukset ulkomaalaisista opiskelijoista

Vuonna 2003 kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMON (myöh. CIMO) ja Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiön (OTUS) yhteistyönä valmistui kolme tutkimusta, joiden yhteinen nimittäjä on tutkintoon johtava opiskelu. Näistä kolmesta FT Taina Kinnusen tutkimuksen aihe ”ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden integroituminen Suomeen ja suomalaiseen korkeakoulu yhteisöön” on lähinnä omaa aiheuttani ja myös samankaltainen, kuin tutkimus, jonka itse toteutin. Kinnusen tutkimuksen kohderyhmänä olivat kaikki ulkomaalaiset opiskelijat Suomessa ja tutkimuksessa olivat mukana lähes kaikki Suomen yliopistot ja ammattikorkeakoulut lukuun ottamatta Helsingin yliopistoa, jossa oli vuotta aiemmin tehty vastaavanlainen tutkimus. Kinnusen tutkimukseen vastasi kaikkiaan 873 opiskelijaa, jotka edustivat 95 kansallisuutta. Eurooppalaisten ohella toinen suuri kansalaisuusryhmä olivat aasialaiset, joista suurin osa oli kiinalaisia. Kiinalaiset muodostivat tutkimuksessa suurimman yksittäisen kansalaisuusryhmän koko aineistossa.

Korkeakoulujen kansainvälistymisestä on vuonna 2008 julkaistu kaksi tutkimusta. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto – SAMOK ry (myöh. SAMOK) on julkaissut tutkimuksen nimeltä ”We need more English information about our study, life in Finland and this country” – Tutkimus ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden asemasta Suomen ammattikorkeakouluissa vuonna 2007. Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry on puolestaan julkaissut yhteistyössä Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö

OTUS rs:n kanssa Anna Niemelän tutkimuksen ”Kansainväliset tutkinto-opiskelijat Suomen yliopistoissa”. Molemmissa tutkimuksissa on selvitetty muun muassa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumista Suomeen ja suomalaiseen opiskelijayhteisöön sekä heidän tulevaisuuden suunnitelmiaan. Myös näissä kahdessa tutkimuksessa suurimman yksittäistä kansallisuutta edustavan ryhmän muodostivat kiinalaiset tutkinto-opiskelijat.

2.3 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on selvittää, kuinka paljon kiinalaisia opiskelijoita opiskelee pääkaupunkiseudulla sekä opiskelijoiden lyhyen tähtäimen suunnitelmia, mielikuvia ja mielipiteitä. Nuorilla opiskelijoilla ei välttämättä ole kovin vankkaa käsitystä siitä, mitä he haluavat tehdä, mutta yleensä se kehittyy iän ja opintojen myötä. Tutkimuksessa yritetään selvittää myös, mitkä seikat vaikuttavat opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmiin.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Kuinka paljon kiinalaisia tutkinto-opiskelijoita pääkaupunkiseudulla opiskelee?
2. Mitä tulevaisuuden suunnitelmia kiinalaisilla opiskelijoilla on opintojen päätyttyä?
 - 2.1. Mitkä seikat vaikuttavat tulevaisuuden suunnitelmiin?

2.4 Hypoteesit

1. Jäävät jos saavat töitä, mikä on toimeentulon edellytys
2. Suomessa eläminen liian kallista: Ei varaa asuntoon -> palaavat Kiinaan
3. Kouluttautuvat ja palaavat Kiinaan johtotehtäviin

2.5 Käsitteiden määrittelyä

Kulttuurin käsitteen voi määritellä monesta eri lähtökohdasta käsin ja sille on siksi lukemattomia määritelmiä. Alkujaan sana kulttuuri on peräisin latinan sanasta cultura, mikä tarkoittaa viljelyä. Laajimman merkityksen mukaan kulttuurin voi katsoa tarkoittavan kaikkea ihmisen toimintaa. Historiallisesti tarkasteltuna kulttuuri tarkoittaa sukupolvelta toiselle välittyvää perintöä ja normatiivisesti lähestyttäessä kiinnitetään

huomio ihanteisiin arvoihin, asenteisiin ja erilaisiin sääntöihin. Kulttuureja voi myös luokitella erilaisten asioiden, kuten uskonnon tai taloudellisten järjestelmien mukaan. Kulttuuriantropologien Daniel G. Batesin ja Fred Plogin mukaan kulttuuri on ”yhteisten uskomusten, arvojen, tapojen, käytöksen ja tuotteiden järjestelmä, jota yhteisön jäsenet käyttävät vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja joka välittyy sukupolvesta toiseen oppimalla”. (Frisk & Tulkki 2005, 6.) Suomen ja Kiinan kulttuurit eroavat toisistaan samoin kuin Eurooppa eroaa Aasiasta. Vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen, onnistunut integraatio, opintojen aikana on ulkomaalaiselle opiskelijalle suuri haaste.

Sana integraatio on peräisin latinasta ja tarkoittaa eheyttämistä. Integroituminen puolestaan tarkoittaa eheytymistä ja erilaisten aineiden sulautumista tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Maahanmuuttotutkimuksen yhteydessä integraatiota on tarkasteltu arvioimalla, kuinka maahan muuttava yksilö tai etninen ryhmä on integroitunut eli sopeutunut paikalliseen kulttuuriin.

Integraatiota pidetään myönteisenä ja toivottuna ilmiönä toisin kuin esimerkiksi syrjäytymistä tai eristäytymistä ”valtakulttuurista”. (Spectrum tietokeskus 1977, 188; Kinnunen 2003, 15.) Jotta voidaan tutkia kiinalaisten opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmia sekä tarkastella heidän mahdollista päätöstään jäädä Suomeen tai palata Kiinaan, on ensin selvitettävä, kuinka hyvin he ovat integroituneet suomalaiseen yhteiskuntaan.

Onnistunut integraatioprosessi tuottaa positiivisia kokemuksia opiskelijalle, joka tällöin kokee pystyvänsä paremmin sopeutumaan ja elämään vieraassa maassa toisin kuin opiskelija, jolla on enemmän negatiivisia kokemuksia ja vaikeuksia yhdistää omaa ja uuden maan kulttuuria. Ennen tulevaisuuden suunnitelmien tutkimista, ja jotta niille voidaan rakentaa kehys, on selvitettävä muun muassa, miksi opiskelija on tullut Suomeen, mitä ennako-odotuksia hänellä oli ennen maahan tuloa, viihtyykö hän täällä ja onko hän sopeutunut suomalaiseen kulttuuriin. Näitä asioita on selvitetty monissa ulkomaalaisia opiskelijoita koskevissa tutkimuksissa, joiden tavoitteena on ollut tutkia ulkomaalaisten opiskelijoiden sopeutumista Suomeen ja heidän asennettaan Suomeen jäämistä kohtaan.

Jos ennakko-odotukset poikkeavat suuresti maahanmuuttoa seuranneesta todellisuudesta, opiskelijan omat negatiivisesti sävyttyneet kokemukset voivat hidastaa integroitumisprosessia. Tässä tapauksessa opiskelija ei todennäköisesti halua jäädä Suomeen. Jos opiskelijan omat odotukset maahanmuuton jälkeen toteutuvat edes osittain positiiviset kokemukset mielletään maan eduksi, jolloin maahan pidempään tai pysyvästi jääminen on todennäköisempää.

Tässä tutkimuksessa kiinalainen opiskelija tarkoittaa Kiinassa syntynyttä Kiinan kansalaista, joka on tullut Suomeen opiskelemaan ja joka on suomalaisessa oppilaitoksessa kirjoilla Kiinan kansalaisena. Tässä tutkimuksessa ei siis käsitellä muiden erillisten kiinankielisten alueiden, kuten Taiwanin tai Singaporen, opiskelijoita. Hongkong ja Macao ovat Kiinan erityishallintoalueita, ja niistä kotoisin olevien opiskelijoiden katsotaan olevan Kiinan kansalaisia, joten he kuuluvat kiinalaisina opiskelijoina tämän tutkimuksen kohderyhmään.

Kiinassa muuten asuvat muiden maiden kansalaiset eivät ole tämän tutkimuksen määritelmän mukaan kiinalaisia opiskelijoita, vaikka he tulisivat Kiinasta Suomeen opiskelemaan, sillä heillä ei ole Kiinan kansalaisuutta. Kiinan lain mukaan kiinalaisella ei voi olla kaksoiskansalaisuutta, vaikka Suomen lain mukaan henkilöllä voi olla sekä Kiinan että Suomen kansalaisuus. Tässä tutkimuksessa seurataan Kiinan päätöstä olla myöntämättä kaksoiskansalaisuutta ja näin ollen tutkimuksen kohteena ovat Kiinan kansalaiset, joilla ei ole minkään muun maan kansalaisuutta.

Termillä tutkinto-opiskelija tarkoitetaan opiskelijaa, joka suorittaa alempaa korkeakoulututkintoa (kandidaatti/bachelor's) tai ylempää korkeakoulututkintoa (maisteri/master's) suomalaisessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Tällaisessa kolmannen asteen oppilaitoksessa opiskelevasta henkilöstä käytetään tässä tutkimuksessa myös nimitystä korkeakouluopiskelija.

Opiskelun määritelmä tässä tutkimuksessa on se, että opiskelijalla on voimassaoleva opinto-oikeus ja hän on ilmoittautunut läsnäolevaksi kuluvaan lukukauteen, jonka

aikana tutkimus suoritetaan, eli syyslukukaudeksi 2011. Tutkimuksen kohderyhmäksi on rajattu pääkaupunkiseudun yliopistoissa ja korkeakouluissa opiskelevat kiinalaiset opiskelijat. Tämä raja on tehty tutkimusaineiston keräämisen ja käsittelemisen mahdollistamiseksi. Tämä tutkimus ei siis käsittele koko Suomen kiinalaisia opiskelijoita.

2.6 Perusjoukon selvittäminen

Tutkimuksen perusjoukon muodostavat kiinalaiset tutkinto-opiskelijat, jotka opiskelevat tutkimushetkellä pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Perusjoukon koon määrittämiseksi minun oli ensin selvitettävä pääkaupunkiseudun kolmannen asteen oppilaitokset ja kuinka paljon kiinalaisia tutkinto-opiskelijoita kussakin opiskeli tutkimushetkellä syksyllä 2011.

Pääkaupunkiseudulla on seitsemän (7) yliopistoa ja kuusi (6) ammattikorkeakoulua.

Tässä kohtaa on otettava huomioon, että Aalto-yliopisto, joka syntyi Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun yhdistymisestä, koostuu kuudesta korkeakoulusta. Nämä ovat Kauppakorkeakoulu, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu (entiseltä nimeltään Taideteollinen korkeakoulu) sekä entisestä Teknillisestä korkeakoulusta muodostetut neljä teknistieteellistä korkeakoulua; Insinööritieteiden korkeakoulu, Kemian tekniikan korkeakoulu, Sähkötekniikan korkeakoulu ja Perustieteiden korkeakoulu. (Aalto 2011.)

Kartoittaakseni opiskelijamääriä lähetin jokaiseen oppilaitokseen tiedustelun, jossa selvitin seuraavia asioita:

- Kuinka paljon kiinalaisia tutkinto-opiskelijoita oppilaitoksessa opiskelee?
- Missä koulutusohjelmissa he opiskelevat?
- Suorittavatko he alempaa (bachelor's) vai ylempää (master's) korkeakoulututkintoa?
- Kuinka monta kiinalaista vaihto-opiskelijaa/jatko-opiskelijaa/tohtoriopiskelijaa oppilaitoksessa opiskelee?
- Milloin nämä luvut on selvitetty? (Jotta on selvää, että eri oppilaitosten luvut ovat vertailukelpoisia.)

Samassa viestissä selvitin myös, mitä kautta voisin välittää opiskelijoille linkin internetkyselyyni sen valmistuttua. Tiedustelun vastausten myötä tutkimuksesta karsiutuivat pois ne oppilaitokset, joissa ei tutkimushetkellä opiskellut kiinalaisia opiskelijoita. Nämä pois jääneet oppilaitokset olivat Kuvataideakatemia, Teatterikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu. Maanpuolustuskorkeakoulu ei kuulu tähän tutkimukseen, sillä sen yhtenä hakuehtona on Suomen kansalaisuus.

Tutkimukseen osallistuivat muut neljä (4) pääkaupunkiseudun yliopistoa; Aalto-yliopisto, Hanken - Svenska handelshögskolan (myöh. Hanken), Helsingin yliopisto ja Sibelius-Akatemia sekä muut viisi (5) pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulua; Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola (myöh. Arcada), Diakonia-ammattikorkeakoulu (myöh. Diak), HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu (myöh. HAAGA-HELIA), Laurea-ammattikorkeakoulu (myöh. Laurea) ja Metropolia Ammattikorkeakoulu (myöh. Metropolia).

Osa Aalto-yliopiston korkeakouluista vastasi suoraan tiedusteluuni ja osa välitti viestini tai ohjasi minut ottamaan yhteyttä Aalto-yliopiston tietokantojen ylläpitoon, josta sain lopulta kaikki Aalto-yliopiston korkeakoulut käsittävän tilaston. Koska en saanut tilastotietoja kaikilta näiltä korkeakouluilta erikseen ja koska joidenkin korkeakoulujen antamat tilastotiedot erosivat hiukan tästä kokonaistilastosta, päätin käyttää sitä lähteenäni, jotta numerotiedot ovat samanarvoisesta lähteestä. Yliopistoilta saamani tiedot jouduin usein jatkokäsittämään ja muokkaamaan itse, jotta sain selvitettyä, missä korkeakouluissa, tiedekunnissa tai koulutusohjelmissa opiskeli eniten kiinalaisia.

2.7 Perusjoukon koko ja jakautuminen oppilaitoksiin

Selvitykseni mukaan pääkaupunkiseudun yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa oli tutkimushetkellä yhteensä 557 läsnäolevaksi ilmoittautunutta kiinalaista tutkinto-opiskelijaa, jotka suorittavat ylempää tai alempaa korkeakoulututkintoa. Heistä 410 suorittaa tutkintoa yliopistossa ja 147 ammattikorkeakoulussa. Tarkemman jakautumisen korkeakouluihin ja tutkintoasteittain voi nähdä taulukoista 1–3. Taulukossa 1 kuvataan jakaumaa yliopistoittain, taulukossa 2 tarkennetaan Aalto-

yliopiston opiskelijamäärän jakautumista korkeakouluittain ja taulukossa 3 havainnollistuu opiskelijoiden jakautuminen ammattikorkeakouluihin.

Kiinalaisten opiskelijoiden, tutkijoiden ja alumnien yhdistys CSSA-Espoo ry (The Chinese Students and Scholars Association of Espoo) kuitenkin kommentoi, että vaikka esimerkiksi Aalto-yliopistolla on kirjoilla noin 200–250 kiinalaista tutkinto-opiskelijaa, varsinainen luku on noin 80 opiskelijaa. Yhdistyksen mukaan loput heistä ovat töissä, eivätkä todennäköisesti vastaa opiskelijoille suunnattuun kyselyyn. Yhdistys arvioi, että Helsingin yliopistolla on samanlainen tilanne, mutta lievempänä ilmiönä. Suurin osa näistä työskentelevistä opiskelijoista ilmoittautuu läsnäolevaksi siltä varalta, että heillä on töiden ohessa aikaa suorittaa kursseja. Tällaisia opiskelijoita ei pystytä erottelamaan opiskelijarekistereissä päätoimisesti opiskelevista ja sen vuoksi tutkimuksen perusjoukon tarkan koon määrittäminen on erittäin vaikeaa. CSSA-Espoo ry arvioi pääkaupunkiseudulla olevan yhteensä noin 200–300 päätoimisesti ylempää tai alempaa korkeakoulututkintoa suorittavaa kiinalaista opiskelijaa.

Kiinalaisten opiskelijoiden määrä pääkaupunkiseudulla on kuitenkin huomattavasti suurempi, kuin tämän tutkimuksen kohderyhmä. Kohderyhmän ulkopuolelle jäivät jatko-opiskelijat, vaihto-opiskelijat sekä tutkimushetkellä poissaolevaksi ilmoittautuneet opiskelijat. Joillakin oppilaitoksilla on toimipisteitä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella, mutta kohderyhmän rajauksen vuoksi niissä opiskelevat 19 opiskelijaa jäivät tutkimuksen ulkopuolelle.

Taulukko 1. Kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden jakautuminen yliopistoittain

Yliopistot	Alempi tutk.	Ylempi tutk.	yhteensä
Aalto-yliopisto	44	192	236
Hanken - Svenska handelshögskolan	-	23	23
Helsingin yliopisto	13	134	147
Kuvataideakatemia	-	-	-
Sibelius-Akatemia	1	3	4
Teatterikorkeakoulu	-	-	-
	58	352	410

Suurin osa kiinalaisista tutkinto-opiskelijoista opiskelee yliopistossa. Aalto-yliopistossa läsnäolevaksi tutkimushetkellä oli ilmoittautunut yhteensä 236 ja Helsingin yliopistossa 147 kiinalaista opiskelijaa. Yliopistoissa kiinalaiset suorittavat pääsääntöisesti ylempää korkeakoulututkintoa.

Helsingin yliopistossa kiinalaisia opiskelijoita on eniten Matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa ja maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa. Ensimmäisessä suosituin yksittäinen koulutusohjelma kiinalaisten keskuudessa on tietojenkäsittelytieteen maisteriohjelma. Jälkimmäisessä eniten kiinalaisia opiskeli elintarviketieteiden maisteriohjelmassa ja toiseksi eniten kasvinviljelytieteen maisteriohjelmassa.

Taulukko 2. Kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden jakautuminen Aalto-yliopiston korkeakouluissa ja tutkinnon mukaan

Aalto-yliopisto	Alempi tutk.	Ylempi tutk.	yhteensä
Kauppakorkeakoulu	20	52	72
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu	-	27	27
Sähkötekniikan korkeakoulu	16	42	58
Kemian tekniikan korkeakoulu	-	10	10
Perustieteiden korkeakoulu	6	45	51
Insinööritieteiden korkeakoulu	2	16	18
			236

Entinen Teknillinen korkeakoulu eli nykyiset tekniikan alan korkeakoulut muodostavat suurimman kiinalaisten opiskelijoiden keskittymän Aalto-yliopistossa; niissä opiskeli tutkimushetkellä yhteensä 137 kiinalaista opiskelijaa. Eniten kiinalaisia opiskelijoita oli Sähkötekniikan korkeakoulussa, jossa opiskeltiin eniten tietoliikennetekniikkaa ja Perustieteiden korkeakoulussa, jossa puolestaan opiskeltiin eniten tietotekniikan eri koulutusohjelmissa. Aalto-yliopiston nykyisistä yksittäisistä korkeakouluista Kauppakorkeakoulussa on eniten kiinalaisia opiskelijoita ja sen koulutusohjelmista Information and Service Management eli tieto- ja palvelutalouden maisteriohjelmassa on enemmän kiinalaisia, kuin muissa ohjelmissa.

Taulukko 3. Kiinalaisten tutkinto-opiskelijat ammattikorkeakouluittain

Ammattikorkeakoulut	AMK	Ylempi AMK	yhteensä
Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola	16	-	16
Diakonia-ammattikorkeakoulu	2	-	2
HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu	63	1	64
Humak - Humanistinen ammattikorkeakoulu	-	-	-
Laurea-ammattikorkeakoulu	27	-	27
Metropolia Ammattikorkeakoulu	33	5	38
	141	6	147

Ammattikorkeakouluja tarkasteltaessa HAAGA-HELIAssa on huomattavasti enemmän kiinalaisia opiskelijoita, kuin muissa. Suurin osa heistä opiskelee liiketalouden tai tietotekniikan koulutusohjelmissa. Toiseksi eniten kiinalaisia on Metropoliaassa (38), jossa he opiskelevat pääasiassa tieto- ja viestintäteknologian koulutusohjelmissa. Diakin eli Diakonia-ammattikorkeakoulun kaksi (2) kiinalaista opiskelijaa opiskelevat suomenkielisissä hoitotyön ja sosiaalialan koulutusohjelmissa. Yleensä kiinalaiset opiskelevat englanninkielisissä koulutusohjelmissa. Ammattikorkeakouluissa suoritetaan pääasiassa alempaa korkeakoulututkintoa.

3 Tietoperusta

Kiina ja Suomi ovat maantieteellisesti kaukana toisistaan, mutta näiden kahden eri kulttuurin viestintätavoissa ja arvoissa löytyy erojen lisäksi myös paljon yhtäläisyyksiä. Tämä tukee teoriaa siitä, että kiinalaisilla on joitakin muita kulttuureita paremmat mahdollisuudet sopeutua Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Kulttuurienvälisen viestinnän, arvojen ja ihmissuhteiden lisäksi perehdyn tässä luvussa tarkemmin myös maahanmuuttoon sekä opiskelijoiden omiin motiiveihin tulla Suomeen.

3.1 Kulttuurienvälinen viestintä

Kulttuurienvälinen viestintä eli viestintä eri kulttuureista tulevien ihmisten välillä on merkittävässä asemassa vieraaseen kulttuuriin sopeutumisen kannalta (Salo-Lee 2003). Se, kuinka paljon yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia kiinalaisten ja suomalaisten omissa kulttuurisidonnaisissa viestintätavoissa on, vaikuttaa vahvasti siihen, kuinka hyvin kiinalaiset opiskelijat integroituvat Suomeen ja suomalaisiin korkeakouluihin.

Viestintätapoja vertailtaessa Kiinassa vallitsee korkeamerkityksinen (high context) kulttuuri ja Suomi puolestaan sijoittuu korkea- ja matalakontekstisen (high context, low context) kulttuurin välimaastoon. Kasvojen säilyttäminen on yhteistä molemmille kulttuureille. Negatiivista palautetta ja kritiikkiä tulee antaa kahden kesken ei julkisesti, jolloin vaarana on kiinalaisille kasvojen menettäminen ja suomalaisille julkinen nolaaminen, jota yritetään kaikin keinoin välttää. Kasvojen menetys on Kiina-asiantuntija Sari Arho Havrenin mukaan monitahoinen asia, joka käsitteenä viittaa paljon laajempaan käytöskoodiin kuin vain kunnian menettämiseen. (Levander 2006, 9.)

Kiinalaiset ja suomalaiset ovat yksittäin liikkeessaan varsin hiljaisia ja eleettömiä keskustelijoita, sillä käsien käyttö on pienimuotoista ja rauhallista ja keskustelussa syntyvät tauot eivät häiritse kumpaakaan osapuolta. Ymmärretään, että on lupa miettiä rauhassa. (Levander 2006, 8; Mikluha 1998, 219.) Kinnusen tutkimuksessa ilmenee kuitenkin, että liikkeessaan ryhmänä ”kiinalaiset ovat meluisia” (Kinnunen 2003, 47).

Kiinalaisille hiljaisuus voi olla strategia, jolla ostetaan aikaa vastapuolen tilanteen urkkimiseen. Kiinalaisen hiljaisuus voi olla samaan tapaan myös kohteliaisuuden merkki, osoitus siitä että kuuliija on keskittynyt kuuntelemaan puhujaa ja odottaa puhujan jatkavan. Molemmissa kulttuureissa toisen puheen keskeyttäminen on epäkohteliasta. (Mikluha 1998, 149, 218.) Suomalaiset pitkät tauot johtuvat pääasiassa siitä, että käytetään aikaa kuullun analysoimiseen ja oman sanottavan asian miettimiseen ja muotoiluun. Sen mitä suomalainen sanoo, täytyy olla hänen mielestään sosiaalisesti kiinnostavaa ja merkityksellistä muille kuuliijoille. Vain olennainen sanotaan, sillä epäolennaisen mainitseminen ja itsestäänselvyyksien toteaminen on turhaa. (Mikluha 1998, 148–149).

Suomalaiset pitävät small talk -keskustelua usein turhana ja pintapuolisena ja se nähdään joskus myös epärehellisenä. Suomalaiset eivät juttele etenkin tuntemattomien ihmisten kanssa, eikä satunnaisesti tavattuja ihmisiä oteta kevyesti, kuten monilla muun maalaisilla on tapana, piristävänä tapahtumana tai ajankulkua nopeuttavana keskustelukumppanina. Kiinalaiset pitävät paljon puhumisesta ja löytävät helposti puheenaiheita. He käyttävät puhuessaan paljon kirjallisuusviitteitä, runollisia ilmaisuja sekä sanontoja ja kielikuvia, joita länsimaalaisen voi olla vaikea ymmärtää. Kiinassa kaikki ei ole sanotun mukaista, sillä kiinalaiset ilmaisevat mielellään ajatuksiaan symboleilla sen sijaan, että tunteita ilmaistaisiin peittelemättä, kuten Suomessa, silloin kun niitä ylipäättään ilmaistaan. (Mikluha 1998, 217.)

Tämä sama eroavaisuus ilmenee myös liiketoiminnassa. Kiinassa liikekumppanuutta ei luoda hetkessä, vaan se on pitkäkallinen prosessi, joka vaatii kärsivällisyyttä ja sisältää paljon small talk -tyylistä keskustelua ja yhteisiä illallisia. Suomalaiset puolestaan haluavat mielellään mennä heti asiaan ja saada päätöksiä aikaan.

Kiinassa vältetään äärimmäisyyksiä eikä kiinan kielessä ole yksiselitteisiä vastineita sanoille ”kyllä” ja ”ei”. Kiinalaiset välttävät vahvan ”ei” -ilmaisun käyttämistä ja sen tilalla käytetään joustavaa myönteistä ”kyllä” -ilmaisua, joka kuitenkin on merkitykseltään tyhjä. (Mikluha 1998, 218.) Tästä aiheutuu ristiriita suorapuheisten suomalaisten kanssa, joille ”ei” on ”ei” ja ”kyllä” on ”kyllä”. Suomalaiset myös arvostavat katsekontaktia ja silmiin katsomisen välttely tulkitaan jonkin asteiseksi

epärehellisyydeksi. (Mikluha 1998, 148, 150.) Kiinalaiset puolestaan välttävät yleensä katsekontaktia etenkin vastakkaista sukupuolta olevien ja tuntemattomien kanssa. Kiinassa keskustelukumppania voidaan silloin tällöin katsoa silmiin keskustelun aikana, mutta välillä on viisainta suunnata katse hieman ohi. Joskus keskustelukumppanin katseen välttäminen saattaa olla merkki ujoudesta ja hämmennyksestä. (Mikluha 1998, 219.)

Kiinalaiset ovat lähempänä toisiaan ja heillä on pienempi oma reviiri kuin suomalaisilla, joilla reviirin pitää olla vähintään kädenmitan pituinen. Sekä Suomessa että Kiinassa vältetään toisen koskettamista. Kiinassa tämä ruumiillisen kosketuksen välttäminen käsittää myös julkiset halaukset, suudelmat ja muun koskettelun. Samaa sukupuolta olevan koskettaminen ja käsi kädessä käveleminen on kuitenkin hyväksyttyä ja keskustelukumppanin koskettaminen kevyesti käsivarteen on merkki läheisestä ystävyyydestä. (Mikluha 1998, 150, 219)

Kiinalaisia puhutellaan sukunimellä ja tittelillä tai koko nimellä, siten että ensin sanotaan sukunimi ja sitten etunimi. Kiinalaisten nimissä on yleensä kaksi tai kolme osaa. Ulkomaalaisten kanssa usein tekemisissä olevat kiinalaiset ottavat yleensä itselleen länsimaisen (etu)nimen. Tämä auttaa suomalaisia nimien muistamisessa, sillä Suomessa ihmisiä kutsutaan etunimeltä, vaikka suomalaisessa puhuttelussa nimiä ei juuri käytetä. Titteleitäkin Suomessa käytetään puhuttelussa vain harvoin. Esimerkiksi opettajaa puhutellaan Suomessa usein suoraan titteleitä ja nimiä mainitsematta, mutta Kiinassa opettajan sukunimen jäljessä käytetään titteliä ”laoshi” eli opettaja, esimerkiksi opettaja nimeltä Liu on ”Liu laoshi”.

Kiinassa elää 1,3 miljardia asukasta, joista Han -kiinalaiset on suurin etninen ryhmä. Vähemmistöryhmien virallinen lukumäärä Kiinassa on 55, ja niihin kuuluvat vähemmistökansalaiset muodostavat 8 % Kiinan väkiluvusta. (Eagan & Weiner 2007, 30) Kiinan varakkaammalla rannikkoalueella elävillä on myös sisämaan köyhemmillä alueilla eläviä paremmat mahdollisuudet lähteä ulkomaille (Levander 2006). Kiinassa elinolojen erot ovat suuret ja maassa elää hyvin monenlaisia kiinalaisia. Modernisoitumisesta ja nopeasta muutosten tahdista huolimatta monet perinteiset kiinalaiset arvot ovat säilyttäneet asemansa. Syväälle juurtuneet kulttuuriarvot vaikuttavat

kiinalaisten käyttäytymiseen niin Kiinassa kuin ulkomaillakin. (Eagan & Weiner 2007, 48.)

3.1.1 Perinteiset uskonnot

Kungfutselaisuus on Kiinassa perustettu oppi, jonka loi kiinalainen ajattelija ja filosofi Kungfutse (Kong Qiu, noin 551–497 eKr.) Kungfutse kehotti opissaan kohtuuteen, kompromisseihin ja esi-isien kunnioittamiseen sekä yhteiskunnallisten velvollisuuksien täyttämiseen. Kungfutselaisuuteen ei kuulu jumaluuskäsityksiä, mutta länsimaissa se luokitellaan uskonnoiksi. Kungfutselaisuuden viisi hyvettä ovat oikeudenmukaisuus, inhimillisyys, uskollisuus, hyvät tavat ja viisaus. Suomalaisten hyveet pohjautuvat historian ja kasvatuksen myötä kristillisiin hyveisiin, joista ns. neljä kardinaalihyvettä ovat yhteneväisiä Kungfutselaisten hyveiden kanssa; oikeamielisyys, viisaus, rohkeus ja kohtuullisuus. Kungfutselaisuudessa on myös viisi tärkeää suhdetta, jotka ovat:

1. Hallitsijan hyväntahtoisuus ja alamaisten uskollisuus
2. Isän hyvyys ja pojan vanhempainrakkaus
3. Aviomiehen oikeamielisyys ja vaimon kuuliaisuus
4. Vanhemman veljen jalous ja nuoremman veljen nöyryys
5. Vanhemman ystävän huolenpito ja nuoremman ystävän kunnioitus

Kungfutselaiset hyveet näkyvät vastavuoroisina näissä suhteissa. Kungfutselaisiin periaatteisiin kuuluu se, että lapsen tulee osoittaa kuuliaisuutta vanhempiaan kohtaan ja että esivaltaa pitää totella. Suomalaisia lapsia opetetaan myös olemaan kuuliaisia ja osaksi tästä johtuen suomalaiset ovat tarkkoja noudattamaan sääntöjä. Suomessa kuitenkin asetetaan vastakkain hierarkia ja tasa-arvo varsinkin, kun kyseessä on sukupuolten välinen tasa-arvo. Aiemmin suomalaisessa yhteiskunnassa vaimon kuuliaisuus oli hyve, mutta nykyisessä feministisessä maailmassa sekä suomalaiset että kiinalaiset naiset ovat tarkkoja asemastaan ja saamastaan kohtelusta. Kinnusen tutkimuksesta kävi ilmi, että naisten vahvalla asemalla Suomessa on ollut vaikutusta nuorten kiinalaisten naisten myönteiseen päätökseen tulla Suomeen opiskelemaan.

Taolaisuuden katsotaan täydentävän kungfutselaisuutta, kun korostetaan sisäistä hiljentymistä, pyyteettömyyttä ja ykseyttä luonnon kanssa. Taolaisuuteen on liitetty myös paljon perinteisiä uskomuksia magiasta kansanlääketieteeseen. Suomalaisille taolaisuutta vastaava piirre on luonnossa hiljentyminen ja rauhoittuminen sekä ennen vanhaan harjoitetut pakanalliset luonnonuskonnot, joihin liittyi magiaa.

Buddhalaisuus levisi Kiinaan silkkitietä pitkin ja se omaksuttiin nopeasti, sillä se muistutti taolaisuutta. Sekä buddhalaisuus että taolaisuus korostivat pidättyväisyyttä ja epäluottamusta intohimoon. Buddhalaisuuden neljä jaloa totuutta ja Jalo kahdeksan osainen polku sisältävät samantyyppisiä moraaliohjeita, kuin kristinuskon kautta levisi Suomeen.

Maolaisuus eli Kiinalaisen Mao Zedongin ajatuksiin perustuva marxismi-lenismin suuntaus on myös jättänyt vaikutuksensa kiinalaiseen kulttuuriin. Sen pääperiaatteita olivat ahkeruus, kärsivällisyys, yksinkertainen elämäntapa, epätsekkyys ja valmius auttaa muita. (Eagan & Weiner 2007, 23; Mustonen S. 2011.) Suomessa samanlaisia luterilaisuuden vahvistamia arvoja ovat ahkeruus, toisista välittäminen sekä vastuun kantaminen (Hovi, R. 2012).

3.1.2 Perhesuhteet

Johtuen suureksi osaksi kungfutselaisista ihanteista, kiinalaiset asettavat suuren painoarvon velvollisuuksille perhettään kohtaan (Eagon & Weiner 2007, 51). Suurin osa kiinalaisista muuttaa harvoin pois vanhempiensa luota ennen naimisiin menoa ja lapsen ja vanhempien välinen suhde kehittyikin yleensä hyvin kiinteäksi, kun sekä suurin osa ateroista että vapaa-ajasta vietetään yhdessä. Myös aikuistuttuaan kiinalaiset perheenjäsenet ottavat kantaa ja vaikuttavat vahvasti toistensa elämään ostopäätöksistä puolison ja työpaikan valintaan. Suurin osa suomalaisista nuorista on Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 20–21 vuotiaita muuttaessaan pois kotoa. Kotoa muuttamisen tärkeimpiä syitä ovat opiskelu, muuttaminen yhteen kumppanin kanssa sekä halu tulla toimeen omillaan ja itsenäistyä. (Tilastokeskus 2009.)

Suomalainen ydinperhe on pienempi kuin kiinalainen perhemalli. Isovanhempia ja muita sukulaisia ei nähdä niin usein, kuin Kiinassa on tapana, eikä kiireinen suomalainen perheyksikkö välttämättä syö kovin usein yhdessä. Ulkomailla opiskelevat kiinalaiset ovat todennäköisesti tavallista itsenäisempiä, mutta suomalaisten suhtautuminen perheeseensä saattaa heistä tuntua etäiseltä. Kinnusen tutkimuksesta käy ilmi, että ulkomaiset opiskelijat eivät pidä suomalaisten juomakulttuurista ja sulkeutuneisuudesta, mikä yleensä koetaan sosiaalisen ruokakulttuurin ja yhdessäolon vähäisyytenä (Kinnunen 2003, 91.)

3.1.3 Guanxi -suhdeverkosto

Kiinassa noudatetaan hierarkiaa ja suhdeverkostot ovat erittäin tärkeitä. Kontaktit järjestyvät verkoston välityksellä perustuen siihen, että yksi tuntee yhden ja tämä seuraavan. Ketjun kaikki jäsenet eivät välttämättä tunne toisiaan, mutta jokainen jäsen takaa oman kontaktinsa. Avunannosta seuraa aina velkasuhde ja kiinalaiset yleensä etenevät tällaisten palvelusten avulla. Ystävät auttavat usein toisiaan tai sukulaisiaan työpaikan löytämisessä. Kiinassa asioita ei yksinkertaisesti voi hoitaa ilman suhdeverkostoa. (Levander 2006, 9.) Aasialaiset kulttuurit ovat ryhmäkulttuureja ja kiinalaiset ovat tästä hyvä esimerkki. Useat sekä suomalaiset että ulkomaalaiset opiskelijat ovat huomanneet kiinalaisten muodostavan yhtenäisen ryhmän, joka sulkee muut ulkopuolelleen (Moty 2011). Jos kuitenkin onnistuu tutustumaan yhteen ryhmän kiinalaisista, hänen kauttaan voi saada kontaktin myös muihin ryhmän jäseniin.

3.2 Maahanmuutto

Ulkomaalaisen opiskelijan, joka ei ole EU -maan kansalainen, on hankittava oleskelulupa, mikäli opinnot Suomessa kestävät pidempään kuin kolme kuukautta. Mikäli opiskelijan on ennen oppilaitokseen hyväksymistä osallistuttava pääsykokeisiin, hän tarvitsee viisumin. Viisumi oikeuttaa vain lyhytaikaiseen vierailuun, joten yleensä opiskelijan on palattava omaan maahansa hakemaan oleskelulupaa. Opiskelijan oleskelulupa voidaan myöntää yleensä korkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa tapahtuvaa ja tutkintoon johtavaa opiskelua varten. (Migri 2011a.)

Kun opiskelija on hyväksytty oppilaitokseen, ensimmäistä oleskelulupaa haetaan hakijan kotimaassa sijaitsevan Suomen edustuston kautta. Oleskeluluvan myöntää Maahanmuuttovirasto. (Migri 2011b.) Oleskeluluvan saadakseen hakijalla on oltava voimassa oleva sairausvakuutus ja oleskelulupa myönnetään vain vakuutuksen kattamalle ajalle (Suominen 2009). Opiskelijoiden oleskelulupahakemukset käsitellään kiireellisinä ilman erillistä kiirehtimispyyntöä hakemusten saapumisjärjestyksessä. Opiskelijan hakemuksen käsittely kesti vuonna 2010 keskimäärin 25 päivää. (Migri 2011c; Migri 2011d.)

Suomen valtio ei kustanna ulkomaalaisten opiskelijoiden oleskelua Suomessa, joten opiskelijan on osoitettava, että hänen toimeentulonsa on turvattu stipendillä, apurahalla tai muilla varoilla. Hakijalla on toimeentuloedellytyksen mukaan oltava käytössään 500 euroa kuukaudessa tai 6 000 euroa vuodessa. Opiskelija voi tehdä rajoitetusti työtä opiskelua varten myönnetyllä oleskeluluvalla, mikäli työ on tutkintoon kuuluvan työharjoittelun tai lopputyön tekemistä. Osa-aikaisen työn määrä on rajattu keskimäärin 25 tuntiin viikossa, mutta opiskelija voi tehdä kokoaikaista työtä niinä aikoina, jolloin oppilaitoksessa ei järjestetä varsinaista opetusta, eli käytännössä kesä- ja joululomalla. (Migri 2011b.)

Opiskelijoiden oleskelulupa on luonteeltaan tilapäinen. Jos opinnot kestävät pidempään kuin vuoden, lupa myönnetään yleensä vuodeksi kerrallaan. Jatkolupaa haetaan Suomessa poliisilta ja hakeminen edellyttää, että opiskelija on edelleen kirjoilla oppilaitoksessaan, opiskelee päätoimisesti ja on suorittanut oppilaitoksensa edellyttämän määrän opintosuorituksia. Mikäli riittävää määrää opintoja ei ole suoritettu, lupa saatetaan evätä. Kun oleskelulupaa uusitaan eli haetaan uudestaan, hakijan täytyy todistaa laillinen oleskeluoikeutensa viisumilla tai passissa olevalla oleskeluluvalla siinä valtiossa, missä hakee oleskelulupaa Suomeen. Maahanmuuttoviraston mukaan hakija voi jättää oleskelulupahakemuksen vain sellaisessa maassa, jossa hän oleskelee laillisesti. Todistus on oltava mukana myös haastatteluun tultaessa. (Migri 2011a; Migri 2011b.)

3.2.1 Työnhakuaika ja kansalaisuus

Suomen laki on suotuisa ulkomaalaiselle opiskelijoilta, sillä se sallii heille puoli vuotta aikaa etsiä töitä opiskelujen jälkeen ennen kuin ulkomaalaisen opiskelijan oleskelulupa Suomessa päättyy. Tämä puolen vuoden lupa myönnetään jatkolupana. Mikäli opiskelija tuo nähtäväksi saamansa työsopimuksen, riippumatta vastaako työ hänen alaansa vai ei, hän voi saada oleskeluluvan työn perusteella. (Finlex 2011.)

Vuoden 2010 kansalaislakimuutoksen myötä ulkomaalaisilla opiskelijoilla on nyt paremmat mahdollisuudet saada nopeammin Suomen kansalaisuus ja sen mukanaan tuomat palvelut ja edut. Nykyään puolet opiskelijan Suomessa tilapäisesti (opiskelijan tilapäinen oleskelulupa A) vietetystä ajasta lasketaan mukaan, kun kansalaisuutta ollaan myöntämässä hakemuksesta. Lain vaatimusten mukaista yhtäjaksoista asumisaikaa lyhennettiin kuudesta vuodesta viiteen vuoteen. Lakimuutoksen mukaan sen yleisenä tavoitteena oli "parantaa Suomessa asuvien ulkomaalaisten yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta". (Finlex 2011.)

3.2.2 Terveystenhoito

Suomeen tuloa ja täällä oloa vaikeuttaa vuoden 2007 syyskuussa voimaan tullut lakimuutos, jonka mukaan kaikkien EU:n ja EEA-maiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden on oleskeluluvan saadakseen täytynyt ottaa sairausvakuutus, joka kattaa samanlaiset hoidot ja kustannukset, kuin Suomen kunnallinen terveydenhuolto- ja sairausvakuutusjärjestelmä. Opiskelijan täytyy käytännössä ottaa vakuutus kotimaastaan, sillä Suomessa yksityistä sairausvakuutusta ei vielä myönnetä henkilölle, joka ei kuulu kunnallisten terveyspalveluiden ja sairausvakuutuksen piiriin. Vakuutus on kallis ja opiskelijan täytyy uusia se vuosittain. Samalla hän joutuu hakemaan uudelleen myös oleskelulupaa, joka myönnetään vain vakuutuksen voimassaoloajaksi. (Finlex 2011; Suominen 2009.)

3.3 Opiskelijoiden omat motiivit

Opiskelijoiden omilla motiiveilla on vaikutusta siihen, kuinka hyvin he tuntevat sopeutuvansa vieraaseen maahan ja yhteiskuntaan. Se, millaisia etukäteisodotuksia

opiskelijoilla on ennen maahan saapumista ja maassa oleskelun alkuaikoina verrattuna siihen, millaisia kokemuksia heillä on varsinaisen oleskelunsa aikana, kertoo paljon siitä, miten opiskelija suhtautuu maahan ja omaan asemaansa yhteiskunnassa.

Positiiviset kokemukset edesauttavat opiskelijan integroitumista yhteiskuntaan. Tällöin todellisuus on vastannut ennakkokäsityksiä eikä suuria ristiriitoja ole syntynyt. Tällainen opiskelija todennäköisesti haluaa jatkaa maassa oleskelua opiskellen tai työskennellen. Ne opiskelijat, joiden ennakko-odotusten ja todellisuuden väliin jää suuri aukko, kokevat ettei todellisuus täytä odotuksia. He kokevat pettymyksiä, jolloin kokemukset saavat negatiivisia sävyjä, eikä opiskelija halua jäädä maahan, jossa ei viihdy. Opiskelijoiden tiedossa saattaa olla, että koulutus on maksutonta, mutta pääkaupunkiseudun asumis- ja elinkustannusten suuruus voi järkyttää heitä.

4 Tutkimusmenetelmät

Käytin tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä induktiivista survey-tutkimusta, eli keräsin ensin empiirisen aineiston, jota ryhdyin sen jälkeen analysoimaan. Koska valmista aineistoa ei ollut, keräsin aineiston itse kiinalaisilta opiskelijoilta. Jotta tutkimusaineisto olisi mahdollisimman monipuolinen, käytin tiedonkeruussa sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista menetelmää. Kvalitatiivista puolistrukturoitua teemahaastattelua käytettiin kvantitatiivisen kyselytutkimuksen esitutkimuksena. Tällä tavoin pystyin tarkastelemaan, ovatko kyselyssä mitattavat seikat tarkoituksenmukaisia tutkimuksen ongelmien kannalta ja mielekkäitä tutkimushenkilöille. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136.) Valitsin kvalitatiivisen teemahaastattelun menetelmäksi myös siksi, että tutkimuksessa selvitettiin opiskelijoiden mielipiteitä ja arvoja. Kvantitatiivisen kyselyn avulla tutkin, kuinka nämä mielipiteet ja arvot jakautuivat opiskelijoiden keskuudessa.

4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Esitutkimuksena tehty haastattelututkimus oli kenttätutkimus, jonka kohdejoukko valittiin tarkoituksenmukaisesti niistä oppilaitoksista, joissa oli tutkimushetkellä eniten kiinalaisia opiskelijoita. Valitsin haastattelumuodoksi teemahaastattelun, jotta haastattelutilanteissa keskusteltaisiin nimenomaan valitsemistani aiheista. Haastattelut olivat puolistrukturoituja, jolloin minulla oli kysymysten rungot valmiina, mutta minulla oli myös vapaus haastattelun edetessä esittää lisäkysymyksiä ja olla avoin haastateltavan itse esittämiä ajatuksia kohtaan. Tällä tavoin haastattelut olivat keskustelutilanteita, joissa opiskelijat pystyivät vapaasti ilmaisemaan omia mielipiteitään ja ajatuksiaan.

Ennen haastattelujen aloittamista olin selvittänyt oppilaitoksista kiinalaisten opiskelijoiden lukumäärät. Haastatteluotos oli kymmenen (10) opiskelijaa, jakautuen seuraavasti: Helsingin yliopisto 3, Aalto-yliopisto 3, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2, Metropolia ammattikorkeakoulu 1, Hanken - Svenska handelshögskolan 1. Etsin haastateltavat oppilaitosten kampuksilta ja pyysin heiltä luvan haastatteluun. Jos haastattelu ei juuri sillä hetkellä sopinut, sovimme haastatteluajan ja -paikan. Toteutin haastattelut englanniksi sekä yksilö- että

parihaastatteluina. Pyrin löytämään haastateltavat koulutusohjelmista, joissa selvitykseni mukaan oli huomattavan paljon kiinalaisia opiskelijoita. Haastattelujen tavoitteena oli löytää keskimääräisiä yhteyksiä ja saada ideoita kyselylomakkeen rakentamiseen. Haastateltavat täyttivät haastattelun yhteydessä perustietolomakkeen (liite 2), jolla kerättiin vastauksia taustakysymyksiin kuten ikä, sukupuoli, koulutus ja opintojen pituus. Tällainen kvantitatiivinen tieto oli helpompi ja nopeampi kerätä lomakemuodossa ja näin se oli myös helpommin analysoitavissa myöhemmin. Analyysivaiheessa haastattelut litteroitiin, eli kirjoitettiin auki tekstiksi, minkä jälkeen suoritettiin sisällönanalyysi. Haastatteluaineistoa tarkasteltiin teemoittain, yrittäen löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

Haastattelujen tulosten pohjalta kyselystä jätettiin pois syrjintää ja toimeentuloa koskevat kysymykset, koska syrjintää ei ollut juurikaan koettu ja mahdollisen syrjinnän uskottiin vahvasti johtuvan pikemminkin ulkomaalaisuudesta kuin kiinalaisuudesta. Haastateltavien mukaan kiinalaisen tiiviin perheyksikön vuoksi on hyvin tyypillistä, että vanhemmat tukevat ulkomailla opiskelevaa lastaan taloudellisesti, jolloin työskentely opintojen ohessa ei ole välttämätöntä.

4.2 Verkkokysely

Tämä kyselytutkimus oli kokonaistutkimus, sillä otoksen määrittäminen jokaisesta oppilaitoksista erikseen olisi ollut hankalaa ja vastausprosentti olisi voinut kärsiä tästä. Kokonaistutkimus oli tutkimuksen luotettavuuden kannalta parempi ratkaisu. Laadin haastattelujen pohjalta kyselylomakkeen Webropol -kyselyohjelmalla. Käytin kyselylomakkeen pohjana osittain myös aikaisempia ulkomaalaisille opiskelijoille suunnattuja kyselylomakkeita (Kinnunen 2003; SAMOK 2007; Niemelä 2008). Ennen varsinaisen lomakkeen valmistumista, CSSA-Espoo ry:n kiinalainen edustaja kävi kyselylomakkeen luonnoksen läpi kiinalaisesta näkökulmasta. Tällä tavoin sain palautetta siitä, kuinka mielekkäitä kysymykset ja vastausvaihtoehdot olivat kiinalaisille opiskelijoille. Tein parannuksia kyselylomakkeeseen saamieni kehitysehdotusten mukaan. Näin pystyin kehittämään kyselyn ymmärrettävyyttä ja mielekkyyttä vastaajille. Kysely koostui pääosin monivalinta- ja asteikkokysymyksistä. Käytin avoimia kysymyksiä harkiten, sillä niiden täyttäminen vie aikaa. Ne olivat kuitenkin

välttämättömiä tälle kyselylle, jolla halusin selvittää vastaajien omia mielipiteitä ja näkökulmia, joita en itse ole etukäteen tullut ajatelleeksi. (Hirsijärvi ym. 2009, 199.) Linkki valmiiseen kyselyyn välitettiin kiinalaisille opiskelijoille kaikkiin niihin pääkaupunkiseudun oppilaitoksiin, joissa selvityksen mukaan oli tutkimushetkellä kiinalaisia opiskelijoita. Suurin osa oppilaitoksista välitti linkin saateviestini ohessa opiskelijoille. Kaksi oppilaitosta lähetti minulle kiinalaisten opiskelijoiden sähköpostiosoitteet, jotta voin lähettää linkin suoraan opiskelijoille. Tässä vaiheessa on otettava huomioon, että oppilaitokset eivät välittäneet sähköpostiviestiäni sellaisille opiskelijoille, jotka eivät halunneet vastaanottaa ulkopuolisten toimijoiden viestejä. Samaten oppilaitokset eivät luovuttaneet sellaisten opiskelijoiden sähköpostiosoitteita, joilla oli osoitteen luovutuskielto. Tämän ulkoisen kadon suuruutta ei kuitenkaan pystytty tässä tutkimuksessa määrittämään.

Opiskelijoille lähetettiin muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta kahden viikon kuluttua kyselyn julkaisemisesta. CSSA-Espoo ry myös julkaisi linkin kahdesti kiinalaisille opiskelijoille tarkoitetulla sosiaalisen median sivustollaan. Helsingin yliopistossa toimivaan CSSA -jaostoon, CSSA-UH:n en kuitenkaan saanut yhteyttä. Analysoin kyselyaineiston tilastollisesti käyttäen Webropol -ohjelman analysointityökaluja, joilla pystyin laskemaan muun muassa frekvenssijakaumat ja keskiarvoja kokonaisvastaajamäärästä. Avointen kysymysten vastauksiin käytin sisällönanalyysia.

5 Empiirisen aineiston tuottamat tulokset

Haastattelin esitutkimusta varten kymmentä opiskelijaa. Haastatteluista kolme oli parihaastatteluja ja loput neljä yksilöhaastatteluja. Suoritin haastattelut viikon aikana marraskuussa. Litteroin haastattelunauhat ja analysoin aineiston teemoittain: Suomeen tuleminen, suomalaiseen yhteiskuntaan integroituminen ja tulevaisuuden suunnitelmat. Kyselyssä oli 52 kysymystä, jotka jakautuivat seuraavien teemojen alle; taustatiedot, maahanmuutto Suomeen, sosiaalinen integraatio, kielitaidot ja tulevaisuuden suunnitelmat. Tämän lisäksi vastaajilla oli kyselyn lopussa mahdollisuus vapaaseen sanaan ja mahdollisuus kommentoida kyselyä. Keräsin kyselyn vastaukset viiden viikon aikana marras–joulukuussa.

5.1 Haastattelujen tulokset

Perustiedot kerättiin haastateltavilta lomakkeella haastattelun yhteydessä. Suurin osa haastateltavista opiskeli haastatteluhetkellä maisteriohjelmassa yliopistossa ja perustutkintoa tavoitteli kolme ammattikorkeakouluopiskelijaa. Haastateltavista pisimpään Suomessa oleskelleet olivat nämä kolme ammattikorkeakouluopiskelijaa, jotka ovat olleet Suomessa 2,5–3 vuotta. Yliopisto-opiskelijoista yksi oli ollut Suomessa kaksi vuotta, muut yhden vuoden tai vähemmän. Kaikki neljä pitkään Suomessa opiskellutta olivat parisuhteessa. Muut vuoden tai vähemmän maassa opiskelleista olivat sinkkuja, poikkeuksena vanhin haastatelluista, jolla oli vaimo ja lapsia ja joka oli ennen Suomen maisterinopintojensa aloittamista työskennellyt yhdeksän vuotta.

Haastatelluista neljä opiskeli liiketaloutta, kaksi insinööritiedettä, kaksi tietojenkäsittelytiedettä ja kaksi luonnontieteitä. Opiskelijat olivat kotoisin eri puolilta Kiinaa; Pekingistä, Shanghaista ja Hebeistä oli kustakin kaksi opiskelijaa ja loput neljä tulivat Hubeista, Henanista, Zhejiangista ja Liaoningista. Haastatelluista kolme asui haastatteluhetkellä Espoossa ja loput seitsemän Helsingissä. Haastateltujen ikä oli 21 vuodesta 35 vuoteen, mutta mediaani oli 23 vuotta. Haastatelluista kuusi oli aloittanut opintonsa vuonna 2011, kolme vuonna 2009 ja yksi vuonna 2008. Yksi heistä arvioi valmistuvansa vuonna 2011, kolme vuonna 2012, viisi vuonna 2013 ja yksi vuonna 2014. Neljä haastatelluista työskentelee osa-aikaisesti.

5.1.1 Suomen valitseminen opiskelupaikaksi

Kaikki haastateltavat olivat tulleet Suomeen opiskelutarkoituksessa, eikä maahantulon tai maassa oleskelun syy ole muuttunut jälkikäteen. Yli puolet haastateltavista mainitsi olleensa kiinnostunut Pohjoismaissa opiskelemisesta. Heitä oli vetänyt puoleensa niin maiden kuin niiden oppilaitostenkin hyvä maine. Ruotsi ja Norja mainittiin usein, ja osalla haastateltavista oli ystäviä, jotka olivat opiskelleet joko edellä mainituissa maissa tai Suomessa. Ystävien hyvät kokemukset Pohjoismaissa opiskelemisesta kannustivat haastateltavia hakemaan opiskelemaan niihin.

Suomen valitsemiseen opiskelupaikaksi vaikuttivat pääsääntöisesti kolme asiaa: lukukausimaksuton opiskelu, koulutuksen ja tutkimuksen korkea taso sekä hyvä kansainvälinen maine. Myös Suomen luonto ja pohjoinen mystiikka kiehtoivat hakijoita. Haastatteluissa mainittiin myös Suomen hyvä oppilashuolto ja pääkaupungissa opiskeleminen. Yksi haastateltavista oli ollut Suomessa aikaisemmin kesäyliopiston kurssilla saatuaan CIMOn kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen apurahan. Muut haastateltavat kertoivat kuulleen Suomesta ystäviltään tai muilta opiskelijoilta. Eräs haastateltavista kertoi löytäneensä maailmanlaajuisen ranking-listan oppilaitoksista, joissa hänen pääainettaan opetetaan, ja Suomi oli listan kärkipäässä.

Monet haastateltavista kokivat oman opiskelupaikkansa soveltuvan hyvin itselleen. He olivat hakeutuneet Suomeen nimenomaan saadakseen korkeatasoista opetusta omalla alallaan, ja oppilaitoksen valintaan oli vaikuttanut vahvasti sen koulutusohjelmatarjonta. Eräs haastateltavista haki ainoastaan Suomeen ja vain yhteen oppilaitokseen. Hän totesi: ” – – se on erittäin hyvä koulu, joten hain sinne. Hain vain, ainoastaan, tähän kouluun ja ajattelen jos, jos en olisi onnistunut pääsemään tänne niin sitten vain luovutan. Tulen tänne, vain haluan opiskella tässä koulussa”

Toinen haastateltava puolestaan kertoi valinneensa suuren ja maineikkaan yliopiston sijaan mieluummin pienemmän oppilaitoksen, josta koki löytäneensä itselleen paremmin sopivan pääaineen: ” – – oikeastaan pääsin sisään Helsingin yliopistoon. Sillä

on kovin hyvä maine maailmassa, se on rankattu ah, ennen 100:a, mutta pääaine, luulen, ei ollut sopiva minulle, mutta Hanken, vaikka se on pieni bisneskoulu, mutta ajattelen tulevaisuuden suunnitelmieni kannalta, ajattelen yeah saatan valita Hankenin.”

Suomen valttikortti, muihin maihin verrattaessa, oli lukukausimaksuton opiskelu, jonka haastateltavat toivat vahvasti esille kysyttäessä Suomeen tulemisen syitä.

Keskusteltaessa toimeentulosta ja opiskelijoiden taloudellisesta tilanteesta, haastateltavat kertoivat, että heidän vanhempansa rahoittavat pitkälti heidän opiskelunsa. Osa pidempään opiskelleista työskenteli osa-aikaisesti opintojen ohessa esimerkiksi tekemällä tutkimustyötä yliopistolle, mutta suurin osa elää vanhempiensa taloudellisella tuella. Tämän vuoksi osa opiskelijoista koki lukukausimaksujen puuttumisen eräänlaisena stipendinä verrattuna muihin opiskelupaikkoihin, joissa oli korkeat lukukausimaksut.

Suomen lisäksi haastateltavat olivat hakenneet opiskelemaan seuraaviin maihin: Ruotsi, Norja, Tanska, Englanti, Hollanti, Pohjois-Amerikka, Kanada ja Singapore. Eräs opiskelijoista kertoi, että ulkomailla opiskelu on hyvä kokemus useiden työnantajien näkökulmasta, ja suurin osa kiinalaisista tähtää hänen mukaansa opiskelemaan huipputason yliopistoihin Amerikkaan, Kanadaan ja Englantiin.

Ennen Suomeen tuloa haastateltavat eivät tienneet Suomesta kovin paljoa. Luonto, Nokia, sauna, joulupukki ja urheilu tulivat esille asiaa kysyttäessä. Luontoon liittyvät maininnat olivat tiivistettynä; tuhat järveä, paljon puita, hyvin vihreää kaikkialla, pimeää talvella ja hyvin kylmä. Urheilulajeista nimettiin hiihtäminen, jääkiekko ja Formula 1. Myös hiljaisuus ja hyvä koulutus tulivat esiin, samoin kuin erään haastateltavan huomautus siitä, ettei hän ollut tiennyt suomalaisten puhuvan suomea, vaan oli ajatellut heidän puhuvan englantia.

Maahanmuuttoviraston kanssa asioiminen koettiin pääasiassa rutiininomaiseksi kokemukseksi ja tyypillisin huomautus koski oleskelulupahakemusten käsittelyaikoja, joiden pituus saattoi vaihdella puolesta kuukaudesta neljään kuukauteen. Esimerkiksi kaksi kolmannen vuoden opiskelijaa, jotka olivat jättäneet hakemuksensa kahtena peräkkäisenä vuotena samana ajankohtana, joutuivat ensimmäisenä vuotena

odottamaan oleskelulupiansa noin puoli kuukautta, mutta seuraavana vuotena odotusaika piteni kolmeen kuukauteen. Tämän koettiin vaikuttavan negatiivisesti mahdollisiin matkasuunnitelmiin, sillä passi oli käsittelyssä maahanmuuttovirastossa.

Muutama opiskelija huomautti kuitenkin, että yleensä jos tarvittavat asiakirjat valmistele huolellisesti, käsittelyaika ei ainakaan pitkity turhaan. Näin oli käynyt yhdelle haastateltavista, joka oli saanut muistutuskirjeen puuttuvista asiakirjoista. Tämä pidensi käsittelyaikaa puoleen vuoteen. Eräs haastateltavista kertoi kysyneensä neuvoa opiskelijoilta, jotka olivat käyneet läpi saman prosessin ja mainitsi myös kiinalaisten opiskelijoiden foorumin Kina.cc:n, josta löysi ohjeita. Hänen mukaansa oleskeluluvan hakeminen on kuitenkin vuosi vuodelta hankalampaa: ” – – mutta minun mielestäni se muuttuu vuosittain vaikeammaksi, koska he tarvitsevat, he ovat hyvin tiukkoja sinulta vaadittavien papereiden kanssa, joten se muuttuu vaikeammaksi ja sinun täytyy mennä toimistolle uudestaan ja uudestaan. Ja yleensä käsittelyaika on liian pitkä, liian pitkä.”

Myös asunnon saaminen oli tuottanut vaikeuksia yhdelle haastateltavista. Hän ei ollut saanut ensimmäisenä vuotenaan HOASin asuntoa/huonetta, ja oli siksi joutunut etsimään asuinpaikan muualta. Toinen haastateltava totesi, että asuntoa kannattaa hakea aikaisin, heti kun on saanut ilmoituksen opiskelupaikan myöntämisestä. Asioiden järjestäminen oppilaitosten kanssa koettiin vaivattomaksi ja eräs opiskelija oli otettu työntekijän ystävällisyydestä ja huolehtivaisuudesta. Yksi haastateltavista oli kuitenkin hyvin pahoillaan siitä, että kansainvälisten asioiden toimiston henkilökunta oli niin kiireistä, että heidän tavoittamisensa oli hyvin vaikeaa ja tapaamisajan sopiminen vielä hankalampaa.

5.1.2 Suomen ja Kiinan kulttuurierot opiskelijanäkökulmasta

Kiinassa ja Suomessa vietetään vapaa-aikaa eri tavalla. Osittain tähän vaikuttavat kulttuurisidonnaiset tekijät ja toisaalta erilaiset lähtökohdat. Erään opiskelijan sanoin: ”Tapa nauttia hauskanpidosta on varsin erilainen.” Haastateltavien mukaan Kiinassa löytyy aina tekemistä töiden jälkeen illalla tai viikonloppuna, mutta Suomessa liikkeet ja yritykset menevät aikaisemmin kiinni, eikä mahdollisia aktiviteetteja ole juuri lainkaan. Haastateltavat kertoivat suomalaisten luokkakavereidensa menevän usein perjantai-

iltaisiin baariin ja yleensäkin tapaavan toisiaan usein juhlissa tai vastaavanlaisissa opiskelijakokouksissa. Kiinalaiset eivät juurikaan käy baareissa, vaan karaoken laulaminen, yhdessä syöminen ja urheileminen kavereiden kanssa mainittiin suosikkiaktiviteeteiksi. Näitä ja monia muita asioita voi tehdä useissa paikoissa Kiinassa ja myös varsin edullisesti.

Karaokea lauletaan Kiinassa usein kaveriporukalla, mutta toisin kuin Suomessa, sitä varten varataan oma huone sohvineen ja mahdollisine tarjoiluineen jonkin Karaoke -yrityksen tiloista. Tällaisissa yrityksissä näitä erikokoisia, mutta usein pienehköjä, huoneita voi olla useista kymmenistä jopa satoihin. Huoneesta löytyy yleensä suuri televisionäyttö, mikrofonit, rytmisoittimia ja eräänlainen karaoketietokone, joka sisältää tuhansia kappaleita. Yhdessä viihtyminen on kuitenkin olennaista myös karaokessa ja huoneessa voi toisten laulaessa pelata myös esimerkiksi korttia.

Eräs suuri ero on erilainen ruokakulttuuri, mutta opiskelijat sanoivat, ettei se aiheuta ongelmaa, sillä he voivat itse laittaa kiinalaista ruokaa kotona. Useita erikoisempia kiinalaisia raaka-aineita saa aasialaisista liikkeistä, mutta eräs haastateltava kertoi käyvänsä niissä harvemmin nykyään, sillä hän on alkanut valmistaa enemmän suomalaista ja länsimaalaista ruokaa. Ruoka-aineet ja hedelmät ovat kuitenkin huomattavasti halvempia Kiinassa, ja valikoima on siellä laajempi. Kiinassa voi myös mennä edullisesti syömään jotain herkullista pieneen ravintolaan silloin, kun tekee mieli, mutta Suomessa tämä tulisi liian kalliiksi. Kaksi haastateltavaa vertasivat Suomen korkeampaa hintatasoa Kiinan vastaavaan kertomalla, että Kiinassa ulkona syöminen kustantaa alle 20 renminbiä, mikä on noin kaksi euroa, kun taas Suomessa ravintolaillallisesta joutuu maksamaan vähintään 10 euroa.

Kiinan juomakulttuuri eroaa suomalaisista juomatavoista siten, että suomalaiset juovat yleensä myös itsekseen, mutta Kiinassa juomisella on usein jokin sosiaalinen tarkoitus, joka yleensä liittyy liiketoimintaan. Liikesopimukset syntyvät monesti illallisen ääressä, jolloin keskustelu on vapaampaa. Illan isäntä haluaa osoittaa vieraanvaraisuuttaan ja vilpittömyyttään ryhtyä liiketoimintaan uuden kumppanin kanssa ja todisteena tästä vilpittömyydestä on yhdessä juominen. Eräs haastateltu sanoi juomatapojen eroista näin: "Se (juomakulttuuri) on täysin erilainen, koska Suomessa ihmiset tykkäävät juoda

itseksensä. He eivät painosta muita juomaan. Mutta Kiinassa on todella tärkeää, niin kuin, sinun täytyy tietää, kuinka suostutella, painostaa muut juomaan sen sijaan, että juot, tulet humalaan itse.” Kiinassa on siis tyypillistä yrittää suostutella muut juomaan enemmän ja pysyä itse selväpäisimpänä.

Kiinassa on paljon pieniä kauppia ja ravintoloita, joilla on pitkät aukioloajat. Eräs haastateltava kertoi, että hän kaipaava Kiinasta nimenomaan sitä, että keskiyölläkin on helppo löytää ruokapaikka, jos on nälkä ja aamulla voi ostaa hyvin aikaisin hyvän aamiaisen. Suomessa aamiaistarvikkeet on kuitenkin ostettava supermarketista jo edellisenä päivänä, sillä se ei aukea tarpeeksi aikaisin tai ole auki riittävän myöhään, että myöhäisillan opiskelun lomassa voisi käydä hakemassa välipalaa.

Eräs haastateltavista kertoi kaipaavansa suuria kiinalaisia ostoskeskuksia ja suurten tuotevalikoimien tarjoamaa valinnanvaraa. Myös Suomen ja Kiinan ilmastosta ja säätilojen erot tulivat esille. Suomen kylmästä, pitkästä ja pimeästä talvesta ei pidetä ja se koetaan yksinäisenä aikana: “Se on varsin erilainen, kuin talvi Kiinan pohjoisosassa, koska täällä on enemmän pimeää, enemmän pitkä, ah, pidempi, pimeämpää, kuinka sanoa, yksinäistä, vielä hyvin yksinäistä öisin.”

Myös keskustelukulttuuriin liittyviä eroja tuotiin esille. Opiskelijoiden mukaan kiinalainen keskustelutyyli painottuu enemmän puhumiseen, kuin kuuntelemiseen. Eräs opiskelija kertoi esimerkin yhdeltä kurssiltaan, jolla puolet opiskelijoista on kiinalaisia. Hän kertoi kiinalaisten keskustelemaan oppitunnin tauolla keskenään kiinaksi, mutta kurssin suomalaiset opiskelijat eivät juurikaan keskustelleet keskenään, vaan kävivät esimerkiksi hakemassa kupin kahvia tai jäivät luokkaan lukemaan jotakin. Toinen opiskelija huomautti puhekäyttäytymisen muuttuvan täysin erilaiseksi alkoholin käytön jälkeen.

5.1.3 Suomalaiset ja suomen kieli kiinalaisten opiskelijoiden näkökulmasta

Opiskelijoiden mielestä suomalaiset ovat helposti lähestyttäviä. Erään haastateltavan mukaan tähän vaikutti suomalaisten kunnioitus muita kulttuureita kohtaan. Hänen mielestään eurooppalaiset ovat kansainvälisiä ihmisiä ja osoittavat kunnioitusta

toisilleen, toisin kuin osa amerikkalaisista, jotka hänen mukaansa kuvittelevat oman kulttuurinsa olevan muita parempi. Toinen haastateltava vertasi helposti lähestyttäviä suomalaisia vaikeammin lähestyttäviin ranskalaisiin, joita hänen mukaansa pitää lähestyä ranskaksi etteivät he suutu. Suomalaiset puolestaan osoittavat kunnioitusta ja kuuntelevat sen sijaan, että tekisivät paljon aloitteita keskustelussa. Tämä tekee haastateltavan mukaan kiinalaisten olon mukavaksi.

Suomalaisten kanssa oli haastateltavien mielestä kuitenkin vaikea harjoitella suomen kieltä, sillä heidän mukaansa suomalaiset ovat liian kohteliaita ja vastaavat englanniksi, jotta eivät aiheuta hankalaa tai noloa tilannetta. Tämän seurauksena keskustelu jatkuu englanninkielisenä. Suomalaisia pidettiin myös vaatimattomina, rehellisinä ja nöyrinä. Kiinalaiset eivät haastateltavien mukaan pidä pöyhkeilijöistä ja liioittelijoista. Eräs opiskelija huomautti, että vaatimattomuus on yksi kiinalaisten arvoista ja että vaatimattomasti käyttäytyminen on hyve.

Haastateltavat olivat tulleet siihen johtopäätökseen, että jos haluaa jutella suomalaisen kanssa, täytyy itse tehdä aloite. Suomalaiset eivät luonnostaan ole kovin puheliaita ja ulospäinsuuntautuneita toisin kuin esimerkiksi amerikkalaiset, kertoi yksi amerikkalaisten kanssa aiemmin työskennellyt haastateltava. Se, että he (suomalaiset) eivät puhu sinulle, ei tarkoita, että he eivät pitäisi sinusta, voit itse mennä juttelemaan, jos haluat, hän jatkoi ja kertoi ettei suomalaisten hiljainen luonne lainkaan vaivaa häntä.

Haastateltujen mielestä suomalaiset ovat myös hyvin avuliaita, kunhan vain itse ensin pyytää heitä auttamaan, sillä he harvemmin oma-aloitteisesti kysyvät tarvitseeko joku apua. Yksi haastatelluista koki suureksi eroksi sen, että Kiinassa ihmiset eivät välttämättä halua auttaa, vaikka heiltä pyytäisi apua, mutta suomalaiset ovat hänen mielestään paljon halukkaampia auttamaan. Eräs haastateltavista kiteytti asian näin: ” – ihmiset täällä tekevät minuun suuren vaikutuksen, he ovat hyvin ystävällisiä, vaikka he eivät puhu paljon. Huomasin, että he eivät oikeastaan puhu kovin paljon, mutta jos pyydät apua he mielellään auttavat sinua – – ”. Suomalaisten naisten itsenäisyys vetosi erääseen naispuoliseen haastateltavaan, joka kertoi tämän olevan myös hänen tavoitteensa. Hän haluaa olla eritoten taloudellisesti itsenäinen nainen.

Suomen kieli koetaan varsin vaikeaksi kieleksi, mutta Suomessa töiden saamisen kannalta hyödylliseksi taidoksi. Haastateltavista neljä opiskelee kieltä aktiivisesti, ja neljä ei ole koskaan opiskellut tai on juuri aloittanut. Jälkimmäinen ryhmä koostui pääasiassa uusista opiskelijoista. Kaksi haastateltavista kertoi opiskelleensa suomea yhden kurssin tai lukukauden verran, minkä jälkeen he lopettivat, koska kielipinnot veivät niin paljon aikaa muilta opinnoilta. Yksi aktiivisesti ja pitkään kieltä opiskelleista on opiskellut suomen kieltä neljä vuotta pääaineenaan Pekingin vieraiden kielten yliopistossa ja 2–3 vuotta Suomessa suorittaessaan tämänhetkistä tutkintoaan. Hän puhuu sujuvasti suomea.

Muutama suomea opiskelevista mainitsi, että suomen kieli on vaikeaa, koska se eroaa niin paljon kiinan ja englannin kielestä ja koska sen kieloppi on niin hankala. Yhtä heistä motivoi se, että hän haluaa yrittää lukea mentorinsa suomenkielisiä julkaisuja. Toinen haastateltavista kuitenkin epäili, onko suomen oppiminen tarpeellista. Hän oli kuullut paljon yleistä puhetta kielen hankaluudesta ja mietti, olisiko esimerkiksi ranska tai saksa hyödyllisempi kieli oppia. Kahden yliopisto-opiskelijan mielestä akateemisella uralla riittää, että osaa englantia, eikä suomen kielen opiskelu ole heistä välttämätöntä. Opiskeluympäristö on hyvin kansainvälinen ja kaikki osaavat englantia, joten suomen kielelle ei ole tarvetta.

Yksi opiskelijoista ajatteli, ettei tarvitse suomen kieltä neljän vuoden opiskelun takia, sillä hän ei alunperin aikonut jäädä Suomeen valmistuttuaan. Tavattuaan suomalaisen seurustelukumppaninsa hänen asenteensa kuitenkin muuttui, sillä hänen poikaystävänsä vanhemmat eivät puhu englantia ja hän paneutui suomen kielen opintoihin kehittääkseen kommunikointitaitojaan. Hän on opiskellut suomea kaksi vuotta ja pari on ottanut tavaksi pitää viikoittaisen ”Suomi -päivän”, jolloin koko päivänä ei saa puhua englantia. Häntä motivoi opiskelemaan suomea myös se, että hän uskoo monien parisuhteen turhista ongelmista syntyvän eri kielten ja näkökulmien eroista.

Hän ja muut haastateltavat uskovat myös vahvasti, että suomen kielen taito edesauttaa työpaikan saamisessa. ”Suomen kieli on lisäetu. Jos osaat puhua suomea, sinun on helpompi löytää töitä.” Eräs heistä oli sitä mieltä, ettei kielitaidon edes tarvitse olla

loistava, vaan perustaidotkin riittävät, jotta pystyy kommunikoimaan työkavereiden kanssa.

Haastateltavien mielestä suomen kielen oppiminen on hyödyllistä, jos aikoo jäädä Suomeen pidemmäksi aikaa, sillä kielen kautta pääsee lähemmäksi suomalaista kulttuuria ja oppii ymmärtämään sitä paremmin. Useat haastateltavista olivat sitä mieltä, että kulttuuri ja sen määrittämien tapojen ymmärtäminen ja noudattaminen on ulkomaalaiselle suurin haaste yhteiskuntaan sopeutumisen kannalta. Yksi haastateltava kertoi, että Suomen ajankohtaisten asioiden seuraaminen ja niistä keskusteleminen suomalaisten kavereiden kanssa on hyvin hankalaa, koska hän ei ymmärrä suomenkielisiä uutisia tai sanomalehtiä. ” – – luultavasti puhun jostain Kiinassa tapahtuvasta asiasta hänen (toinen kiinalainen haastateltava) kanssaan, mutta en sinun (suomalainen haastattelija), koska en tiedä mitä täällä tapahtuu, koska en osaa lukea suomalaista sanomalehteä.”

5.1.4 Suomessa opiskelu

Kiinalainen ja suomalainen opetus eroavat toisistaan. Haastateltavien mukaan kiinalaisissa ja suomalaisissa oppilaitoksissa on samanlainen järjestelmä, mutta Suomessa on enemmän akateemista vapautta vaikuttaa omiin opintoihinsa. Yksi haastateltavista oli myös sitä mieltä, että Kiinassa on useammin valmiit lukujärjestykset. Akateemisesta vapaudesta ollaan kahta mieltä. Toisaalta siitä pidetään, sillä se suo vapauden keskittyä opiskelemaan omia kiinnostuksen kohteita ja kehittämään omia vahvuuksiaan, mutta eräs haastateltavista koki sen hiukan ‘liian vapaaksi’ ja kaipasi enemmän rakennetta ja ohjeistusta. Myös opetuksen taso Suomessa ja käytännönläheiset kotitehtävät saivat kiitosta. “Ja myös opetus täällä on todella hyvää, koska luokassa opettaja vain kertoo sinulle, antaa sinulle laajan yleiskuvan alueesta, joitain teorioita ja käsitteitä ja kotiläksyt ovat hyvin käytännönläheisiä. Kyllä, minusta se on oikein hyvä; voit yhdistää teoriaa todellisuuteen.”

Suomessa opiskelijoille annetaan erään haastateltavan mielestä myös enemmän vastuuta omista opinnoistaan. Hän kertoi, kuinka Kiinassa opettajat yleensä kertovat, mistä aiheesta suuri osa koejaksoista tulee olemaan, ja opiskelijan tehtävä on vain muistaa

lukemansa; “ – – et analysoi tai ajattele sitä miksi, miksi minun pitäisi, miksi minun pitäisi ajatella ja miksi minun pitäisi muistaa. Ja kun päätän kokeen ja muutama päivä myöhemmin ehkä unohdan, mitä muistan. Mutta täällä on varsin erilaista, täytyy opetella itse. Opettaja pyytää lukemaan koko kirjan, mutta on oma valintasi luetko vai et, mutta sinun täytyy tehdä kokeet – –”. Tästä syystä opiskelu Suomessa on hänen mielestään varsin vaativaa, mutta hän arvostaa tätä kokemusta sekä sitä, että opettajat kiinnittävät huomiota opiskelijoihin ja heidän tulevaisuuteensa.

Kiinassa noudatetaan pääasiassa perinteistä luennoivaa opetustyyliä, mikä oli erään haastateltavan mielestä varsin pitkäväteistä. Opiskelijat eivät juurikaan keskustele, eivätkä argumentoi opettajan kanssa, vaan kuuntelevat ja tekevät muistiinpanoja. Vaikka opiskelijalla olisi eriäviä mielipiteitä, hän yrittää osoittaa ne tunnin aikana mahdollisimman pehmeällä tavalla tai keskustella niistä tunnin jälkeen kasvotusten opettajan kanssa. Opettajan ammatti on Kiinassa varsin arvostettu ja opiskelijat kunnioittavat opettajia. Suomessa opettajia voi kuitenkin lähestyä helpommin ja heidän kanssaan voi keskustella rennommin. “Koska huomaamme, että meillä on tunne, että opettaja haluaa meidän puhuvan heille, vapaasti. ”

Muutama haastateltava totesi, että suomalaiset opiskelijat ovat oppitunneilla paljon suorapuheisempia, kuin kiinalaiset, ja haluavat ilmaista mielipiteensä. Eräs haastateltavista uskoi sen johtuvan sekä kulttuurista, että kasvatuksesta. Hänen kertoi, että Kiinassa lapsilla ei ole kovin usein tilaisuuksia ilmaista omia mielipiteitään, sillä vanhemmat huolehtivat kaikista valinnoista, kunnes lapset ovat teini-ikäisiä. Hän myös kertoi, ettei tämän vuoksi ole tottunut kertomaan ajatuksiaan luokassa ja tuokin mielipiteensä esiin vain, jos kokee sen olevan hyvin erilainen tai parempi muihin verrattuna.

” – – Kiinassa, kun olimme lapsia, meillä ei ole tarpeeksi tilaisuuksia, mahdollisuuksia kertoa omia ideoitamme. Yleensä vanhempamme huolehtivat kaikesta; menemme ulos syömään eivätkä he kysy meiltä niin kuin ’mitä sinä haluat’ tai voi tilata ruokaa itse, yleensä he voivat tilata meille, vielä jopa yläasteella he myös ostavat tai he valitsevat vaatteet meille, yleensä pojille, meidän ei tarvitse valita sitä. Ei ole näin paljon tilaisuuksia kertoa omia mielipiteitämme. Mutta ymmärrän tämän länsimaissa, heillä on

tämä erilainen kulttuuri ja on varsin tärkeää jopa lapselle, heidän pitäisi kertoa oma mielipiteensä. Joo sitten, minä en ole tottunut kertomaan mielipidettä mistään asiasta ja se on niin kuin, ajattelen ja minulla on mielipide päässäni ja ajattelin jos se on todella erilainen tai parempi kuin muiden ja tuon sen esiin, muuten pidän sen omanani.”

Haastateltavat eivät ole juuri kohdanneet ongelmia oman kulttuuritaustansa vuoksi asuessaan Suomessa. Eräs opiskelija kertoi kuitenkin, kuinka Suomeen tuleminen tuntui siltä, kuin hän olisi aloittanut kaiken taas alusta. Perhe ja ystävät olivat Kiinassa ja kaikki aiemmin opittu tieto, ideat ja taidot olivat lähes yhtä tyhjän kanssa, jos niitä ei osannut selittää englanniksi tai suomeksi. Hän koki huonon englannin kielen taitonsa turhauttavaksi, sillä hän tiesi, mitä opettaja tarkoitti, miten jokin matematiikan tehtävä laskettiin ja mikä logiikka siinä oli, mutta hän ei vain osannut selittää niitä englanniksi. Tämän vuoksi hän ajatteli, että muut kuvittelevat hänen olevan vain itsestään selvä aasialainen, joka ei tiedä mitään eikä osaa puhua yhtään. Myös muut haastateltavat toivat esiin kielitaidon puutteen aiheuttamat vaikeudet opiskelun alkuvaiheessa.

Toinen opiskelija kertoi, kuinka joskus luokassa opettaja saattaa kertoa ajankohtaisen esimerkin, joka jollain tapaa liittyy Kiinaan. Kyseessä voi olla tuore ja positiivinen aihe, jolloin opiskelijakaverit katsovat luokan kiinalaisia, ja nämä tuntevat pientä ylpeyttä sekä kokevat olevansa tavallaan asiantuntijoita. Toisaalta opettajan esimerkki saattaa sivuta myös negatiivisia asioita Kiinassa, kuten ihmisoikeuksiin tai ilmansaasteisiin liittyviä ongelmia, ja tällöin saatu huomio tuntuu hiukan nololta.

Kolme haastateltavista kertoi, että opiskelutahti pitää heidät niin kiireisinä, ettei heillä ole aikaa kulttuuriaktiiviteeteille, vaikka ne kiinnostavat heitä. Kaksi eri oppilaitosten opiskelijaa toi esiin muilta opiskelijoilta saatua tietoa siitä, että koulutusohjelma on vaikea saada suoritettua tavoiteajassa. Syiksi tähän mainittiin toisaalta heikko aiempi tietopohja ja vähäinen kokemus alalta, minkä vuoksi opiskelijalta menee enemmän aikaa esimerkiksi perustiedonhakuun ja tehtävien tekemiseen ja toisaalta syynä oli itse koulutusohjelmassa tehtävät toimeksiantajien tutkimukset ja kokeilut, joiden pituus vaihtelee toimeksiannosta riippuen ja saattaa pitkittää opintoja.

5.1.5 Tulevaisuuden suunnitelmat – haastattelujen pohjalta

Puolet haastatelluista suunnittelee hakevansa työpaikkaa valmistumisensa jälkeen. Osa heistä aikoo tämän jälkeen vielä myös jatkaa opintojaan. Yksi haastateltavista haluaa jatkaa tämänhetkisen tutkintonsa suoritettuaan suoraan tohtorin tutkintoon ja loput neljä eivät ole vielä päättäneet, haluavatko he jatkaa opintoja vai tehdä töitä. Heistä kolme oli haastatteluhetkellä opintojensa alkuvaiheessa, eivätkä he olleet vielä tehneet päätöksiä tulevaisuudesta. Nämä neljä opiskelijaa suhtautuivat kuitenkin avoimesti ajatukseen Suomessa työskentelemisestä ja kolme heistä oli suunnitellut, että voisi työskennellä Suomessa noin 2–5 vuotta ennen Kiinaan palaamista.

Töihin valmistumisensa jälkeen hakeutuvat jakautuvat kahteen ryhmään; toiset haluavat palata Kiinaan tai mennä johonkin muuhun maahan keräämään työkokemusta ennen kuin he jatkavat opintojaan, ja toiset puolestaan haluavat valmistuttuaan työskennellä Suomessa ennen Kiinaan palaamista. Yksi haastateltavista aikoo palata Kiinaan pariiksi vuodeksi keräämään työkokemusta ennen kuin aloittaa jatko-opintonsa Suomessa tai jossain muualla. Toinen haastateltavista puolestaan haluaisi työskennellä 2–3 vuotta englanninkielisessä maassa, mieluiten Yhdysvalloissa, Englannissa, Australiassa tai Uudessa-Seelannissa ennen opintojensa jatkamista.

Kolme opiskelijaa aikoo jäädä Suomeen töihin. Ensimmäinen heistä oli suorittanut yhden alemman korkeakoulututkinnon Kiinassa pääaineenaan suomen kieli ja työskennellyt kolme vuotta ennen kuin hän tuli Suomeen opiskelemaan liiketaloutta. Hän suunnittelee jäävänsä Suomeen töihin 1–1,5 vuodeksi ja toivoo löytävänsä työpaikan yrityksestä, jolla on suhteita Kiinaan tai toimintaa Kiinassa. Hän toivoo tällä tavoin saavansa mahdollisuuden työskennellä Kiinassa, mutta olla samalla suomalaisessa tai kansainvälisessä yrityksessä töissä. Kiinaan palaamiseen vaikuttaa myös hänen kiinalaisen tyttöystävänsä suunnitelma palata takaisin kotimaahan. Erään toisen haastateltavan päätökseen jäädä Suomeen töihin vaikuttaa puolestaan hänen seurustelusuhteensa suomalaisen kanssa. Kolmas Suomeen jäävistä opiskelijoista haluaa työskennellä 3–4 vuotta ennen kuin palaa kotikaupunkiinsa Kiinaan.

Yksi haastateltavista on kiinnostunut tutkimustyöstä ja haluaa jatkaa opintojaan tohtorin tutkintoon asti Suomessa, jos se on mahdollista. Tohtorin tutkinnon jälkeen hän aikoo kuitenkin palata Kiinaan, jotta voi käyttää osaamistaan oman maansa ruokaturvallisuuden kehittämiseen. Muutama muukin haastateltavista osoitti kiinnostusta tehdä jotain mielekästä työtä ja tuottaa arvoa yhteiskunnalle. ”Haluan todella tehdä jotain yhteiskunnalle hyödyllistä. Jotkut työt kuulostavat varsin pitkäväteisiltä eivätkä ne tuota mitään arvoa yhteisölle. – – Toivon, että voin löytää jotain, mikä tuottaa jotain ihmisille, yhteiskunnalle.” Eräs opiskelijoista on viihtynyt hyvin Suomessa opiskellessaan ja ilmaisi halunsa maksaa jotenkin takaisin: ” – – Haluan tehdä jotain palkintona Suomelle, koska olen nauttinut opiskelemisesta täällä ja nauttinut sosiaaliavustuksesta täällä.” Hän on harkinnut vapaaehtoistyön tekemistä.

Opintojen jatkaminen Suomessa ja Suomeen jääminen olisi muutaman opiskelijan mukaan ovi helppoon elämään, jossa kaikki sujuu mutkattomasti; ensin maisterin tutkinnon suorittaminen, sitten töihin, minkä jälkeen suoritettaisiin tohtorin tutkinto. Hän uskoi tohtoriopintojen suorittamisen ja uran luomisen muissa maissa olevan stressaavampaa, kuin Suomessa. ”Täällä ei ole niin stressaavaa. Luulen, että jos hankimme tohtorin tutkinnon Yhdysvalloissa tai muualla, se kestää kauemmin ja on varsin stressaavaa. Täällä on niin kuin, vähän, kukaan ei painosta sinua tekemään jotain.” Viime vuosien kovat talvet eivät kuitenkaan houkuttele häntä jäämään Suomeen.

Eräs haastateltava kertoi Yhdysvaltoihin vaihtoon lähtevien kiinalaisten opiskelukavereidensa sanoneen, että he jäisivät mahdollisuuden saadessaan mieluummin sinne, elämään hiukan helpompaa elämää, kuin palaavan Kiinaan. Haastateltavan mukaan Kiinassa suurin osa ihmisistä arvottaa henkilön sen perusteella, kuinka paljon tämä ansaitsee rahaa. Tällainen ajattelumalli vaikuttaa hänen mielestään vahvasti elämänlaatuun, eikä ihminen voi nauttia elämästä.

Haastatteluissa tuli hyvin esiin, että Kiinaan on kuitenkin lopulta palattava. Syyksi eräs opiskelija kertoi Kiinan perhekeskeisen kulttuurin ja perinteet. Hän oli ehdottanut vanhemmilleen, että jos hän päättäisi jäädä Suomeen asumaan, hän voisi silti käydä lomilla Kiinassa, mutta vanhempien mielestä oli parempi palata Kiinaan lähemmäksi

omaa perhettä. Eräs valmistumassa oleva opiskelija kuvasi myös sellaista tunnetta, että nyt pitää päästä vähäksi aikaa kotiin.

Eräs opiskelija kertoi lähtevänsä mieluummin takaisin Kiinaan työskentelemään, kuin jäävänsä Suomeen, sillä puolison löytäminen ja oman perheen perustaminen on siellä helpompaa. Myös suhteet ja verkostoituminen ovat tärkeässä asemassa Kiinassa ja siellä heillä on jo paljon luotuja suhteita toisin kuin Suomessa. Toinen opiskelija huomautti, että jos hän jää Suomeen töihin 4–5 vuodeksi hän olisi sen jälkeen jo 30 -vuotias, ja jos hän haluaisi palata takaisin Kiinaan, hänen pitäisi aloittaa uran ja suhteiden luominen taas alusta. Tämä vie hänen mukaansa paljon aikaa ja rahaa. Lisäksi monet haastateltavat tunsivat olevansa Suomessa ulkomaalaisia kulttuurierojen vuoksi.

”Yleisesti, me olemme hyvin läheinen perhe. Täällä on niin kuin itsenäinen, riippumaton...” ”Kyse ei ole vain suhteista. Kyse on sinusta, tunnet olosi erilaiseksi kun olet kotona ja kun olet täällä. Täällä olet ulkomaalainen, et voi tosi asiassa päästä sisään yhteiskuntaan.”

Kolme haastateltavista oli työskennellyt Suomessa aikaisemmin opintojen ohessa ja/tai työharjoittelussa ja kaksi heistä opiskelee ammattikorkeakoulussa ja on jäämässä Suomeen töihin. Suomesta lähtevä yliopisto-opiskelija kommentoi työkokemustaan kuitenkin positiivisesti: ”Työskentelin (Suomessa) kerran, turkiskeskuksessa myymässä turkkeja. Minusta se on varsin hyvä, joo, jos menet sinne viikonloppuisin, he tuplaavat palkkasi. Niin ei koskaan tapahdu Kiinassa.” Tämän lisäksi yksi opiskelija oli antanut kiinankielen yksityistunteja opintojensa ohessa.

Kun haastateltavia pyydettiin nimeämään suomalaisia tai kansainvälisiä yrityksiä, joille he haluaisivat tehdä töitä, tarkimmat vastaukset saatiin opiskelijoilta, jotka olivat suunnitelleet työskentelevänsä valmistumisen jälkeen. Suomalaisista yrityksistä Nokia, Rovio (Angry birds) ja Nokia Siemens Networks mainittiin usein. Myös KONE, Metso, UPM ja Finnair kiinnostavat, samoin kuin Finpro, jolla on toimistoja myös Kiinassa. Ulkomaalaisista yrityksistä kiinnostavat Ericsson, Google, Microsoft, Yahoo, Logica ja Frontic, jotka ovat pitkälti ICT-alan yrityksiä. Eräs tietotekniikan opiskelija kertoi, ettei usko yleiseen mielipiteeseen Nokian kaatumisesta, vaan arvelee suuren yrityksen vielä toipuvan ajan mittaan Microsoft -yhteistyön ansiosta. Rovion hän ei

puolestaan usko kestävän kovin pitkään, koska yrityksen toimintakenttä pienten mobiilisovellusten luojana on niin suppea.

Muutamit haastateltavista kertoivat, että heidän tulevaisuuden suunnitelmansa riippuvat myös siitä, mikä on heidän itsensä mielestä paras vaihtoehto heidän oman hyvinvointinsa kannalta. Peruslähtökohtana on kehittää itseään ja omia valmiuksiaan, minkä jälkeen on omasta itsestä kiinni, minne lopulta päätyy. ”Minä luulen, että kaikki riippuu siitä, millaiseksi tunnen ja koen itseni. – – Mutta pohjimmiltaan minun itseni täytyy olla hyvä.”

5.2 Kyselyn tulokset

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 74 kiinalaista tutkinto-opiskelijaa. Kun otetaan huomioon, että pääkaupunkiseudulla on arviolta noin 200 – 300 aktiivisesti opiskelevaa kiinalaista, mikä on vähemmän kuin oppilaitoksiin läsnäoleviksi ilmoittautuneet 557, vastausprosentti on kohtalaisen hyvä. Pääkaupunkiseudun aktiivisten opiskelijoiden määrästä riippuen vastausprosentti on noin 25–37 prosentin luokkaa. Mikäli vastausprosentti lasketaan selvityksen 557:stä opiskelijasta, se on 13,3 prosenttia. Alhaiseen vastausprosenttiin vaikuttaa Helsingin yliopiston pieni vastaajamäärä.

Vastauksia saatiin kaikista muista tutkimukseen osallistuneista oppilaitoksista paitsi Diakista, jossa oli tutkimushetkellä selvityksen mukaan kaksi kiinalaista opiskelijaa. Vastauksista lähes puolet eli 34 (45,9 %) saatiin Aalto-yliopiston opiskelijoilta, kaikista kuudesta korkeakoulusta. Helsingin yliopiston opiskelijoista kyselyyn vastasi kolme opiskelijaa. Sibelius Akatemian neljästä opiskelijasta yksi vastasi kyselyyn. Ammattikorkeakoulujen opiskelijat olivat vastanneet kyselyyn aktiivisesti. Ammattikorkeakouluista korkeimmat vastausprosentit olivat Laureassa (40,7 %) ja Metropolias (23,7 %). Vastaajista yli puolet eli 44 (59,5 %) opiskeli yliopistossa ja 30 eli 40,5 % opiskeli ammattikorkeakoulussa. Reilusti yli puolet vastaajista eli 46 (62,2 %) suoritti parhaillaan ylempää korkeakoulututkintoa ja loput eli 28 (37,8 %) alempaa korkeakoulututkintoa.

Yli puolet vastaajista eli 47 (63,5 %) oli 24 -vuotiaita tai nuorempia ja keski-ikä oli 25,7 vuotta. Nuorin vastaajista oli 20 -vuotias ja vanhin 38 -vuotias. Yliopisto-opiskelijoiden

keski-ikä oli 24,4 vuotta ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden keski-ikä oli 25 vuotta. Mediaaneja tarkasteltaessa yliopisto-opiskelijoiden iän mediaani jakautuu tasan 23 ja 24 ikävuoden kesken, kun taas ammattikorkeakouluissa opiskelevien iän mediaani on 22 vuotta. Aiemmissa tutkimuksissa on selvinnyt, että ammattikorkeakouluissa opiskelevat ovat yleisesti todennäköisesti nuorempia kuin yliopisto-opiskelijat, ja samoin on huomattu, että Helsingin yliopiston opiskelijat ovat keskimäärin kaksi ja puoli vuotta muissa Suomen yliopistoissa opiskelevia vanhempia (Kinnunen 2003, 20; SAMOK 2008, 28; Niemelä 2008, 18). Helsingin yliopiston pieni vastausprosentti on todennäköisesti vaikuttanut tämän tutkimuksen nuoreen ikärakenteeseen. Vastaajista yli puolet eli 48 (64,9 %) oli naisia ja loput 26 (35,1 %) miehiä. Heistä ammattikorkeakouluissa opiskelee 20 naista ja 10 miestä, yliopistoissa puolestaan 28 naista ja 16 miestä. Naiset vastasivat kyselyyn useammin kuin miehet ja yliopisto-opiskelijat useammin kuin ammattikorkeakouluopiskelijat.

Vastaajista yli puolet eli 39 (52,7 %) ei ole parisuhteessa. Vajaa kolmannes eli 26 (35,1 %) vastaajista ilmoitti seurustelewansa. Kahdeksan eli 10,8 prosenttia vastaajista on naimisissa ja viidellä (6,8 %) on lapsia. Yksi vastaajista ilmoitti siviilisäädvukseen ”muu”, mutta ei tarkentanut vastaustaan. Seuraavassa kysymyksessä tiedusteltiin seurustelukumppanin tai puolison kansalaisuutta, johon 28 (37,8 %) vastasi seurustelewansa kiinalaisen kanssa ja 7 (9,5 %) suomalaisen kanssa. Yksi vastaajista ilmoitti seurustelukumppaninsa kansalaisuudeksi vaihtoehdon ”muu”. Jostain syystä edelliseen siviilisäätvyskysymykseen verrattaessa, sinkkujen määrä laski yhdellä, sillä vain 38 (51,4 %) vastasi, ettei ole parisuhteessa.

Kysymyksissä 3 ja 4 vastaajilta kysyttiin, missä Kiinan maakunnassa he ovat asuneet ennen korkeakouluopintojaan, sekä missä maakunnassa he ovat Kiinassa suorittaneet korkeakouluopintoja. Ennen korkeakouluopintoja suurin osa vastaajista oli asunut Pekingissä (13,5 %), Hubeissa (12,2 %), Shangdongissa (9,5 %), Shanghaissa (8,1 %), Guangdongissa eli Kantonin maakunnassa (8,1 %) tai Zhejiangissa (8,1 %). Vastaajista enemmistö on siis kotoisin Kiinan teollistuneelta ja länsimaalaistuneelta itärannikolta.

Opintojaan varten vastaajat olivat muuttaneet kansainvälisille ja teollistuneille alueille, todennäköisesti suuriin kaupunkeihin, joissa on maineikkaita yliopistoja. Vastauksissa

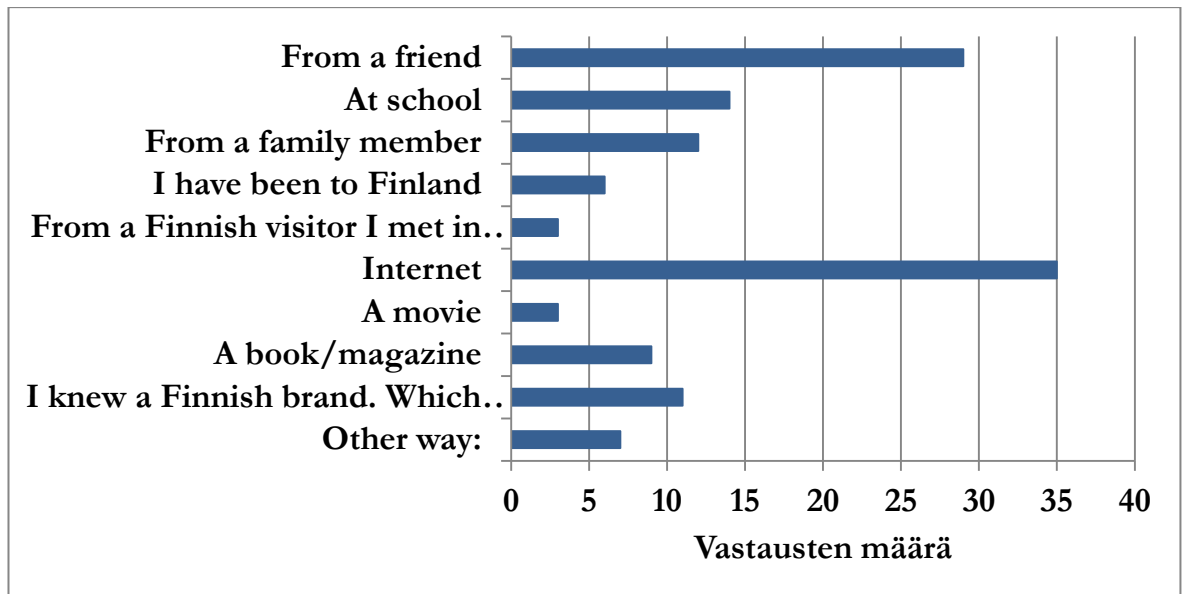
oli havaittavissa selkeästi kolme suosituinta maakuntaa; Peking, Shanghai ja Sichuan. Opiskelupaikkana Peking oli vastaajien keskuudessa ylivoimaisesti suosituin ja 23 prosenttia ilmoitti suorittaneensa opintonsa siellä. Shanghaissa oli opiskellut 10,8 prosenttia vastaajista ja Sichuanissa 9,5 prosenttia.

Ne vastaajista, jotka eivät olleet koskaan suorittaneet korkeakouluopintoja Kiinassa, olivat opiskelleet Suomessa tai muualla ulkomailla: Amerikassa, Ruotsissa, Englannissa tai Japanissa. Suomessa korkeakouluopintoja oli suoritettu Laurea-ammattikorkeakoulussa, Hanken - Svenska Handelshögskolanissa, Aalto-yliopistossa ja Metropolia Ammattikorkeakoulussa.

5.2.1 Maahanmuutto Suomeen

Vastaajista valtaosa eli 66 (89,2 %) tuli Suomeen opiskelijan oleskeluluvalla eli päätarkoituksenaan opiskelu. Perhesiteeseen perustuvalla luvalla Suomeen tuli 4 (5,4 %) vastanneista ja työperusteisella oleskeluluvalla 3 (4,1 %). Yksi vastaajista kertoi tulleensa Suomeen tutkijan oleskeluluvalla. Tämä asetelma ei ole juurikaan muuttunut maahan tulon jälkeen. Tämän hetken oleskeluluvan tyyppiä kysyttäessä opiskelijalupia on kaksi vähemmän, työperusteisia kaksi enemmän ja perhesiteen perusteella myönnettyjä yksi enemmän.

Kysymyksessä 20 kysyttiin, kuinka opiskelijat olivat saaneet tietää Suomesta Kiinassa ollessaan. Vastausten jakautuminen on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1. Kanava, jota kautta vastaajat ovat saaneet tietää Suomesta

Suurin osa kertoi lähteekseen ystävän tai internetin. Seuraavaksi yleisimmät lähteet olivat koulu, perheenjäsen, suomalainen brändi ja kirja tai lehti. Suomalaista brändiä pyydettiin vielä tarkentamaan alakysymyksessä ja yleisin vastaus oli Nokia. Kone mainittiin kahdesti, Finnair ja Itella molemmat kerran. Kuusi opiskeliosta kertoi vierailleen Suomessa ja seitsemän valitsi vaihtoehdon ”muu”, joka pyydettiin määrittelemään tarkemmin. Muiksi syiksi mainittiin useimmin televisio; yksi vastaajista jopa tarkensi nähneensä Nokian mainoksen. Lisäksi mainittiin suomalaiseen poikaystävään tutustuminen Amerikassa, työhön liittyvät syyt Kiinassa ja Mika Häkkinen.

Suurin osa vastanneista eli 53 (71,6 %) ei ollut ennen tämän hetkisten opintojensa aloittamista koskaan käynyt Suomessa. Vajaa kolmannes eli 21 (28,4 %) oli käynyt Suomessa aiemmin ja heitä pyydettiin alakysymyksessä tarkentamaan vierailunsa syy. Yleisimmät syyt olivat matkusteleminen ja vaihto-opiskelu tai kesäyliopistossa opiskeleminen. Tämän lisäksi Suomeen oli tultu tapaamaan seurustelukumppania tai omaa perhettä. Muita syitä olivat aiemman tutkinnon suorittaminen Suomessa, vierailu koulussa, työ- ja vapaa-ajan matkat sekä Suomeen tutustuminen paremmin.

Kysymyksessä 22 vastaajia pyydettiin arvottamaan tekijöitä, jotka vaikuttivat heidän päätökseensä tulla Suomeen. Ennalta määritellyt asiat tuli arvostella asteikolla 1–3,

missä kolmonen on erittäin tärkeä ja yksi ei tärkeä. Tärkein syy Suomeen tulemiselle oli tutkinnon suorittaminen. Yhden äänen erolla toiseksi tärkeimmät syyt olivat opiskella ilman lukukausimaksuja ja vieraassa maassa oleskelun kokeminen. Myös koulutuksen taso ja urakehitys olivat korkealla tärkeimpien syiden listalla.

Toiseksi tärkeimmät syyt jakautuivat tasaisemmin korkean elintason ja suunnitelmien työskennellä Suomessa vieden kärkipaikan. Seuraavaksi varsin tärkeiden syiden listalla oli urakehitys, jota seurasivat yhden äänen erolla koulutuksen taso ja vieraan kielen oppiminen. Myös vieraassa maassa oleskelu oli saanut huomattavan määrän ääniä.

Yllättäen ”ei tärkeäksi” arvotettujen asioiden listalla korkeimmalle sijalle nousi Suomessa asuva muu perheenjäsen, jota seurasi vahvana kakkosena Suomessa asuva puoliso tai seurustelukumppani. Tällä perusteella voidaan olettaa, että vastaajat ovat ymmärtäneet vaihtoehdon numero yksi tarkoittavan kolmanneksi tärkeintä syytä, sen sijaan että se oli määritelty tarkoittamaan ”ei tärkeää” aiempien kyselytutkimusten kysymyksen asettelun pohjalta. Haastatteluista saadun tiedon ja Kiinan perhekeskeisen kulttuurin mukaan perhe ja seurustelukumppani ovat kiinalaisille tärkeitä, joten on todennäköistä että he ovat tulkinneet vaihtoehdon numero yksi kolmanneksi tärkeimmäksi syyksi.

Tätä tukee myös se, että seuraavaksi eniten ääniä olivat saaneet vaihtoehto ”muu” ja suunnitelmat Suomessa työskentelemisestä. Muut syyt oli pyydetty määrittelemään seuraavassa alakysymyksessä, mutta vain kuusi 29:stä oli antanut tarkennuksen. Muita syitä olivat turvallinen ympäristö, tasa-arvo ja reiluus, kauniit metsät ja lumet, tunneside maahan, Suomelta oppiminen oman maan kehittämiseksi ja hyvä mahdollisuus toisen tutkinnon suorittamiseen.

Kysymyksessä 24 tiedusteltiin, kuinka tärkeitä annetut vastausvaihtoehdot olivat vastaajalle hänen valitessaan nykyistä korkeakouluaan. Tärkeimmiksi syiksi nousivat mahdollisuus opiskella englanniksi sekä mahdollisuus opiskella tiettyä alaa, josta vastaaja oli kiinnostunut. Seuraavaksi tärkeimmät syyt olivat oppilaitoksen hyvä maine sekä työllistymismahdollisuudet opintojen jälkeen. Mahdollisuus opiskella systemaattisesti sai myös huomattavan määrän ääniä.

Varsin tärkeiksi syiksi nykyisen oppilaitoksen valinnalle osoittautuivat palaute muilta opiskelijoilta, oppilaitoksen opiskelijoiden käyttöön tarkoitetut palvelut ja tilat sekä mahdollisuus opiskella systemaattisesti. Myös oppilaitoksen sijainti koettiin varsin tärkeäksi seikaksi. Tässä kysymyksessä vastausvaihtoehto ”ei tärkeä” oli ymmärretty todennäköisesti paremmin, sillä eniten vastauksia saivat vaihtoehdot ”haluan vain opiskella jossakin” ja ”helppo sisäänpääsy oppilaitokseen”. Kiinalaiset opiskelijat ovat näiden vastausten perusteella siis hyvin määrätietoisia ja haluavat päästä nimenomaan johonkin tiettyyn oppilaitokseen opiskelemaan erityisesti heitä itseään kiinnostavaa alaa.

”Ei tärkeäksi” arvotettu vastausvaihtoehto ”muu” oli saanut kolmanneksi eniten ääniä, mutta on todennäköistä, että se tuotti taas kahdenlaisia vastauksia; kolmanneksi tärkein tai ”ei tärkeä”. Sitä on kuitenkin mahdotonta varmistaa, sillä vain kaksi 32:sta oli määritellyt vastauksensa, mutta nämä syyt (tyttöystävä ja oman oppilaitoksen tukema tutkimustausta) viittasivat siihen, että se oli ymmärretty kolmanneksi tärkeimmäksi syyksi.

Opintojen sujumisesta kysyttäessä 60,8 % vastaajista ilmoitti opintojensa edistyvän hyvin. Lähes kaikki muut vastaajat puolestaan vastasivat opintojensa sujuvan hyvin, mutta joitakin ongelmia esiintyy. Näitä mahdollisia ongelmia pyydettiin tarkentamaan seuraavassa alakysymyksessä ja tyypillisin ongelma oli kieli. Haastattelutiedon pohjalta kyseessä voi olla sekä heikko englannin kielen taito että suomen kieli. Yksi vastaajista tarkensi kieliongelman nimenomaan suomen kielen taidon puutteeseen ja kulttuurieroihin. Toinen kommentoi, että koulun suomen kielen kursseilla ei saa tarpeeksi pohjaa työelämään. Yksi opiskelija koki kansainvälisten opiskelijoiden tuntevan itsensä joskus ulkopuolisiksi, koska monet luennot, kurssit ja informaatio ovat vielä suomeksi. Hän koki ongelmaksi myös vuorovaikutuksen puutteen opettajien ja suomalaisten opiskelijoiden kanssa.

Toinen yleinen ongelma oli työn ja opiskelun välillä tasapainotteleminen, sillä työn vuoksi opinnoille jää vähemmän aikaa. Eräs vastaajista kertoi ongelmaksi ajanpuutteen, joka johtui hänen omista aikataulujärjestelyistään. Hän ei ehdi lukea läpi kaikkia kurssimateriaaleja ja suunnittelee ottavansa seuraavalla lukukaudella vähemmän

kursseja. Tämä tuli esille myös haastatteluissa. Oppilaitokset saivat hieman kritiikkiä siitä, että ne eivät ole tasokkaita tai hyvin organisoituja. Yksi opiskelija kommentoi muiden suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden olevan hänen kanssaan yhtä mieltä erään opiskelumoduulin sekavuudesta. Toinen opiskelija puolestaan kertoi opiskelevansa uudessa, ensimmäistä vuotta käynnissä olevassa, koulutusohjelmassa, jossa on ilmeisesti juuri sen vuoksi paljon ongelmia. Kiinalaiset opiskelijat kaipaavat selkeän rakenteen ja haluavat opiskella systemaattisesti.

Ongelmia aiheutti myös erilainen opetusjärjestelmä, kuin Kiinassa. Eräs kommentoi saman tason opiskelun olevan Kiinassa helpompaa, mutta täällä stressaavampaa. Se, että opettaja edellyttää opiskelijoiden oppivan omillaan aiheutti myös ongelmia, samoin suuri läksyjen ja paineen määrä. Lopputyön aiheen löytäminen ja tekemisprosessi aiheuttivat myös jonkin verran ongelmia. Muita ongelmia aiheuttivat eri alalta hankitut taustatiedot, kuin millä vastaaja suoritti tämän hetken opintojaan sekä mahdollinen koulutusohjelman vaihtaminen sellaiseen ohjelmaan, josta vastaaja itse oli kiinnostuneempi.

Yksi vastaajista kertoi opintojensa edistyvän hitaasti ja että hänellä on useita ongelmia. Kun ongelmia pyydettiin tarkentamaan, hän kuvaili, että kurssit ja lukujärjestys aiheuttavat hankaluuksia sillä useat kurssit järjestetään hänen oman koulunsa sijasta muilla kampuksilla ja nämä ovat kaukana hänen asuinpaikastaan. ”Kurssien/aikataulujen asetukset eivät ole kovin hyödyllisiä. Vain muutama kurssi tarjotaan omassa koulussani, joten minun täytyy matkustaa muille kampuksille, jotka ovat niin kaukana sieltä, missä asun.”

Kysymyksessä 27 tiedusteltiin kehen vastaajat ovat kaikkein aktiivisimmin yhteydessä arvottamalla annetuista vaihtoehtoista enintään neljä tärkeintä ryhmää numeroilla 1–4, ykkösen ollessa tärkein. Tehtävänantoa olisi kuitenkin pitänyt tarkentaa vielä enemmän, sillä vastausten perusteella osa opiskelijoista oli merkinnyt useamman kuin yhden ryhmän tärkeimmäksi. Ykkösiä oli annettu 115, kakkosia 103, kolmosia 34, nelosia 35 ja viitosia 1.

Ylivoimaisesti tärkeimmäksi ensisijaiseksi yhteysryhmäksi nousi perhe kotimaassa tai ulkomailla. Seuraavat tärkeimmät ensimmäiset kontaktit olivat Suomessa oleskeleva seurustelukumppani tai perheenjäsen sekä seurustelukumppani kotimaassa tai ulkomailla. Saman etnisen ryhmän jäsenet ja ulkomaiset opiskelijat olivat myös tärkeitä kontakteja. Valitettavan teknisen virheen vuoksi samaa kansalaisuutta edustavat opiskelijat ja suomalaiset opiskelijat olivat sulautuneet yhdeksi ryhmäksi, jonka vuoksi näitä tuloksia ei voida erotella toisistaan. Haastattelujen pohjalta on kuitenkin hyvin todennäköistä, että vastaajat ovat hyvin usein yhteydessä muihin kiinalaisiin opiskelijoihin. Tätä teoriaa tukee myös se, että tämä ryhmä oli merkitty usein ensisijaisesti tai toissijaisesti tärkeimmäksi kontaktiryhmäksi.

Toiseksi tärkeimmän yhteysryhmän muodostivat ennen kaikkea muut ulkomaiset opiskelijakaverit, mutta myös samaan etniseen ryhmään kuuluvat ihmiset Suomessa ja perhe Suomessa tai ulkomailla. Näihin toiseksi tärkeimpiin kontakteihin lukeutuivat myös opiskelijat tai kollegat muualla Suomessa tai ulkomailla, sekä naapurit. Kolmanneksi tärkeimpiin kontakteihin kuului vahvimpana perhe Suomessa tai ulkomailla, samaan etniseen ryhmään kuuluvat ihmiset Suomessa, työkollegat sekä opiskelijat ja kollegat muualla Suomessa tai ulkomailla.

Neljänneksi tärkeimmät kontaktit olivat muut ulkomaiset opiskelijakaverit, opiskelijat tai kollegat Suomessa tai ulkomailla sekä työkaverit. Muutamat vastaajista olivat merkinneet intressiryhmän tai uskonnollisen ryhmän tärkeimmäksi kontaktikseen. Osa oli arvottanut myös oppilaitoksen ulkopuolella toimivan harrastusryhmän korkealle, toiseksi tärkeimmäksi yhteysryhmäkseen.

Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että perhe ja seurustelusuhteet niin Suomessa kuin Kiinassa tai ulkomailla ovat kiinalaisille opiskelijoille tärkeimmässä asemassa. Tätä seuraavat muut ulkomaiset opiskelijakaverit sekä samaan etniseen ryhmään kuuluvat ihmiset, jotka asuvat Suomessa. Myös muut kiinalaiset opiskelijat sekä muualla Suomessa tai ulkomailla asuvat opiskelijat tai kollegat ovat kiinalaisille tärkeitä aktiivisen yhteydenpidon perusteella.

Opiskelijat ovat pääasiassa tyytyväisiä sosiaaliseen elämäänsä. Vastaajista 40,5 prosenttia ei muuttaisi mitään, mutta reilu puolet eli 52,7 prosenttia haluaisi enemmän ystäviä ja sosiaalisia aktiviteetteja. Osa halusi ylipäättään ystäviä, osa halusi nimenomaan suomalaisia ystäviä sekä kulttuuriin tutustumista ja integroitumista yhteiskuntaan. Vastaajat myös toivoivat, että heillä olisi enemmän aikaa viettää ystävien kanssa sekä tutustua suomalaisiin ja heidän kulttuuriinsa. Myös aktiviteetteja toivottiin runsaasti. Näiden osalta haluttiin kulttuuriohjelmaa, ulkomaalaisille (opiskelijoille) suunnattuja tapahtumia sekä sosiaalista elämää suomalaisten kanssa; ” – – aktiviteetteja, jotka liittyvät Aasian/Kiinan kulttuuriin sekä perinteisiä suomalaisia juttuja.”. Osa vastaajista toivoi myös ammatillista suhdetoimintaa, yhteistyötä ammattilaisten kanssa, työharjoittelumahdollisuuksia tai harjoitteluinformaatiota koululta sekä työtilaisuuksia.

Viisi (6,8 %) vastaajista ei ollut tyytyväinen sosiaaliseen elämäänsä. Kolme heistä tarkensi vastaustaan. Yksi heistä ei ole kovin sosiaalinen ja masentuu, minkä vuoksi hän tarvitsisi juttukaverin. Toinen on tyytymätön siihen, että ilmeisesti hänen kursseillaan ”ei ole oikeita suomalaisia opiskelijoita”. Kolmannella on tylsää, koska ei ole paljoa tekemistä. Myös haastatteluissa tuli esille, että kiinalaisten mielessä Suomessa on varsin tylsää, eikä täällä ole samanlaisia aktiviteettimahdollisuuksia, kuin Kiinassa. Talviaikaan vielä vähemmän, kuin muuten.

Kysymyksessä 29 vastaajia pyydettiin valitsemaan enintään kolme asiaa, joita he kaipaavat eniten kotimaassaan. Eniten kaivattiin perhettä ja ystäviä, jonka valitsi 66 vastaajaa ja toiseksi eniten materiaalista elämää, kuten ruokaa ja viihdykettä, jonka valitsi 57 vastaajaa. Myös tuttua ympäristöä ja yhteiskuntaa kaivattiin. Muiksi syiksi mainittiin tietämys ja suhdeverkosto, lapsuus, Kiinan kulttuuri ja filosofia sekä auringonpaiste ja shoppailu.

5.2.2 Suomessa asuminen ja opiskeleminen

Suurin osa vastaajista oli oleskellut Suomessa muutaman vuoden, keskimäärin 2,7 vuotta. Suunnilleen kahdeksan kymmenestä oli asunut Suomessa kolme vuotta tai vähemmän ja heistä melkein joka neljäs oli oleskellut vain yhden vuoden tai vähemmän. Kolmannes kyselyyn vastanneista oli uusia opiskelijoita, jotka ovat olleet

Suomessa vasta vuoden tai vähemmän aikaa. Heistä lähes kaikki opiskelivat yliopistossa. Kyselyyn vastanneet ammattikorkeakouluopiskelijat ovat oleskelleet Suomessa keskimäärin 3,2 vuotta ja yliopisto-opiskelijat keskimäärin 2,4 vuotta.

Yleensä yliopisto-opiskelijat ovat oleskelleet maassa pidempään, koska tutkinnon suorittaminen vie enemmän aikaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista opiskeli kolmatta vuottaan ja keskimääräiseen oleskeluaikaan vaikuttaa erikseen myös kaksi ammattikorkeakoulussa ylempää korkeakoulututkintoa suorittavaa opiskelijaa, jotka ovat olleet Suomessa seitsemän ja kymmenen vuotta.

Kyselyyn vastanneista pääkaupunkiseudun kiinalaisista opiskelijoista puolet eli 37 (50 %) asui Espoossa, vajaa puolet eli 29 (39,2 %) Helsingissä ja 8 (10,8 %) Vantaalla. Espoon painottuminen vastauksissa johtuu todennäköisesti Aalto-yliopiston teknillisen opetuksen keskittymisestä Espooseen Otaniemen kampukselle ja Helsingin yliopiston alhaisesta vastausprosentista. Vantaan asuinpaikakseen ilmoittaneista puolet opiskelee Metropoliasa ja Metropolia on tutkimuksen ainoa korkeakoulu, jolla on toimipiste Vantaalla. Loput Vantaalla asuvista opiskelevat HAAGA-HELIAssa (2), Hankenissa (1) ja Aalto-yliopiston Taiteen ja muotoilun korkeakoulussa (1).

Vastaajista vajaa puolet eli 32 (43,2 %) opiskelee liiketalouden koulutusohjelmissa. Suurin osa heistä on ammattikorkeakouluopiskelijoita. Seuraavaksi eniten vastaajista eli 16 (21,6 %) opiskelee tietojenkäsittelyn koulutusohjelmissa ja 11 (14,9 %) vastaajista opiskelee erilaisissa insinööritaidon koulutusohjelmissa. Näitä aloja opiskelevat vastaajat ovat keskittyneet Aalto-yliopiston teknillistieteellisiin korkeakouluihin. Tietotekniikkaa opiskellaan myös Laureassa, Metropoliasa ja HAAGA-HELIAssa. Taiteiden koulutusohjelmissa opiskelee myös 11 kyselyyn vastannutta. Heistä yhdeksän opiskelee Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa, yksi Sibelius Akatemiassa ja yksi Helsingin yliopiston Humanistisessa tiedekunnassa. Luonnontieteitä opiskelee kaksi (2,7 %) vastanneista ja sosiaalitieteitä sekä terveystieteitä kumpaistakin yksi (1,4 %) tähän kyselyyn vastanneista opiskelijoista.

Suurin osa kyselyyn vastanneista on aloittanut opintonsa tämänhetkessä oppilaitoksessaan viimeisen kolmen vuoden aikana. Puolet heistä arvioi valmistuvansa vuonna 2013 ja reilu kolmannes (35,1 %) vuonna 2012. Vastaajista 4,1 prosenttia oli arvellut valmistuvansa vuonna 2011, 6,8 prosenttia vuonna 2014 ja yksi vuonna 2015. Kaksi vastaajista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen. Suurin osa kyselyyn vastanneista arvioi aloittavansa työnteon välittömästi valmistumisensa jälkeen, mikä edellisten vastausten nojalla tarkoittaa vuosien 2012 ja 2013 aikana.

5.2.3 Kielitaito

Kysymyksissä 30 ja 31 vastaajia pyydettiin arvioimaan oma kielitaitonsa englannin ja suomen kielen suhteen sekä aloittaessaan opintonsa että tällä hetkellä.

Arviointiasteikkona käytettiin seuraavaa kuusiportaista Likertin asteikkoa; 0 = ei yhtään, 1 = alkeet,

2 = alempi keskitaso, 3 = keskitaso, 4 = ylempi keskitaso ja 5 = sujuva. Vastausten jakautumisen voi nähdä taulukoista 4 ja 5. Jostain syystä vastaajat olivat kyenneet valitsemaan useamman kuin yhden vaihtoehdon, vaikka vastausvaihtoehdot oli ilmoitettu valintanapeilla eikä monivalinnalla. Tästä syystä vastausten kokonaislukumäärät eivät joka kohdassa täsmää kyselyyn vastanneiden lukumäärän (74) kanssa.

Taulukko 4. Opiskelijoiden englannin ja suomen kielen taito opintojen alussa

Kieli/taitotaso	0	1	2	3	4	5
Englanti	0% 0	0% 0	24,7% 20	28,4% 23	25,9% 21	21% 17
Suomi	79,2% 61	13% 10	2,6% 2	2,6% 2	2,6% 2	0% 0

Enemmistö ei opintojensa alussa osannut suomea, mutta noin 20 prosenttia osasi alkeet tai enemmän.

Taulukko 5. Opiskelijoiden englannin ja suomen kielen taito tällä hetkellä

Kieli/taitotaso	0	1	2	3	4	5
Englanti	0% 0	0% 0	1,4% 1	19,2% 14	47,9% 35	31,5% 23
Suomi	17,8% 13	49,3% 36	20,5% 15	8,2% 6	2,7% 2	1,4% 1

Opiskelijoiden kielitaito on kehittynyt molempien kielten kohdalla opintojen aloittamisen jälkeen.

Englannin kielen taito jakautui varsin tasaisesti keskitasolle ja sen molemmiin puolin opintojen alkuvaiheessa. Osa vastaajista arvioi englannin taitonsa sujuvaksi. Tämänhetkisen englannin taitonsa vastaajat arvioivat olevan vähintään keskitasoa tai parempi. Vajaa puolet oli valinnut korkean keskitason. Valtaosa kyselyyn vastanneista ei osannut lainkaan suomea aloittaessaan opintonsa. Vastaajista 10 osasi kuitenkin alkeet ja kuusi heistä osasi enemmän kuin alkeet. Nämä vastaajat ovat todennäköisesti suorittaneet alemman tutkinnon Suomessa tai opiskelleet suomea esimerkiksi yliopistossa, kuten yksi haastateltavista. Tällä hetkellä vastaajista vajaa puolet kokee osaavansa alkeet ja 20 prosenttia arvioi taitonsa alemmalle keskitasolle. Hieman alle 20 prosenttia vastaajista ei osaa suomea. Tähän ryhmään kuuluvat todennäköisesti monet Suomessa vuoden tai vähemmän aikaa oleskelleet opiskelijat.

Vastaajat ovat opiskelleet suomea pääasiassa kielikursseilla. Toiseksi yleisimmät tavat oppia kieltä olivat itsenäinen opiskelu sekä vuorovaikutus suomalaisten

opiskelijakavereiden kanssa. Myös vuorovaikutus muiden suomalaisten kavereiden kanssa ja suomalaisen median seuraaminen koettiin hyväksi tavoiksi oppia suomea.

Tiedusteltaessa vastaajien mielipidettä suomen kielestä, reilut puolet eli 40 (54,1 %) vastasi haluavansa oppia enemmän suomea. Vastaajista 11 (14,9 %) totesi, että ei ymmärrä suomen kieltä ja seitsemän (9,5 %) vastasi suomen kielen kurssien olevan liian vaikeita. Kuusi (8,1 %) vastaajista ymmärtää ja puhuu suomea sujuvasti jokapäiväisissä tilanteissa ja viisi (6,8 %) kokee, että ei tarvitse suomen kieltä. Yleisin syy tälle oli mahdollinen Kiinaan palaaminen opintojen päätyttyä. Suomen kielen taito ei ole vastaajista tarpeellinen, jos ei aio työskennellä ja asua Suomessa. Heidän mielestään useimmissa tapauksissa, erityisesti it-alalla, englannin kielen taito riittää.

Opiskelijoilla oli kysymyksessä 34 mahdollisuus halutessaan antaa kommentteja suomen kielen opiskelusta. Kysymykseen vastasi 25 opiskelijaa ja heidän kommenttinsa pohjalta voitiin määritellä neljä yleistä mielipidettä. Ne vastaajat, jotka olivat motivoituneita opiskelemaan suomea, uskoivat kielen oppimisen olevan mahdollista, vaikka se onkin vaikeaa. Yksi vastaajista kirjoitti, että on tärkeää osata jonkin verran suomen kieltä, sillä se on osa kulttuuria, mutta että englantia on pääasiassa hyödyllisempi ja käytännöllisempi suomalaisten kavereiden kanssa keskustellessa.

Niillä vastaajilla, jotka ovat lähdössä Suomesta valmistumisensa jälkeen, ei ole kiinnostusta opiskella suomea. Motivaatio suomen kielen opiskeluun on alhainen siksi, että kieltä voi käyttää vain Suomessa ja koska sen oppiminen on erään vastaajan mukaan vaikeampaa, kuin espanjan tai ranskan oppiminen.

Vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että suomi on vaikea kieli. Pääasiassa tähän vaikuttavat kielioppi ja ääntäminen. Eräs vastaaja kommentoi, että erilaisesta kielijärjestelmästä kotoisin oleville opiskelijoille suomen kielen ääntämisen oppiminen on tärkein asia, mutta suomalaiset opettajat eivät hänen mielestään yleensä huomioi tätä asiaa. Toinen vastaaja totesi, että suomen oppiminen on vaikeaa kiinalaisille, ja toivoi mahdollisuutta löytää kiinalaisia opettajia, jotka opettavat suomea.

Osa vastaajista toi esille, että puhuttu ja kirjoitettu suomen kieli ovat hyvin erilaisia keskenään. Heidän mielestään kurseilla keskitytään liikaa kielioppiin ja he haluaisivat enemmän puhe- ja ääntämisharjoitusta. Eräs vastaajista kommentoi, ettei hänellä ollut aavistustakaan, miten hän voisi aloittaa keskustelun suomalaisten kanssa. Toinen puolestaan haluaisi painottaa kurseilla enemmän keskusteluharjoituksia jokapäivisistä tilanteista, jotta opiskelijoilla olisi mahdollisuus harjoitella puhumista. Hänen mielestään kieliopin tuntemusta voidaan kehittää jatkossa, kun puhetaidon perusteet ovat hallussa.

5.2.4 Tulevaisuuden suunnitelmat – kyselyn pohjalta

Tämän hetkisten opintojensa jälkeen vastaajista suurin osa eli 30 (41,7 %) haluaa jäädä Suomeen, kolmannes eli 24 (33,3 %) mennä johonkin muuhun maahan ja 18 (25 %) palata Kiinaan. Kaksi henkilöä ei vastannut kysymykseen. Suurin osa muihin maihin lähtijöistä haluaisi mennä Yhdysvaltoihin tai Kanadaan. Muut Euroopan maat kiinnostivat yleisesti, mutta osa myös mainitsi kohteekseen nimenomaan Ranskan, Saksan, Ruotsin tai Englannin. Aasian kohteiksi mainittiin Japani, Hongkong ja Singapore. Pari vastaajaa piti Suomea hyvänä vaihtoehtona muille maille ja monet eivät olleet päättäneet vielä jäävätkö vai lähtevätkö. Päätökseen tulevat vaikuttamaan työtilaisuudet tai opiskelu. Yksi vastaajista halusi yksinkertaisesti maahan, jossa ei ole niin kylmä, kuin Suomessa.

Suurin osa halusi jäädä Suomeen saadakseen työkokemusta tai koska heillä on täällä seurustelukumppani tai perheenjäsen. Kansainvälinen työkokemus on erään vastaajan mukaan hyvin arvostettua Kiinassa ja tämä tuli esiin myös haastatteluissa. Toinen vastaaja puolestaan kommentoi, että arvostetun työkokemuksen lisäksi hän haluaa työskennellä Suomessa ilmaistakseen kiitoksensa Suomen tarjoamasta maksuttomasta koulutuksesta ja antaakseen maalle takaisin jotain hyvää työpanoksensa muodossa. Suomea pidettiin kommenttien perusteella hyvänä paikkana elää ja työskennellä.

Monet niistä, jotka haluavat kerätä Suomessa työkokemusta, haluavat kuitenkin lopulta palata Kiinaan lähelle omia vanhempiaan. Myös Kiinan sosiaalista ympäristöä pidetään sopivampana. Kiinalaiset opiskelijat uskovat, että heille löytyy Kiinasta enemmän työmahdollisuuksia, kuin Suomesta. Kiinassa työpaikan löytämistä tukevat myös sekä

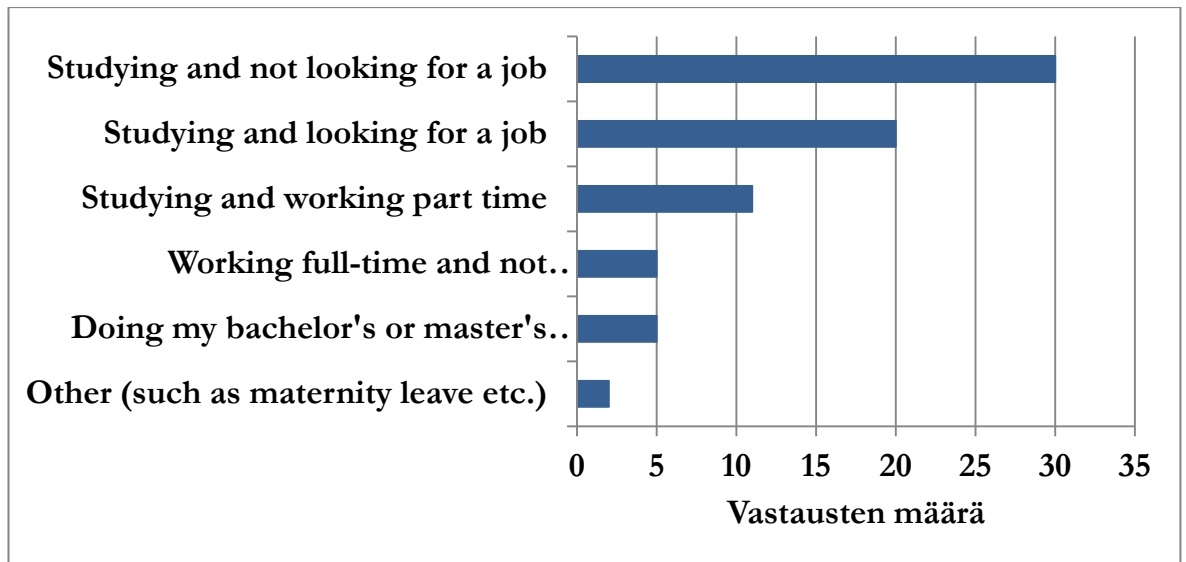
opiskelijan että tämän läheisten suhdeverkostot. Suurimpana esteenä työpaikan saamiselle Suomesta pidetään kielitaidon puutetta. Suomessa tietyissä tehtävissä työskennelläkseen on vastaajien mukaan puhuttava sujuvasti suomea. Myöskään Euroopan tämänhetkinen taloustilanne ei houkuttele Kiinaan palaavia opiskelijoita jäämään.

Muihin maihin suuntaavat opiskelijat ovat yleensä suunnitelleet tätä jo pidemmän aikaa ja he haluavat kerätä enemmän kokemusta länsimaista. Heille Suomi saattaa olla vain välietappi, vaikka maan elinympäristöä pidetäänkin hyvänä. Osa niistä opiskelijoista, jotka suuntaavat muihin maihin töihin tai jatkamaan opintojaan, sanoo palaavansa lopulta Kiinaan.

Kysymyksessä 35 tiedusteltiin vastaajien suunnitelmia Suomessa suoritettujen opintojen päättymisen jälkeen. Suurin osa vastaajista eli 55 (74,3 %) aikoo työskennellä ja 16 (21,8 %) heistä suunnittelee opintojen jatkamista. Kolme (4,1 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon muu. Lähes kaikki, jotka aikovat työskennellä, haluavat tehdä töitä samalla alalla, kuin millä tällä hetkellä suorittavat pääaineopintojaan.

Opiskelusuunnitelmia tarkentaviin jatkokysymyksiin olivat vastanneet muutkin kuin 16 opiskelun jatkosuunnitelmakseen valinnutta, joten vastauksia voidaan pitää vain suuntaa antavina. Niistä voidaan päätellä, että suurin osa ei tiedä jatkaako opintojaan Suomessa vai Suomen ulkopuolella. Ne, jotka aikoivat jatkaa opintojaan ulkomailla suosivat Yhdysvaltoja, mutta myös Ruotsi, Tanska, Japani, Englanti sekä ”englanninkieliset maat” mainittiin vaihtoehtoina. Suomessa opiskeluaan jatkavista suurin osa tähtää maisterin tutkintoon ja osa tohtorin tutkintoon.

Kysymyksessä 41 selvitettiin, mitä vastaajat tekevät tällä hetkellä. Vastausten jakautumisen voi nähdä kuvioista 2.

Kuvio 2. Vastaajien tämän hetken tilanne

Suurin osa vastaajista eli 30 (41,1 %) opiskeli, eikä etsinyt töitä. Toiseksi yleisin vastaus, jonka valitsi 20 (27,4 %), oli opiskella ja samanaikaisesti etsiä töitä. Vastaajista 11 (15,1 %) opiskeli ja teki osa-aikatyötä. Loput vastaajat joko työskentelivät kokopäiväisesti eivätkä opiskelleet tai tekivät lopputyötään. Kaksi vastaajista valitsi vaihtoehdon ”muu”. Yksi heistä opiskeli työskennellen samalla freelancerina ja työstäen taideprojektiaan. Toinen puolestaan työskenteli täyspäiväisesti suorittaen samalla sivussa maisterin tutkintoaan.

Reilusti yli kolmannes vastaajista eli 28 (37,8 %) ei ole koskaan etsinyt töitä Suomesta. Tähän ryhmään kuuluvat todennäköisesti kaikki opintojensa alussa olevat vastaajat. Jako niiden vastaajien välillä, jotka tällä hetkellä työskentelevät Suomessa (19 eli 25,7 %) ja niiden, jotka ovat työskennelleet Suomessa aiemmin, mutta eivät tällä hetkellä työskentele (17 eli 23 %), oli hyvin tasainen. Vajaalla puolella vastaajista on siis työkokemusta Suomessa työskentelemisestä. Vastaajista 10 eli 13,5 prosenttia ei ollut saanut työpaikkaa Suomesta, vaikka oli yrittänyt löytää töitä. Suurin osa heistä uskoi syyn olevan kielitaidon puute, sillä heidän mukaansa suurimmassa osassa työpaikoista vaaditaan suomen kielen taitoa.

Suomessa työskennelleistä vastaajista lähes kaikki käyttivät työtehtävissään pääasiassa englantia. Osa vastaajista kertoi puhuneensa myös kiinaa tai suomea, joita käytettiin useissa tapauksissa todennäköisesti englannin lisäksi. Suurin osa Suomessa tehdystä

työstä, on osa-aikatyötä, seuraavaksi yleisimmät työkokemukset olivat työharjoittelusta ja kesätyöstä. Osa vastaajista on tehnyt myös vapaaehtoistyötä esimerkiksi opiskelijajyhdistyksissä, ja osalla on ollut kokopäivätyö Suomessa.

Suomessa työskennelleistä hieman yli puolet koki entisen tai nykyisen työnsä vastaavaan vähintään keskimääräisesti akateemisia taitojaan ja aiempaa työkokemustaan. Kolmannes valitsi neutraalin vaihtoehdon eli työ ei heidän mielestään erityisesti vastannut heidän omia taitojaan, mutta ei myöskään eronnut niistä merkittävästi. Vastaajista kymmenen eli 16,9 prosenttia ilmoitti työn vastaavan keskimääräistä huonommin omia taitojaan tai työkokemustaan. Kysyttäessä, kuinka hyvin työ on vastannut opiskelijan akateemisia taitoja ja aiempaa työkokemusta, suurin osa oli sitä mieltä, että vastaavuus on ollut hyvä tai erittäin hyvä. Seitsemän eli 12,5 prosenttia kysymykseen vastanneista oli sitä mieltä, että työn ja taitojen sekä kokemuksen vastaavuus oli huono tai erittäin huono. Reilu kolmannes vastaajista valitsi neutraalin vaihtoehdon, eli heidän mielestään työn ja omien taitojen ja kokemuksen vastaavuus ei ollut sen kummemmin hyvä kuin huonokaan.

Suurin osa Suomessa työskennelleistä kommentoi kokemustaan positiiviseksi. Nekin, jotka eivät olleet täysin tyytyväisiä työhönsä, halusivat kuitenkin kerätä jotain työkokemusta, ja omat tulot tarkoittavat sitä, että ei tarvitse aina käyttää vanhempien rahoja. Mukavista työkavereista kiiteltiin, vaikka itse työ, kuten siivoustyö, ei ollutkaan toiveiden mukaista. Hyvän työn löytäminen tuotti joillekin paljon vaikeuksia ja joskus opiskelija oli työpaikan ainoa ulkomaalainen työntekijä. Kommunikointi koettiin joskus haastavaksi.

Vastaajien mielestä suurimpia eroja suomalaisen ja kiinalaisen työkuulttuurin välillä ovat suomalainen joustavuus ja kiinalainen hierarkkisuus. Kiinassa työskentely on vastaajien mukaan intensiivisempää ja hierarkia hyvin tiukka. Useat toivat esiin suhteiden tärkeyden työpaikalla. Kiinalaisella työpaikalla arvojärjestys on selkeä toisin kuin Suomessa, missä työntekijät ovat keskenään tasa-arvoisempia eikä henkilökohtaisilla suhteilla ole niin suurta merkitystä.

Matalan hierarkian vuoksi työnantajaa ei ole Suomessa aina helppo erottaa muiden työntekijöiden joukosta, mutta Kiinassa erot esimiehen ja alaisten välillä ovat jyrkempiä ja esimiehellä on yleensä enemmän valtaa alaisiinsa. Eräs vastaajista kertoi esimerkkinä, että työntekijän tai tämän perheen on ylläpidettävä hyviä välejä yrityksen johtajaan ja kilpailu suosioista kiristää ilmapiiriä työpaikalla. Kiinassa ja Suomessa esimiehen valta ilmenee eri tavoilla.

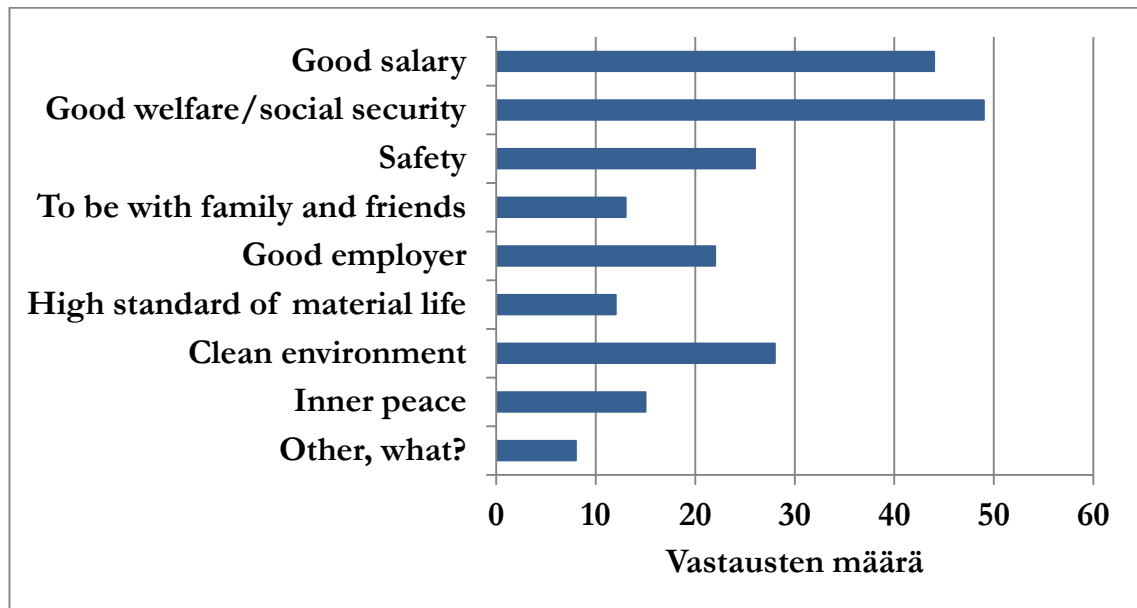
Kiinassa työskennellään yleensä tiiviimmin yhdessä, kuin Suomessa, missä työnteko on usein itsenäisempää. Suomessa työskentelytapa ja työtehtävien rajat ovat joustavampia, kuin Kiinassa, ja työympäristö on monen vastaajan mielestä myös rennompi ja miellyttävämpi. Vastaajat ilmaisivat saaneensa enemmän arvostusta työskennellessään Suomessa. Kiinassa on vastaajien mukaan kovemmat työpaineet, eikä siellä ole samanlaista kahvitauko -kulttuuria kuin Suomessa. Kahvitaurot jakoivat mielipiteitä, sillä osan mielestä niitä on Suomessa liikaa, mutta osa kokee ne ja kiinalaisia rennommat suomalaiset työntekijät positiiviseksi asiaksi. Eroiksi mainittiin myös Suomen korkeampi palkkataso, lyhyempi työaika ja pidempi kesäloma.

Kysymyksessä 49 vastaajilta tiedusteltiin, mitkä ominaisuudet ovat heidän mielestään auttaneet heitä työpaikan saamisessa. Alan koulutusta ja/tai ammatillisia taitoja sekä kielitaitoa pidetään hyvin tärkeinä tekijöinä työpaikan saamisessa. Myös työnhakijan persoonallisuudella, suhteilla ja aiemmalla työkokemuksella on vastaajien mielestä suuri merkitys työpaikan saamisessa.

Erityisaloilla, kuten paperin valmistuksessa tai ohjelmistojen suunnittelussa, ammatilliset taidot vaikuttavat työnsaamiseen enemmän, mutta muuten kieli- ja viestintätaidot ovat yleensä merkittävin tekijä, jonka vastaajat uskovat vaikuttavan työpaikan saamiseen. Osa vastaajista toi esille oman näytön opiskelun aikana vaikuttaneen työpaikan saamiseen. He olivat esimerkiksi päässeet työskentelemään jonkin projektin pariin osoitettuaan taitonsa kurssilla tehdyssä työssä tai projektissa. Myös tiimityöskentelytaitojen uskottiin edesauttavan työpaikan saamista.

Kysymyksessä 50 vastaajia pyydettiin valitsemaan korkeintaan kolme tärkeintä asiaa, joiden vuoksi he voisivat harkita työskentelevänsä Suomessa (kuvio 3). Tärkeimpinä

asioina pidettiin hyvää sosiaaliturvaa ja hyvää palkkaa. Seuraavaksi tärkeimmät asiat olivat puhdas ympäristö ja turvallisuus. Suomessa arvostettiin myös hyviä työnantajia.

Kuvio 3. Erilaiset tekijät, joiden vuoksi Suomeen jäätäisiin töihin

Ne vastaajat, jotka valitsivat vaihtoehdon muun, määrittivät vastauksena alakysymyksessä tarkemmin. Monen mielestä Suomi oli hyvä paikka aloittaa ura ja myös hyvä paikka tulevaisuuden urakehitystä ajatellen. Suomea kohtaan osoitettiin myös henkilökohtaista kiinnostusta ja vaivattomat ihmissuhteet koettiin positiiviseksi asiaksi.

Kysymyksessä 51 vastaajia pyydettiin nimeämään kahdesta viiteen suomalaista tai ulkomaalaista yritystä, joille he haluaisivat työskennellä. Tähän kysymykseen vastasi 66 henkilöä. Taulukosta 6 voi nähdä yleisimmin mainitut yritykset. Vastaajia ei tässä kysymyksessä kuitenkaan pyydetty arvottamaan antamiaan vaihtoehtoja. Harvemmin mainituista yrityksistä taulukkoon on otettu mukaan ne, jotka oli mainittu ensimmäisenä tai toisena vaihtoehtona.

Taulukko 6. Suosituimmat yritykset, joissa halutaan työskennellä

Yritys	Maininnat yhteensä/krt	1.	2.	3.	4.	5.
Nokia	27	16	4	5	2	-
• Nokia Siemens Networks	4	3	1	-	-	-
Kone	15	9	4	1	1	-
• Konecranes	1	-	1	-	-	-
Rovio/Angry birds	9	4	3	1	-	1
UPM	6	2	1	1	1	1
Tieto	6	-	4	1	1	-
Accenture	5	3	-	1	-	1
Marimekko	5	2	-	2	1	-
Ericsson	5	2	2	-	1	-
Finnair	4	1	1	1	1	-
Stora Enso	4	-	2	2	-	-
Google	4	1	1	2	-	-
Metso	3	2	-	1	-	-
Boston Consulting Group	3	2	-	-	-	1
Nordea	3	-	2	1	-	-
Lumene	2	2	-	-	-	-
VTT	2	1	1	-	-	-

Suosituimmat suomalaiset yritykset olivat Nokia, joka mainittiin 27 kertaa ja Kone, joka sai 15 mainintaa. Myös Nokian tytäryhtiö Nokia Siemens Networks ja Kone Oy:stä itsenäistynyt Konecranes saivat mainintoja. Yhdeksän mainintaa keräsi suomalainen pelejä kehittävä yritys Rovio Entertainment, jonka on tehnyt maailmanlaajuisesti tunnetuksi yrityksen kehittämä Angry Birds -peli. Metsäyhtiö UPM ja tietotekniikan palveluita tarjoava yritys nimeltä Tieto keräsivät molemmat kuusi mainintaa. Suomalaisista yrityksistä myös Marimekko, Finnair, Stora Enso, Metso ja Nordea kiinnostavat vastaajia työnantajina, samoin Lumene ja VTT, jotka oli kuitenkin mainittu harvemmin.

Ulkomaisista yrityksistä suosituimmat olivat globaali liikkeenjohdon konsultoinnin, tietotekniikan ja ulkoistamisen palveluyritys Accenture, ruotsalainen telekommunikaatiojärjestelmien valmistaja Ericsson, amerikkalainen internet-palveluja ja tietokoneohjelmia tarjoava Google sekä konsultointiyritys Boston Consulting Group (BCG).

Vastauksissa mainittiin myös monia muita sekä suomalaisia että ulkomaisia yrityksiä. Erityisesti vastaajia kiinnostavat teknologiaan, konsultointiin ja muotoiluun liittyvät yritykset. Tieto- ja viestintäteknologian yrityksistä mainittiin Elisa, Sonera, Dna Oy, Logica, Oracle, Huawei, IBM (International Business Machines), Eficode Oy ja F-Secure. Elektroniikka-alan yrityksistä mainittiin Apple Inc., Vaisala Oyj, Infineon, Philips ja monialayritys General Electric. Teollisuuden yrityksistä vastaajat mainitsivat Wärtsilän, Pöyryn ja ABB:n.

Useita mainintoja saivat myös erilaiset konsultointi- ja tilintarkastusyritykset, kuten McKinsey Consulting, Bearing point, PricewaterhouseCoopers (PwC), KPMG, Deloitte ja Ernst&Young. Pankki- ja rahoitusalan yrityksiä mainittiin JP Morgan, Aktia, Goldman Sachs ja Hong Kong and Shanghai Banking Corporation (HSBC).

Muotoiluun ja suunnitteluun erikoistuneista yrityksistä mainittiin Arabia, JKMM, Imu Design, Tsto, Napa Illustrations sekä Kokoro & Moi. Kulttuurialan työnantajista muistettiin myös seuraavat: World Design Capital 2012, Helsinki Festival, Kiasma ja Musiikkitalo. Mahdollisina työnantajina pidettiin myös Espoon kaupunkia, Jorvin ja Meilahden sairaaloita ja Aalto-yliopistoa.

Kaupan alalta mainittiin Stockamm, Tokmanni ja S-ryhmä, elintarvikealalta puolestaan Fazer, Mars Inc., Valio ja Alpro. Muita yrityksiä tai organisaatioita, joissa vastaajat haluaisiva työskennellä olivat Halti, Suunto, Itella, Panalpina Finland, Cartego, Varian, Blue1, YLE, Lindström, Active Life Village, NASA, Saga Furs Oyj, Vero ja Sitra - rahasto.

Reilu kolmannes vastaajista oli myös kiinnostunut perustamaan Suomeen oman yrityksen. Yleisimmät yritysideat olivat “design studio” ja konsultointiyritys sekä tuonti- ja vientiyritykset. Monet muotoilualan opiskelijat vastasivat tähän kyselyyn ja heidän alallaan yksityisyrittäjäys on tyypillistä, joten tämä on todennäköisesti vaikuttanut kysymyksen vastauksien painottumiseen.

6 Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka paljon kiinalaisia opiskelijoita opiskelee pääkaupunkiseudulla ja minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia heillä on opintojensa päätyttyä. Tutkimuksessa selvitettiin, miksi he ovat tulleet Suomeen, aikovatko he jäädä tänne, palata Kiinaan vai jatkaa johonkin muuhun maahan opiskelemaan tai työskentelemään, ja mitkä ovat syyt näihin valintoihin. Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia, tutkimuskysymyksiä sekä niiden vastauksia ja tutkimuksen hypoteeseja.

6.1 Kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä pääkaupunkiseudulla

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni koski kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää pääkaupunkiseudun korkeakouluissa. Vastaus tähän ei kuitenkaan ollut yksiselitteinen ja tutkimuksen kohderyhmän koon selvittäminen osoittautuikin hyvin hankalaksi. Tarkat luvut tutkimushetken opiskelijoista olivat vain oppilaitoksilla itsellään, eivätkä oppilaitokset pysty erottelemaan läsnäolevista opiskelijoista aktiivisesti opiskelevia ja työssäkäyviä opiskelijoita, jotka ovat ilmoittautuneet läsnäolevaksi, jotta saavat opinto-oikeuden suorittaa yhden tai useamman kurssin, mikäli töiltä jää aikaa.

Periaatteessa tämän tutkimuksen kohderyhmä on pääkaupunkiseudun korkeakoulujen tiedonantojen perusteella laskettu 557 kiinalaista tutkinto-opiskelijaa, jotka suorittavat ylempää tai alempaa korkeakoulututkintoa pääkaupunkiseudun oppilaitoksissa. Tähän lukuun on laskettu mukaan kaikki tutkimushetkellä läsnäoleviksi ilmoittautuneet kiinalaiset tutkinto-opiskelijat. Kiinalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden yhdistys CSSA-Espoo ry:stä kuitenkin arvioitiin, että pääkaupunkiseudun oppilaitoksissa on yhteensä noin 200–300 päätoimisesti tutkintoa suorittavaa eli aktiivisesti opiskelevaa kiinalaista opiskelijaa.

6.2 Opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmat

Toinen tutkimuskysymykseni liittyi opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmiin. Suurin osa vastaajista eli 30 (41,7 %) haluaa jäädä Suomeen saatuaan tämänhetkiset opintonsa päätökseen. Reilu kolmannes eli 24 (33,3 %) haluaa jatkaa johonkin muuhun maahan ja

lopun 18 (25 %) palata Kiinaan. Tämä tulos noudattaa samaa linjaa, kuin Naarajärven selvityksen tulos, jonka mukaan nämä kolme ryhmää voidaan karkeasti jakaa kolmanneksiin. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin havaittavissa selkeä painotus Suomeen jäämisessä. Muihin maihin lähtijöistä suurin osa suuntaisi Yhdysvaltoihin tai Kanadaan. Myös Euroopan maat kiinnostavat ja erillisiä mainintoja saivat Ranska, Saksa, Ruotsi ja Englanti. Suomea pidetään hyvänä vaihtoehtona muille Euroopan maille, eivätkä monet ole vielä päättäneet, jäävätkö vai lähtevätkö he.

Suurin osa haluaa jäädä Suomeen saadakseen työkokemusta tai koska heillä on Suomessa seurustelukumppani tai perheenjäsen. Kansainvälistä työkokemusta arvostetaan Kiinassa ja ilmeisesti kiinalaiset työnantajat olettavat työnhakijan olleen huono opiskelija, jos hän ei ole saanut töitä opintojensa jälkeen. Osa opiskelijoista haluaa myös maksaa Suomelle takaisin saamansa maksuttoman koulutuksen ja sosiaalielämä. Suomea pidetään myös hyvänä, turvallisena ja puhtaana paikkana elää ja työskennellä. Haastateltavat suunnittelivat työskentelevänsä Suomessa noin 1–5 vuotta. Tämä riippuu paljon työmahdollisuuksista. Suomalaisista yrityksistä opiskelijoita kiinnostivat eniten Nokia, Kone ja Angry birds -pelin kehittänyt Rovio. Nokian maine ja suosio on tullut esiin myös aiemmissa tutkimuksissa. Eräs haastatelluista tietotekniikan opiskelijoista uskoo, että Nokia toipuu vielä yrityksen suuren koon ja Microsoft -yhteistyön ansiosta.

Monet niistä, jotka haluavat kerätä Suomesta työkokemusta tai suunnittelevat lähtevänsä muihin länsimaihin, aikovat kuitenkin palata lopulta takaisin Kiinaan. Voimakkaimmat syyt tähän ovat perhe- ja sukulaissuhteet. Tämä asia ilmeni myös Naarajärven selvityksessä (2002). Kiinaan palataan oman perheen vuoksi, lähelle omia vanhempia, huolehtimaan heistä ja/tai isovanhemmista. Kiinalaisen perinteen mukaan vanhemmat huolehtivat ensin lapsesta, joka vartuttuaan pitää huolta heistä, sekä omasta perheestään. Eräs opiskelija myös kommentoi, että myös oman puolison löytäminen ja perheen perustaminen on Kiinassa helpompaa.

Kiinalaista sosiaalista ympäristöä pidetään soveliaampana ja opiskelijat myös uskovat, että heillä on Kiinassa enemmän työtilaisuuksia. Kiinassa työpaikan löytämistä tukevat opiskelijan sekä tämän läheisten suhdeverkostot. Guanxi -suhdeverkostot ovat Kiinassa

elintapa, ja opiskelijat ovat ehtineet elämänsä aikana verkostoitua Kiinassa paljon paremmin, kuin mitä he Suomessa opiskellessaan voisivat.

Suomessa suoritettujen opintojen päättymisen jälkeen, suurin osa kyselyyn vastanneista eli 55 (74,3 %) aikoo työskennellä ja 16 (21,8 %) suunnittelee opintojensa jatkamista. Suomessa opiskelujaan jatkavista suurin osa tähtää maisterin tutkintoon ja loput tohtorin tutkintoon.

6.3 Tulevaisuuden suunnitelmiin ja Suomeen jäämiseen vaikuttavat tekijät

Kolmas tutkimuskysymykseni oli alakysymys tulevaisuuden suunnitelmia tiedustelevalle toiselle tutkimuskysymykselle, ja se koski syitä, jotka vaikuttavat tulevaisuuden suunnitelmiin. Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että kiinalaiset opiskelijat ovat hyvin motivoituneita tekemään itsensä ja omien suunnitelmiensa kannalta hyviä ratkaisuja. Suomeen jäämiseen vaikuttavat niin parisuhteet kuin sukulaissuhteetkin, sekä opiskelu- ja työskentelymahdollisuudet. Opiskelijat tiedostavat myös Suomeen integroitumisen tai sen puutteen vaikuttavan tulevaisuuden suunnitelmiinsa. Luonnollisesti opiskelija, joka ei koe viihtyvänsä ja kuuluvansa yhteiskuntaan, hakeutuu mieluummin takaisin tuttuun ympäristöön. Suurimpina esteinä Suomeen sopeutumiselle pidetään erilaista sosiaalista ympäristöä sekä kielivaikeuksia.

6.3.1 Sosiaalinen ympäristö

Sosiaalinen elämä on olennainen osa erityisesti Kiinan kulttuuria. Tapa nauttia vapaa-ajasta on kuitenkin erilainen Suomessa ja Kiinassa. Tämä on hankala asia kiinalaisille, jotka kaipaavat Kiinasta yhdessä tehtäviä aktiviteetteja, kuten karaoken laulamista, joukkueläjien pelaamista kaveriporukalla sekä yhdessä syömistä. Suomessa talvi vie suunnilleen puolet vuodesta, eikä ulkona kylmässä voi opiskelijoiden mielestä tehdä juuri mitään. Myös kaupat sekä muut liikkeet menevät aikaisin kiinni vuoden ympäri, jolloin kiinalaiset kokevat, ettei Suomessa ole paljoakaan tekemistä.

Kiinassa opiskelijat voivat pikkutunneillakin ostaa välipalaa myöhäisyön opiskelun lomassa, syödä edullisesti monenlaisissa, erilaista ruokaa tarjoavissa ravintoloissa sekä laulaa kaveriporukalla karaokea. Suomessa he kokevat, että tyypillisin vapaa-ajanvietto-

tapa iltaisin ja viikonloppuisin on mennä baariin, mikä ei oikein kiinnosta heitä. Myös Kinnusen tutkimuksesta (2003, 91) käy ilmi, että ulkomaalaiset opiskelijat eivät pidä suomalaisten juomakulttuurista ja sulkeutuneisuudesta, vaan se koetaan yleensä sosiaalisen ruokakulttuurin ja yhdessäolon vähäisyytenä, ja nämä puolestaan ovat juuri niitä asioita, mitä kiinalaiset opiskelijat tämän tutkimuksen mukaan tarvitsevat viihtyäkseen Suomessa.

Kyselyyn vastanneista reilut puolet eli 52,7 prosenttia toivoi enemmän ystäviä ja sosiaalisia aktiviteetteja. Osa haluaisi nimenomaan suomalaisia ystäviä, mutta useat haluaisivat vain enemmän kavereita Suomessa. Vastaajat toivovat myös, että kansainvälisille opiskelijoille järjestettäisiin nykyistä enemmän aktiviteetteja ja he ovat kiinnostuneita erityisesti kulttuuriaktiviteeteista, liittyivät ne sitten Kiinan tai Suomen kulttuuriin.

6.3.2 Suomen kieli ja suomalaisiin tutustuminen

SAMOKin ulkomaalaisista opiskelijoista tehdyssä tutkimuksessa (2008) suomalaisiin tutustumisen ja heiltä avun saamisen koettiin olevan hyvin hankalaa. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan kiinalaiset kokevat, että suomalaiset ovat helposti lähestyttäviä. Opiskelijat kuitenkin tiedostavat, että keskustelun aikaansaamiseksi on itse tehtävä aloite, koska suomalaiset harvoin aloittavat keskustelun tuntemattoman kanssa. Suomalaiset ovat kuitenkin haastateltavien mielestä hyvin avuliaita, jos heiltä vain pyytää apua.

Tutustumisprosessia hankaloittaa se, että tuntemattoman kanssa on vaikea aloittaa keskustelu, kun ei tiedä, onko yhteisiä puheenaiheita ollenkaan ja koska suomalaiset tunnetusti lämpenevät hitaasti vieraille ihmisille. Eräs opiskelija totesi suoraan, ettei osaa aloittaa keskustelua suomalaisen kanssa. Kiinalaiset opiskelijat keskustelevat mielellään ajankohtaisista aiheista keskenään, mutta koska uutiset ja sanomalehdet ovat Suomessa pääasiassa suomeksi, he eivät koe olevansa ajan tasalla Suomen ajankohtaisista asioista, joista he haluaisivat saada keskustelunaiheita suomalaisten kanssa juttelemiseen. Englanninkielistä tietoa Suomesta toivottiin enemmän. Tässäkin

tapauksessa erilaiset opiskelija-aktiviteetit ja yhdessä tekeminen auttaisivat opiskelijoita ystävystymään.

Kiinalaiset jakautuvat suomen kielen suhteen kahteen ryhmään. Ne opiskelijat, jotka haluavat jäädä Suomeen ja löytää töitä kokevat kielen erittäin tärkeäksi ja ovat motivoituneita opiskelemaan sitä. Ne, jotka aikovat lähteä Suomesta eivät koe hyötyvänsä kielestä mitenkään, koska sitä voi puhua vain Suomessa. Eräs opiskelija totesi, että suomen kielioppi on vaikeampaa kuin ranskan tai espanjan, jotka hänen mielestään ovat myös hyödyllisempiä kieliä. Jo aiemmissa tutkimuksissa (Kinnunen 2003, SAMOK 2008) on noussut ilmi opiskelijoiden tyytymättömyys suomen kielen opetukseen, joka on koettu riittämättömäksi.

Motivoituneet ja kiinnostuneet kiinalaiset opiskelijat haluaisivat oppia käytännön puhetaitoa sekä ääntämistä, joka koetaan hyvin tärkeäksi ja hankalaksi kiinalaisesta kielijärjestelmästä tuleville, mutta heidän suomen kielen kurssinsa keskittyvät lähes poikkeuksetta kielioppiin. Pelkkä kielioppi latistaa opiskelijoiden motivaation ja tämä on usein syynä suomen kielen opintojen lopettamiseen. Toinen syy on kieliopintojen vaatiman ajan puute. Opiskelijat toivovat enemmän keskustelu- ja ääntämisharjoituksia. He ymmärtävät kieliopin tärkeyden, mutta uskovat, että sitä voidaan myös hioa opintojen kuluessa ja puhetaidon kehittyessä. Kiinalaiset opiskelijat kommentoivat myös, että suomalaisten kanssa on vaikea harjoitella suomen kieltä, sillä nämä vastaavat kohteliaisuudesta englanniksi, jotta eivät aiheuttaisi hankalaa tai noloa tilannetta.

Erilaiset kiina–suomi -keskustelukurssit tai kielikahvilat olisivat hyviä paikkoja kiinalaisille sekä tutustua uusiin ystäviin että harjoittaa suomen kielen keskustelutaitojaan. Kiinaa opiskelevilla suomalaisilla ja suomea opiskelevilla kiinalaisilla olisi automaattisesti jotain yhteistä, kiinnostus toisen kulttuuria kohtaan, ja se lisäisi motivaatiota myös kielenopiskeluun.

Peruspuhetaidon saavuttaminen suomen kielessä on opiskelijoiden mielestä välttämätöntä, jos haluaa jäädä Suomeen pidemmäksi aikaa ja tehdä Suomessa töitä. Suomen kieli on heidän mielestään ulkomaalaiselle suurin haaste kulttuuriin integroitumiselle. Haastateltavat ja kyselyyn vastanneet olivat myös vahvasti sitä mieltä,

että suomen kielen taito vaikuttaa erittäin paljon työpaikan saamiseen. He ovat usein kokeneet nimenomaan kielitaidon puutteen syyksi sille, etteivät ole työllistyneet. Tärkeimmiksi työllistymistä edellyttäviksi ominaisuuksiksi opiskelijat nimesivät kieli- ja viestintätaitojen lisäksi työhön sopivan koulutuksen, alan ammattitaidon, hakijan persoonallisuuden, suhteet ja aiemman työkokemuksen.

6.4 Hypoteesien tarkastelu

Tutkimuksen hypoteesit toteutuivat osittain. Ensimmäisen hypoteesin mukaan kiinalaiset opiskelijat jäävät Suomeen, jos saavat töitä, sillä se on toimeentulon edellytys. Tämä on tulosten valossa osittain totta, mutta Suomeen jäämiseen vaikuttavat monet muutkin syyt. Työtilaisuudet ovat yksi niistä ja haastateltavien mukaan paras työpaikka voittaa, oli se sitten Suomessa tai jossain muualla. Paras työpaikka ei kuitenkaan välttämättä ole se, jossa on korkein palkka, vaan se voi hyvin olla myös sellainen, joka vaikuttaa opiskelijan mielestä parhaalta vaihtoehdolta hänen omien tulevaisuuden suunnitelmiensa kannalta.

Toisen hypoteesin mukaan kiinalaiset opiskelijat lähtisivät, koska Suomessa eläminen on liian kallista. Kiinalaisen perinteen mukaan vanhemmat tukevat lastaan niin kauan kuin tämä opiskelee tai ei ole naimisissa. Opiskelijat saavat erilaisia sosiaali-etuja, jolloin elinkustannukset ovat alhaisemmat ja töitä saanut opiskelija tai valmistunut tulee yleensä taloudellisesti toimeen. Kukaan haastateltavista ei kokenut kohdanneensa taloudellisia ongelmia. Hintataso on Suomessa korkeampi, mutta samoin on palkkatasokin. Ruoka on kuitenkin huomattavasti kalliimpaa Suomessa kuin Kiinassa, ja sen vuoksi opiskelijat kaipaavat Kiinaan, missä myös sosiaalinen elämä tulee huomattavasti edullisemmaksi. Monet Suomeen töihin tai pysyvästi jäävistä ovat todennäköisesti myös parisuhteessa, jolloin luultavasti jakavat asunnon vuokran.

Kolmas hypoteesi oli, että kiinalaiset opiskelijat tulevat Suomeen kouluttautumaan ja palaavat Kiinaan johtotehtäviin. On totta, että kiinalaiset uskovat löytävänsä helpommin töitä Kiinasta kuin Suomesta, mutta koska Kiinan työkuluttuuri on hyvin hierarkkinen, on todennäköistä, että he joutuvat aloittamaan alemmalta portaalta ja kiipeämään tiensä johtotehtäviin. Lisäksi tulokset osoittavat, että opiskelijoista suurin

osa haluaa jäädä Suomeen ja tehdä ensin töitä Suomessa. Mahdollisesti Suomessa ansaittu työkokemus voi nostaa heidän mahdollisuuksiaan myöhemmin työskennellä johtotehtävissä.

Tässä tutkimuksessa selvisi, että kiinalaisten opiskelijoiden Suomeen tulon syyt ovat pitkälti samoja, kuin aiemmissakin tutkimuksissa. Tärkeimmät syyt tulla Suomeen olivat tutkinnon suorittaminen, lukukausimaksuton opiskelu, vieraassa maassa oleskelun kokeminen, koulutuksen taso ja urakehitys.

7 Yhteenveto ja johtopäätökset

Kiinalaisille tärkein syy tulla Suomeen on tutkinnon suorittaminen, ja toiseksi tärkeimmät syyt ovat opiskeleminen ilman lukukausimaksuja sekä oleskeleminen ulkomailla. Myös koulutuksen taso ja urakehitys mainittiin tärkeiksi syiksi opiskelupaikan valinnalle. On hyvin todennäköistä, että jos kiinalaiset opiskelijat löytävät suomalaisen koulutusohjelman lisäksi jonkin vaihtoehtoisen itselleen sopivaksi kokemansa koulutusohjelman jostain muusta maasta, ratkaisevaksi tekijäksi jää opiskelun hinta. Kiinalaisia kiinnostaa kokea länsimaissa asuminen ja kiinalaiset työnantajat arvostavat opiskelu- ja työkokemusta länsimaissa. Myös Suomessa asuva seurustelukumppani tai perheenjäsen oli tärkeä tekijä opiskelupaikan valinnassa. Kiinalaiset opiskelijat olivat valinneet Suomen myös siksi, että heillä oli täällä tuttuja tai kavereita. ”Minkä vuoksi siis menisin muualle”, totesi yksi haastateltavista.

Kiinalaiset eivät ole tulleet tänne vain ”ilmaisen” koulutuksen vuoksi, vaikka se onkin taloudellisista syistä johtuen vaikuttanut vahvasti monen päätökseen opiskelupaikkaa valittaessa. Sekä haastateltavat että kyselyyn vastanneet ovat miettineet tarkkaan, mikä on heidän itsensä kannalta paras opiskelupaikka tulevaisuutta ajatellen ja suurin osa suunnittelee työskentelevänsä Suomessa opintojensa jälkeen. Osa ilmaisi erikseen vielä halunsa ”maksaa” Suomelle takaisin saamansa koulutuksen ja sosiaaliedut. Tämän vuoksi kannattaa harkita tarkkaan korkeiden lukukausimaksujen asettamista koulutusohjelmiin EEA -alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Osassa Aalto-yliopiston maisteriohjelmissa on vuoden 2011 alussa otettu käyttöön lukukausimaksut EEA

-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille, sekä mahdollisuus hakea apurahaa. CIMOn tuoreimman selvityksen mukaan Suomeen toivotaan nykyistä enemmän ulkomaisia korkeakouluopiskelijoita (CIMO 2012). Suurin osa haastateltavista kommentoi, pitävänsä mahdollisuutta lukukausimaksuttomaan opiskeluun eräänlaisena stipendinä.

Suomesta tiedettiin ennen maahantuloa varsin vähän, mutta yleisesti Pohjoismaiden hyvä kansainvälinen maine on kasvanut. Suurimmalla osalla haastateltavista oli yksi tai useampi ystävä, joka oli opiskellut Suomessa tai jossakin muussa Pohjoismaassa. Kyselyn perusteella ystävät ja internet olivat yleisimmät lähteet, joista opiskelijat olivat saaneet kuulla Suomesta Kiinassa ollessaan. Tyypillisimmät asiat, jotka Suomesta tiedettiin ennen tänne tuloa, olivat Nokia, Angry birds, luonto, hiljaisuus, urheilu ja hyvä koulutus.

Tärkeimmiksi syiksi korkeakoulun valinnalle ilmoitettiin mahdollisuus opiskella englanniksi sekä mahdollisuus opiskella jotain erityistä alaa, josta opiskelija itse oli kiinnostunut. Muilta opiskelijoilta sekä ystäviltä saatu palaute on myös vaikuttanut oppilaitoksen valintaan.

Reilut puolet (60,8 %) vastaajista kertoi opintojensa edistyvän hyvin. Lähes kaikki loput ilmoittivat opintojensa sujuvan hyvin lukuun ottamatta joitakin ongelmia. Tyypillisin ongelma opiskelijoiden mukaan on kieli. Tämä voi tarkoittaa sekä heikkoa englannin kielen taitoa että huonoa suomen kielen taitoa. Haastattelujen perusteella heikko englannin kielen taito on yleinen ongelma kiinalaisten opiskelijoiden keskuudessa, heidän aloittaessaan opintonsa Suomessa. Heillä ei ole aiemmin ollut vastaavanlaista tilaisuutta harjoittaa kielitaitoaan ja Suomessa pidempään olleet opiskelijat kertoivat kielitaitonsa kehittyneen maassa oleskelun aikana.

Ongelmaksi koettiin myös se, että paljon luentoja, kursseja ja informaatiota on tarjolla vain suomeksi, mikä aiheuttaa ulkomaalaisille opiskelijoille ulkopuolisuuden tunteen. Työn ja opiskelun tasapainottelu koettiin myös yleiseksi ongelmaksi samoin opiskelijoille annettu suurempi vastuu omista opinnoistaan ja omasta oppimisestaan. Suurempi akateeminen vapaus ja erilainen opetustyyli hämmentävät joitakin opiskelijoita ja he kokevat stressaavaksi sen, ettei heille kerrota suoraan, mitä tehdä,

vaan se pitää miettiä itse. Suurin osa haastateltavista kuitenkin koki vastuun omista opinnoistaan valmistavan heitä tulevaisuuden haasteisiin.

Jotta kiinalaiset opiskelijat saataisiin paremmin integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan, olisi kiinnitettävä enemmän huomiota suomen kielen opetukseen ja sen laatuun sekä kehitettävä opiskelijoiden sosialisointia lisäämällä aktiviteetteja ulkomaalaisille opiskelijoille. Näiden aktiviteettien tulisi olla enemmän kulttuuripainotteisia, opiskelijabileiden sijaan. Joku yrittäjä voisi perustaa Suomeen kiinalaistyyllisen karaoke-yrityksen. Selkeästi tällaiselle yritystoiminnalle on kysyntää kiinalaisten puolesta, mutta hyvin todennäköisesti myös muut ulkomaalaiset opiskelijat sekä suomalaiset, jotka ovat liian arkoja suomalaiseen karaokebaariin, nauttisivat tällaisesta mahdollisuudesta.

Myös monet opiskelijat toivovat enemmän tietoa työ- ja harjoittelumahdollisuuksista. Työnhakuun kaivataan myös apua. Tässä asiassa on varmasti mahdollisuutta parantaa, ja opiskelijoille voitaisiin järjestää enemmän info -tilaisuuksia tai muuta tiedotusta siitä, mitä kautta voi löytää oman alan työpaikkailmoituksia englanniksi. Myös yritykset, joilla on mahdollisuus ottaa englanninkielisiä työntekijöitä, voisivat tulla enemmän esille ja rekrytointimessuilla voisi olla enemmän englanninkielistä materiaalia. Kiinalaiset ovat luonnostaan verkostoitujia, mutta verkoston luominen alusta lähtien Suomessa on hankalaa erityisesti kieliongelmiensa vuoksi.

8 Diskussio

Käsittelen tässä luvussa tutkimuksen tekemiseen liittyviä asioita, kuten kohderyhmän koon määrittämistä, kyselyn pituutta ja kyselyn teknistä toteutusta ja siihen liittyviä ongelmia.

8.1 Kohderyhmän koko

Kyselyn vastausprosentin kannalta olisi ollut parempi määrittää tutkimuksen kohderyhmä vain aktiivisesti opiskeleviksi - eli esimerkiksi tietyn opintopistemäärän edellisellä lukukaudella suorittaneiksi - kiinalaisiksi opiskelijoiksi. Toisaalta tämä ei olisi taannut, että samat opiskelijat olisivat yhtä aktiivisia tutkimushetken lukukaudella. Tässä

tutkimuksessa ei voitu tarkistaa, kuinka moni kohderyhmän jäsen oli vastaanottanut kyselylinkin. On siis parempi, vaikkakin paljon työläämpi tapa kerätä kaikkien kohderyhmän jäsenten sähköpostiosoitteet ja lähettää linkki henkilökohtaisesti suoraan jokaiselle vastaajalle.

Kaikki oppilaitokset eivät kuitenkaan luovuta opiskelijoiden sähköpostitietoja ilman tutkijan esittämää rekisteriselostetta, mutta voivat kyllä välittää viestin eteenpäin opiskelijoille. Molemmissa tapauksissa ongelmana ovat ne kohderyhmän opiskelijat, jotka ovat kieltäneet sähköpostiosoitteensa luovuttamisen kolmannelle osapuolelle tai ilmoittaneet oppilaitoksen sähköpostiasetuksissa, että eivät halua vastaanottaa tietyn tyyppisiä viestejä, esimerkiksi viestejä oppilaitoksen ulkopuolisilta toimijoilta. Näiden henkilöiden sähköposteja oppilaitos ei luovuta, eikä heillä välitetä viestiä, mutta tämän ryhmän koko pitäisi selvittää, jotta se osataan huomioida vastausprosenttia tarkasteltaessa. Kinnusen tutkimuksessa (2003) näin syntynyttä ”vajetta” oli täydennetty kasvattamalla otoskokoja muissa korkeakouluissa, tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista nyt, sillä tämä tutkimus oli kokonaistutkimus. Samassa tutkimuksessa kysely oli lähetetty opiskelijoille sekä sähköpostin kautta että paperiversiona postitse, jotta mahdollisimman moni innostuisi vastaamaan jommassakummassa muodossa. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan ollut resursseja samanlaiseen toimintaan.

8.2 Verkkokyselyn pituus

Kyselyn pituus on todennäköisesti vaikuttanut alentavasti vastausprosenttiin. Opiskelijat saavat useita pyyntöjä vastata erilaisiin kyselyihin ja voivat kokea sen joskus ärsyttävänä. Mitä lyhyempi kysely on, sen todennäköisemmin siihen vastataan. Joissakin kyselyissä vastaajien määrää on pyritty kasvattamaan yhdistämällä kyselyn vastaamiseen arvonta ja mahdollisuus voittaa houkuttelevia palkintoja.

Tämän tutkimuksen empiirisen aineiston kokoamista varten luotu kysely oli varsin pitkä, samoin kuin muut ulkomaisia opiskelijoita ja heidän Suomeen sopeutumistaan käsittelevät kyselyt, joihin olen tutustunut. Kyselyn pituuteen vaikuttavat selvittävien asioiden määrä ja laajuus. Koska kyselyllä haluttiin selvittää opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmia ja mahdollista Suomeen jäämistä sekä niihin vaikuttavia

seikkoja, oli oleellista selvittää vastaajien perustietojen myös heidän suhteensa Suomeen ja kokemuksena täällä oleskelusta. Syvällisempään kulttuurien välisen viestinnän tutkimukseen vaaditaan enemmän tietoa - pintaraapaisu ei kerro syy-seuraus -suhteita. Mikäli taloudellisia ja ajallisia resursseja tutkimuksen tekemiseen olisi ollut empiirisen aineiston keräämiseen ja kohderyhmän tavoittamiseen olisi kenties voitu panostaa enemmän.

Aalto-yliopiston vastauksien määrään vaikutti todennäköisesti hyvin paljon CSSA-Espoo ry:n apu kyselystä tiedottamisessa. Yhdistys avusti kannustamalla opiskelijoita vastaamaan kyselyyn ja sieltä myös kommentoitiin kyselyn luonnosta ja annettiin kehitysehdotuksia kiinalaisten näkökulmasta. Olisin toivonut samanlaista verkostoitumisapua myös Helsingin yliopiston suunnalta, se olisi todennäköisesti korottanut vastaajamäärää, mutta en saanut vastauksia yhteydenottoihini.

Mikäli vastaavanlaisia tutkimuksia tietyistä kansalaisuusryhmästä tehdään tulevaisuudessa, kohderyhmä kannattaa määrittää vielä tarkemmin esimerkiksi viimeisen vuoden opiskelijoiksi. Kyselyäkin kannattaa tiivistää huomattavasti lyhyemmäksi, jotta useampi opiskelija jaksaa vastata. Itse koin aiheen kuitenkin hyvin kiinnostavaksi ja halusin tutkia sitä perinpohjaisesti. Mielestäni vastauksista on havaittavissa selkeitä mielipidesuuntauksia ja minusta tutkimuksen vastaajajoukkoa voi pitää suhteellisen hyvänä otoksena kohderyhmästä.

8.3 Tekninen toteutus

Tutkimushetkellä minulla oli käytössäni tunnukset Webropol 1.0 -ohjelmaan, johon oppilaitoksellani oli lisenssi ja sain siis käyttää ohjelmaa maksutta. Verkko-ohjelmassa oli kuitenkin puutteita. Olisin esimerkiksi halunnut säätää asetukset siten, että jos vastaaja valitsee kysymykseen vastatessaan vaihtoehdon ”muu”, tämän ”muun” määrittäminen tarkemmin olisi ollut pakollista. Tässä versiossa ei myöskään ollut mahdollista lisätä tekstilaatikkoo vastauksen määrittämistä varten ”muu” vaihtoehdon perään, vaan minun oli tehtävä erillinen alakysymys tätä varten. Tämä on yksi seikka, joka pidensi verkkokyselyäni turhaan. En myöskään pystynyt määrittämään asetuksia kysymyksessä 27 siten, että vastaaja voisi valita ja arvottaa vain neljä vaihtoehtoa.

Myös kielitaitoa tiedustelemissa kysymyksissä 30 ja 31 ilmeni ongelmia, sillä kysymyksessä oli käytetty valintanappia (radiobutton) ei monivalintaa (checkbox), eli vastaajan olisi pitänyt voida valita vain yksi vaihtoehto. Silti vastaajat olivat kyenneet valitsemaan useamman kuin yhden vaihtoehdon. Tämä oli pääteltävissä siitä, että kysymyksen vastausten lukumäärä oli korkeampi, kuin kyselyyn vastanneiden kokonaislukumäärä.

Yritin tehdä kysymyksistä ja vastausohjeista mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä ja välttää pitkiä tai monimutkaisia ohjeita. Esimerkiksi tulevaisuuden suunnitelmia käsittelevien kysymysten yhteydessä olisi kuitenkin varmaan helpottanut, jos olisin vielä erikseen tarkentanut, että ne ovat jatkokysymyksiä kysymykselle 35. Olisin halunnut, että jatkokysymykset ja tarkentavat lisätietoa selvittävät kysymykset olisi voinut ulkoasun puolesta erottaa selkeämmin normaaleista numeroiduista kysymyksistä. Tämän olisi voinut tehdä esimerkiksi lisäämällä pienaakkosen jatkokysymyksen numeron perään; 35a, 35b, 35c. Toisaalta se olisi myös saattanut olla hämmentävää ja kysymyksen sisennys ja pienempi fonttikokokin olisivat voineet toimia, mikäli olisin osannut muokata osan kysymyksistä niin, ja jos se ylipäättään oli mahdollista versiossa 1.0.

Ohjelmasta on ilmestynyt uudempikin versio ja ilmeisesti oppilaitokseni entinen lisenssi vanheni, sillä vuodenvaihteen jälkeen kirjautuessani sisään ohjelmaan käytössä oli Webropol 2.0. On tietenkin loistavaa tuuria tehdä kysely vanhalla ohjelmalla ja sitten nähdä, että käyttöön otettiin se uusi ja parempi. Tutkimukseni kohderyhmä oli syksyllä opiskelevat kiinalaiset, joten lisenssin vaihtuminen pari kuukautta aineiston keruuni jälkeen ei paljoa lohduttanut. Tulevia opinnäytetyöntekijöitä se varmasti auttaa ja heillä ei todennäköisesti ole samanlaisia teknisiä ongelmia, kuin minulla.

Minusta on hiukan ristiriitaista, että tällaisten verkkokyselyohjelmien käyttöä ei ole opetettu minulle opintojeni aikana, sillä todennäköisesti kaikki opinnäytetyöntekijät, jotka aikovat työssään kerätä empiristä aineistoa verkkokyselyn avulla, joutuvat käyttämään niitä. Olisin kaivannut pientä ohjeistusta tällaisen teknisen toteutuksen

kanssa ja olinkin useaan otteeseen yhteydessä hyödylliseen Webropol -tukeen. Toisaalta tyypillisin saamani vastaus oli, että ongelmani on korjattu Webropol 2.0:ssa.

Lähteet

Aalto-yliopisto 2011. Organisaatio ja yksiköt. Luettavissa:

<http://www.aalto.fi/fi/about/organization/>. Luettu: 2.11.2011.

Aalto-yliopisto 2012. Historia. Luettavissa: <http://www.aalto.fi/fi/about/history/>.

Luettu: 29.2.2012.

Cai, Y. 2011. Employability of Finnish-educated Chinese graduates in the eyes of Finnish employers in China.

CIMO 2012. Jäävätkö ulkomaalaiset korkeakouluopiskelijat Suomeen valmistuttuaan?

CIMOn julkaisusarja. Fakta Express. 2/2012. Luettavissa:

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/23282_fakta_express_2_2012.pdf. Luettu: 27.3.2012.

Finlex 2011. HE 277/2006. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 46

§:n muuttamisesta. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060277>.

Luettu: 6.11.2011.

Frisk, O. & Tulkki, H. 2005. Kulttuuriavain. 1. painos. Otava. Keuruu.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Tammi.

Helsinki.

Hovi, R. 2012. Muistetaan vaaleissa myös luterilaiset arvot. Kymen Sanomat.

Luettavissa: [http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---Sana-on-](http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---Sana-on-vapaa/2012/01/26/Muistetaan+vaaleissa+myös+luterilaiset+arvot/2012312822633/6)

[vapaa/2012/01/26/Muistetaan+vaaleissa+myös+luterilaiset+arvot/2012312822633/6](http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---Sana-on-vapaa/2012/01/26/Muistetaan+vaaleissa+myös+luterilaiset+arvot/2012312822633/6)

9. Luettu: 1.3.2012.

Kinnunen, T. 2003. "If I can find a good job, I may stay." Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroituminen Suomeen. CIMO. Helsinki.

Levander, K. 2006. Komennusmatkalla kohtaat Kiinan monet kasvot. TEK – Tekniikan akateemiset -lehti. Verkkojulkaisu. Pdf. 2/2006. Luettavissa: <http://www.tek.fi/tek-lehti/TEK206/206s8-12.pdf>. Luettu: 6.11.2011.

Migri 2011a. Oleskelulupahakemuksen voi jättää vain maassa, jossa oleskelee laillisesti. Maahanmuuttovirasto. Luettavissa: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?article=4383>. Luettu: 6.11.2011.

Migri 2011b. Opiskelijan oleskelulupa. Maahanmuuttovirasto. Luettavissa: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?article=1965>. Luettu: 6.11.2011.

Migri 2011c. Hakemusten keskimääräiset käsittelyajat maahanmuuttovirastossa. Luettavissa: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?article=2580>. Luettu 6.11.2011.

Migri 2011d. Oleskelulupien käsittelyajat. Luettavissa: <http://www.migri.fi/download.asp?id=Oleskelulupien+käsittelyajat+2010;1964;{8BA5B112-648B-40A0-BA63-589EC4C5F683}>. Luettu 6.11.2011.

Mikluha, A. 1998. Kommunikointi eri maissa. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Moty 2011. Monikulttuurisuus työyhteisössä -projekti. Aasialaiset Suomessa: työelämä. Luettavissa: <http://www.edupoli.fi/moty/index.asp?id=719&kat=Kulttuurit&sid=771&sub=Aasialaiset+kulttuurit&title=3169>. Luettu: 6.11.2011.

Mustonen, S. 2011. 4.1. Kiinan uskonnolliset perinteet. Internetix opinnot. Luettavissa: http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/ue/ue4/4._kiinan_ja_japanin_uskonnot/01_kiinan_uskonnolliset_perinteet?C:D=hNvT.hbA3&m:selres=hNvT.hbA3. Luettu: 6.11.2011.

Naarajärvi, T. 2002. Tutkimus kiinalaisista teknologisten, matemaattisluonnontieteellisten ja lääketieteellisten alojen tohtoriopiskelijoista Suomessa.

Salo-Lee, L. 2003. Kulttuurienvälinen viestintä. Verkko-oppimateriaali. Artikkel.

Luettavissa:

http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/yviperust/artikkelit/kulttuurienvalainen_viestinta.html. Luettu: 6.11.2011.

Spectrum Tietokeskus. 1977. 4. osa. 2. painos. WSOY. Porvoo.

Suominen, E. 2009. Ulkomaalaiset opiskelijat Suomessa: vain harva jää. Suomen kuvalehti.fi. Luettavissa: <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/talous/ulkomaalaiset-opiskelijat-suomessa-vain-harva-jaa>. Luettu: 6.11.2011.

Tilastokeskus 2004. Suomen korkeakoulut vetävät kiinalaisia. Luettavissa:

http://www.stat.fi/tup/tietotrendit/tt_06_06_ulkom_opiskelijat.html. Luettu 15.3.2011.

Tilastokeskus 2009. Nuoret muuttavat omilleen yhä nuorempina. Luettavissa:

http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-03-16_004.html?s=0#2. Luettu: 6.11.2011.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset kiinalaisille opiskelijoille

Coming to Finland

1. What was your reason for coming to Finland?
2. Has the reason changed after coming to Finland?
3. How did you find out about Finland?
4. Did you know something about Finland before you came here?
5. Would you have studied somewhere else than Finland? Why did you choose Finland?
6. How do you see dealing with officials in Finland? (The immigration office, employment office etc.)
7. Have you studied Finnish language? How do you feel about Finnish language?
8. What do you miss about China?

Future plans

1. What are your plans after you finish your current studies in Finland?
2. Would you prefer to stay in Finland, return to China or go to some other country after your studies?
3. If you are planning to continue studying, where are you planning to study and what?

4. If you are planning to work, in what profession would you want to work?
5. Have you worked in Finland? (summer job, part-time job, voluntary work etc.)
6. Have you done an internship/work placement?
7. Please name 3–5 companies (Finnish or foreign) that you would like to work for:
8. What else would you like to say as a Chinese student in Finland?

Liite 2. Perustietolomake haastateltaville

Nina Lehväslaiho
Chinese students studying in Finland and their future plans
HAAGA-HELIA University of Applied Sciences

Interview form

Date: _____

Gender
☐ Male ☐ Female

Age
Year of birth: _____

Birthplace in China: province: _____ city: _____

Place of living in China: province: _____ city: _____

Place of living in Finland: city: _____ district: _____

Marital status
☐ single ☐ in a relationship ☐ married ☐ other: _____

Do you have children?
☐ yes ☐ no

How many years have you been in Finland? _____ years

Which degree are you currently studying for:
☐ bachelor ☐ masters ☐ doctor ☐ licensiate

Where do you study? school and campus: _____

What program do you study in? _____

What is your main course?
☐ Architecture
☐ Arts (performing arts, visual arts, design, etc.)
☐ Business/ economics (accounting, finance, economics, marketing, management, etc.)
☐ Computer science/ informatics
☐ Engineering (electrical, electronic, mechanical, civil, chemical, industrial engineering, etc.)
☐ Health science (medicine, nursing, pharmacy, etc.)
☐ Law
☐ Linguistics/ literature
☐ Mathematics/ statistics
☐ Natural Science (physics, chemistry, biology, earth sciences, etc.)
☐ Social sciences/ humanities

What year did you start your first course at this university? _____

How many semesters have you completed? _____ semesters

What year do you estimate to graduate? _____

What year do you expect to start your first professional position? _____

Do you work part time?

☐ Yes What is your profession: _____

☐ No

Thank you very much for participating!

0% completed (1 of 1 pages)

Questionnaire for Chinese Degree Programme students in Helsinki Metropolitan Area (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen)

Please note that this questionnaire is designated for Chinese Degree Programme students, exchange students please do NOT answer.

A. Background information

1) Year of birth *

2) Gender *

☐ Female ☐ Male

3) In which Chinese province did you live before your higher education (e.g. university/school of applied sciences)? *

4) Higher education institution located in province:

5) If you never attended a higher education institution in China; in which country and what school did you attend?

Country:

School:

6) City of living in Finland *

7) Marital status *

☐ Single ☐ In a relationship ☐ Married ☐ Other

8) Is your spouse/partner Chinese/Finnish/Other? *

☐ Chinese ☐ Finnish ☐ Other ☐ I'm single

9) Do you have children? *

☐ Yes ☐ No

10) How many years have you lived in Finland? *

☐ 1 year or less ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10+

11) Which degree are you currently pursuing? *

☐ Bachelor's degree ☐ Master's degree

12) Where do you study currently? *

13) What is the official full name of your degree program? *

Please check from your school webpage if you are not sure.

*

14) What is your field? *

- ☐ Architecture
- ☐ Arts (performing arts, visual arts, design, etc.)
- ☐ Business/ economics (accounting, finance, economics, marketing, management, etc.)
- ☐ Computer science/ informatics
- ☐ Engineering (electrical, electronic, mechanical, civil, chemical, industrial engineering, etc.)
- ☐ Health science (medicine, nursing, pharmacy, etc.)
- ☐ Law
- ☐ Linguistics/ literature
- ☐ Mathematics/ statistics
- ☐ Natural Science (physics, chemistry, biology, earth sciences, etc.)
- ☐ Social sciences/ humanities

15) What year did you start your first year at your current school? *

16) What year do you estimate to graduate? *

17) What year do you expect to start your first professional position after graduation, if not immediately after graduation from your current school? *

B. Immigration to Finland

18) What was your residence permit type when you came to Finland?

- ☐ Study ☐ Work ☐ Family ☐ Other; what

19) Your current residence permit is based on:

- ☐ Study ☐ Work ☐ Family ☐ Other; what

20) How did you discover Finland while you were in China?

Please choose no more than 3.

- ☐ From a friend
- ☐ At school
- ☐ From a family member
- ☐ I have been to Finland
- ☐ From a Finnish visitor I met in China
- ☐ Internet
- ☐ A movie
- ☐ A book/magazine
- ☐ I knew a Finnish brand. Which brand:
- ☐ Other way:

21) Have you been to Finland before starting your current studies?

- ☐ Yes; What was the reason?
- ☐ No

22) How important were the following factors in your decision to come to Finland?

Please evaluate all the options below by choosing 1 or 2 or 3. (1= not important, 2= fairly important, 3=very important)

	1	2	3
Pursuing a degree	☐	☐	☐
Girlfriend/wife/boyfriend/husband is living in Finland	☐	☐	☐
Other family member is living in Finland	☐	☐	☐
Learning a foreign language	☐	☐	☐
Experiencing a foreign country	☐	☐	☐
Career development	☐	☐	☐
Standard of education	☐	☐	☐
Possibility to study without tuition fees	☐	☐	☐
High standard of living	☐	☐	☐
Plans to work in Finland	☐	☐	☐
Other	☐	☐	☐

23) If you evaluated "other" as number 3 on the above question, please specify your answer here:**24) How important have the following factors been for your decision in choosing your current school?**

Please evaluate all the options below by choosing 1 or 2 or 3. (1= not important, 2= fairly important, 3=very important)

	1	2	3
Possibility to study in English	☐	☐	☐
Possibility to study a special field that I am interested in	☐	☐	☐
Possibility to complete prior studies	☐	☐	☐
Good reputation of the school	☐	☐	☐
Employment opportunities after studies	☐	☐	☐
Easy admission to the school	☐	☐	☐
Quality of student facilities	☐	☐	☐
Possibility to study systematically	☐	☐	☐
Location of the school	☐	☐	☐
Just want to study somewhere	☐	☐	☐
Feedback from other students	☐	☐	☐
Other	☐	☐	☐

25) If you evaluated "other" as number 3 on the above question, please specify your answer here:**C. Social integration****26) How do you feel your studies are going?**

- ☐ Good, I am advancing well
- ☐ Just okay, I have had some problems. What are the reasons?

- ☐ Not well, I have many problems and my studies are advancing slowly. What are the reasons?

27) With whom are you most actively in contact?

Please choose at most 4 groups in the order of importance (1=most important 2=2nd important...)

☐ Family (spouse, children, other relatives) in Finland	☐ Family in home country/abroad
☐ Boyfriend or girlfriend in Finland	☐ Boyfriend or girlfriend in home country/abroad
☐ Students of the same nationality Finnish fellow students	☐ Foreign fellow students
☐ Students/professional colleagues elsewhere in Finland or some other country	☐ People with the same ethnic background living in Finland
☐ Work colleagues	☐ Club or hobby group outside university (e.g. music, sports)
☐ Interest group or NGO (e.g. Amnesty International, labour union) outside university	☐ Neighbours
Other; Number & group: <input type="text"/>	

28) Are you happy with your social life?

- ☐ Yes, I wouldn't change anything
- ☐ Yes, but I would like more
- ☐ No, because

29) What do you miss the most about your home country while in Finland?

Please choose no more than 3.

- ☐ Society
- ☐ Family and friends
- ☐ Material life (food, entertainment)
- ☐ Scenery (nature, city scene)
- ☐ Familiar environment
- ☐ Other, what?

D. Language skills**30) Please evaluate your skills in English and Finnish when you began your studies in Finland.**

Scale: 0=none, 1=beginner, 2=low intermediate, 3=intermediate, 4=high intermediate, 5=fluent

	0	1	2	3	4	5
English	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Finnish	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31) Please evaluate your skills in these languages at the moment.

Scale: 0=none, 1=beginner, 2=low intermediate, 3=intermediate, 4=high intermediate, 5=fluent

	0	1	2	3	4	5
English	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Finnish	☐	☐	☐	☐	☐	☐

32) What have been the main ways by which you have learned Finnish?

Please choose no more than 2 most important.

- ☐ Language courses
- ☐ Interaction with my family or spouse
- ☐ Interaction with foreign fellow students
- ☐ Interaction with Finnish fellow students
- ☐ Interaction with other Finnish friends
- ☐ Independent studying
- ☐ Following Finnish media
- ☐ Other
- ☐ I haven't learned Finnish at all

33) What is your position towards Finnish language?

- ☐ I don't understand Finnish
- ☐ I don't think I need Finnish language, Why?
- ☐ I want to learn more Finnish
- ☐ I can speak and understand Finnish in everyday situations
- ☐ There isn't enough Finnish language courses to study
- ☐ Finnish language courses are too difficult
- ☐ The Finnish language courses offered at school do not suit my need

34) Comments about studying Finnish language (if you have no comments, please move on to the next question):

E. Future plans

35) What are your plans after you finish your current studies in Finland?

- ☐ Work
- ☐ Study
- ☐ Other

36) If you chose study; Which degree level are you planning to complete in Finland?

- ☐ Bachelor's degree
- ☐ Master's degree
- ☐ Licentiate
- ☐ Doctorate
- ☐ I'm not sure

37) If you chose study; Are you going to continue your studies outside of Finland?

- ☐ Yes. Where?
- ☐ No
- ☐ I don't know.

38) If you chose work; Do you want to work in the field of your current major?

- ☐ Yes
- ☐ No

39) Would you prefer staying in Finland, returning to China or going to some other country after finishing your current studies?

- ☐ Stay in Finland
- ☐ Return to China
- ☐ Go somewhere else. Where?

40) For any of your choice above; Why?

41) What are you currently doing?

- ☐ Studying and not looking for a job
- ☐ Studying and looking for a job
- ☐ Studying and working part time
- ☐ Working fulltime and not currently studying
- ☐ Doing my bachelor's or master's thesis
- ☐ Other (such as maternity leave etc.)

42) Have you worked in Finland?

- ☐ Yes, I currently have a job
- ☐ Yes, I have worked before, but I am not working now
- ☐ No, I have never looked for a job in Finland
- ☐ No, I have never gotten a job even though I have tried to find work. The reason according to my understanding is

43) If you have ever had a job in Finland, how do you feel about it?

44) What language do you mainly use in your job?

Please choose no more than 2.

☐ Finnish

☐ Swedish

☐ English

☐ Chinese

☐ Other

45) What type of work have you done in Finland?

Please choose all that apply.

☐ Summer job

☐ Internship/work placement

☐ Part time job

☐ Full time job

☐ Voluntary work (e.g. such as student organization positions)

46) What differences do you think there are between Chinese and Finnish work culture?

47) Does your past or current job correspond to your academic skills and your previous work experience?

Scale: 1= Yes, I agree totally, 2= Yes, I somewhat agree, 3= neutral, 4. No, I somewhat disagree, 5= No, I totally disagree

Yes, I agree totally 1 2 3 4 5 No, I totally disagree

48) How well has your job corresponded to your academic skills and previous work experience?

Scale: 1= Yes, I agree totally, 2= Yes, I somewhat agree, 3= neutral, 4. No, I somewhat disagree, 5= No, I totally disagree

Yes, I agree totally 1 2 3 4 5 No, I totally disagree

49) In your opinion what are the characteristics that have helped you to get a job? (education, language and/or professional skills, personality, relationships etc.) Please specify!

50) What would make you consider working in Finland?

Please choose 3 most important.

☐ Good salary

☐ Good welfare/social security

☐ Safety

☐ To be with family and friends

☐ Good employer

☐ High standard of material life

☐ Clean environment

☐ Inner peace

☐ Other, what?

51) Name 2 - 5 companies (Finnish or foreign) that you would like to work for:

Please name at least 2

1

2

3

4

5

52) Or would you rather establish your own business in Finland?

- ☐ Yes. What type of business?
- ☐ No

53) As a Chinese student in Finland is there anything you wish to say?

54) Comments about the survey: Thank you very much for your answers! Here you can give comments on the survey. Then tick "I want to submit my answers" and click "submit".

☐ I want to submit my answers

Thank you very much for your answers! Your contribution to this study is appreciated.

